

- Gând de Hanuca
- Un cântec tradițional
- Zâmbete de Sărbătoarea Luminii

75 de ani de la Noaptea de cristal

- Kristallnacht ("Noaptea de cristal") a avut loc în Germania, în anul 1938, în noaptea de 9 -10 noiembrie.
- Sute de sinagogi din Germania și Austria, incendiate sub ochii pasivi ai pompierilor și poliției.
- Majoritatea locuințelor și magazinelor evreilor sunt distruse.
- 1000 de evrei și-au pierdut viața și peste 30.000 au fost duși în lagăre de concentrare.
- A fost considerată „punctul cel mai de jos” atins, până atunci, de civilizația germană și începutul prigonirii sistematice a evreilor de către nașiști.

(Pe larg în pag. 2)

TRIBUNA IDEILOR

**IȚIC ȘTRUL
NĂ MAI ESTE
DEZERTOR**

PAG. 3

Un mare succes pentru B'nai B'rith:

**„PODURILE TOLERANȚEI”,
DRUMUL CĂTRE ARMONIE ȘI RESPECT**

PAG. I-IV

**București - gazdă
a Festivalului
Filmului Evreiesc**

PAG. 5

**Un memorial
Horthy
la Budapesta**

PAG. 19

**Femeile
au ajuns să domine
finanțele lumii**

PAG. 13

**„Viața evreiască și antisemitismul
în Europa actuală”**

Interviu cu ing. IONEL SCHLESINGER,
președintele Comunității Evreiești din Arad

PAG. 3

AGENDA DEPUTATULUI ȘI PREȘEDINTELUI F.C.E.R.

Scurta trecere în revistă a temelor din agenda de lucru a președintelui și deputatului F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, oferă măsura diversității de preocupări, reflectă dinamica unei existențe dedicate obștii noastre. Este vorba de: implicarea în organizarea la Parlament, moderarea Atelierului „Contribuția etniei iudaice la dezvoltarea României”, ca și participarea cu o comunicare proprie în cadrul evenimentului „Podurile Toleranței”; inițiativa și urmărirea publicării volumului „Mărturii și imagini despre Holocaustul în România”; prezentarea, la Reșița, a cărții „Domiciliul forțat, formă pregătitoare a soluției finale” de Emeric Miki Marosi; participarea cu o comunicare, „Evreii din România”, la unul din atelierele Conferinței Naționale a PSD; susținerea unei conferințe la „Keshet” – București; demersurile pentru comemorarea la Academia Română a Holocaustului în România; activități în Comisia de Politică Economică și Privatizare din Camera Deputaților; avansarea de propuneri legislative; întâlniri cu lideri ai Guvernului la Grupul Parlamentar al Minorităților Naționale (GPMN); primiri la Biroul Parlamentar al deputatului F.C.E.R.; vizita acad. Irinel Popescu la sediul F.C.E.R.; participarea la ceremonia de Laudatio pentru prof. univ. dr. Paul Cornea, la 90 de ani; perspective parlamentare și comunitare imediate.

• Președintele și deputatul F.C.E.R. a contribuit la realizarea simpozionului-maraton de la Palatul Parlamentului, „Contribuția etniei iudaice la dezvoltarea României”, parte importantă a evenimentului „Podurile Toleranței”, inițiat de B'nai B'rith Europa și realizat efectiv de B'nai B'rith România. În calitate de moderator, domnia sa a reușit un tur de forță: pe parcursul unei singure zile au fost prezentate, pe larg sau în sinteză, comunicări având o tematică vastă - rolul evreilor români în domeniile cultural, științific, economic, industrial, militar, politic în România, contribuții mai cunoscute, altele, mai puțin. Domnia sa a susținut comunicarea „Parlamentari evrei în istoria politică a României”. Dr. Aurel Vainer a mulțumit personalităților marcante din viața politică, culturală, științifică românească, care au participat cu substanțiale intervenții. Evenimentul este pe larg reflectat în R.E. Președintele F.C.E.R., împreună cu consilierul său personal, Silviu Vexler, au început lucrul la editarea unui volum cuprinzând aceste comunicări de valoare.

• Volumul „Mărturii și imagini despre Holocaustul” a fost lansat de președintele și deputatul F.C.E.R. la sesiunea comemorativă a Zilei Holocaustului în România de la Camera Deputaților. Cartea, beneficiind de o grafică excelentă - remarcabile, copertele I și IV reproducând covârșitorul tablou despre Holocaustul al lui Robert Corvus-Kora -, a fost realizată cu aportul substanțial al consilierului Silviu Vexler. Ea cuprinde intervenții la temă ale unor marcante personalități politice, religioase, culturale. De mare impact emoțional - prezentarea reînnoirii în Cimitirul Păcurari din Iași a rămășițelor pământești ale unor victime evreiești recent descoperite într-o groapă comună din Popricani, Județul Iași. Cartea, editată de F.C.E.R., s-a bucurat de ecouri pozitive venite din partea unor personalități românești de prestigiu, ca ministrul Muncii, Mariana Câmpeanu, vicepreședintele Camerei Deputaților, Ioan Oltean, ambasadorul României la Londra, E.S. Ion Jinga, deputatul de Iași, Neculai Rățoi. Deputatul F.C.E.R. a mulțumit pentru sprijin logistic președintelui și secretarului general al Camerei Deputaților, Valeriu Zgonea și, respectiv, Cristian Adrian Panciu.

• O lansare de carte-eveniment la sinagoga din Comunitatea Evreilor din Reșița, beneficiind de participarea președintelui și deputatului F.C.E.R., a fost „Domiciliul forțat, formă pregătitoare a

soluției finale” de Emeric Miki Marosi, originar din România, stabilit în Israel. Cartea a fost prezentată de președintele C.E. Reșița, Ivan Schnabel, de dr. Aurel Vainer și de prof. univ. dr. Speranța Milancovici, de la Catedra de Studii Iudaice a Universității „Vasile Goldiș” din Arad. Au fost de față autorități locale, vicepreședintele C.E. Reșița, Sorin Butilcă, lideri ai unor comunități învecinate: C.E. Timișoara - președinte Luciana Friedmann, secretara comunității, Vera Botiș, C.E. Lugoj - președinte Ivan Bloch, care este și membru în Comitetul Director al F.C.E.R. Subiectul cărții: circa 300 de evrei reșițeni au fost evacuați, în timpul Holocaustului, într-un lagăr din Oravița, unde au prestat muncă forțată la drumuri și păduri. Autorul, unul din supraviețuitori, a conceput cartea drept gest de recunoștință față de evreii din Oravița, care au aplicat două precepte fundamentale iudaice, frățietatea și solidaritatea, ajutând la reîntoarcerea evreilor reșițeni acasă, după război. Președintele și deputatul F.C.E.R. a vorbit după lansare cu primarul Municipiului, Mihai Stepanescu, care i-a solicitat sprijin pentru aducerea de investitori israelieni în zonă, ceea ce ar avea un efect benefic asupra redresării economice a orașului. S-a discutat și despre o înfrățire între Reșița cu unul din orașele israeliene.

• Dr. Aurel Vainer a prezentat o comunicare la unul din simpoziioanele din timpul Conferinței Naționale a PSD. Lucrările au fost conduse de acad. Răzvan Theodorescu, prieten statornic al comunității evreiești din România. Expunerea „Evreii din România” a stârnit interes prin elementele definitorii de istorie și contribuție multiseclară a evreilor români în cultură, știință, economie, industrie românească.

La Centrul Comunitar Evreiesc din Capitală, președintele și deputatul Federației a fost prezent, printr-o substanțială intervenție, în cadrul Programului „Keshet”. Programul a avut loc la aceeași dată - 17 noiembrie a.c. - în multe comunități din țară, pe teme diverse, propuse și elaborate de înșiși membrii comunităților.

• O inițiativă a dr. Aurel Vainer: comemorarea Holocaustului la Academia Română, solicitare înaintată președintelui celui mai înalt for cultural al țării, acad. Ionel Haiduc. Participanții vor avea prilejul să afe adevărul despre Holocaustul de la supraviețuitori din Iași, București, Herța, Bucovina, Transilvania de Nord.

• Câteva activități parlamentare speciale, pe lângă participarea regulată la lucrările în plen și la Comisia de specialitate din Camera Deputaților: participare la audierile Comisiei persoanelor propuse la conducerea Autorității de Supraveghere, Piață Financiară, Bancară și de Asigurări; demersuri la Camera Deputaților pentru aplicarea proiectului de modificare a Legii 189/ 2006 privind aprobarea OUG nr. 105, urmând ca proiectul să fie discutat în plen la începutul anului 2014. În cazul în care va fi aprobat, resursele necesare pentru majorarea indemnizațiilor beneficiarilor legii va fi asigurată în bugetul pentru anul 2015.

• Premierul Victor Ponta, ministrul Educației, Remus Pricopie, viceprim-ministrul Liviu Dragnea au avut întâlniri cu membrii GPMN. Premierul a discutat proiectul de buget pentru anul 2014, cu accent pe sprijinul financiar acordat organizațiilor de minorități naționale. Viceprim-ministrul a prezentat prevederi privind descentralizarea administrațiilor publice din România. Deputatul F.C.E.R. i-a solicitat o audiență privind soluționarea unor probleme referitoare la paza cimitirelor evreiești din România.

• Președintele și deputatul F.C.E.R. a primit în audiență pe ing. Jack Goldstein, care a solicitat sprijin pentru aplicarea unui foarte important proiect de valorificare

IULIA DELEANU

(Continuare în pag. 9)

1 Decembrie 1918

Un moment de entuziasm al națiunii române, de speranță pentru minorități

Pentru români, precum și pentru membrii comunităților naționale de pe teritoriul statului național și unitar constituit la 1 decembrie 1918, respectivul moment a avut o semnificație care depășește simpla reunire a tuturor vorbitorilor de limbă română în cadrul unei singure țări. A fost punctul de debut al unor reforme profund democratice, prevăzute în textul „Rezoluțiunii Adunării Naționale de la Alba Iulia” și preluate apoi, cu consecvență, în cadrul Constituției României de la 1923.

Se cuvine a fi subliniat, de la bun început, că deși evenimentul de la Alba Iulia a fost definit, în corpul Rezoluțiunii, citită de episcopul Iuliu Hossu, ca „Adu-

nea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească”, nu au fost uitate minoritățile naționale, ale căror probleme specifice au fost abordate în modul cel mai democratic, promițându-se, între altele „deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare”, în sensul că „fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legislative și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc”.

ALEXANDRU MARINESCU

(Continuare în pag. 10)

75 de ani de la Noaptea de cristal

La 9 noiembrie a.c., în Germania, dar și în alte țări ale lumii a fost comemorată cea de a 75-a aniversare a Kristallnacht („Noaptea de cristal”). Această dată marchează începutul prigoinei sistematice a evreilor de către nazisti, care s-a finalizat prin deportarea și anihilarea lor în lagărele de exterminare, alături de restul evreilor din aproape întreaga Europă. La 9 noiembrie 1938, autoritățile germane au folosit pretextul răzburării „spontane” pentru un atentat împotriva secretarului legației germane de la Paris săvârșit de către un refugiat evreu german de origine poloneză și încheiat cu decesul înaltului diplomat. Unele documente recente susțin că el ar fi putut fi salvat dar, din dispoziția lui Hitler, a fost lăsat să moară. În consecință, sute de sinagogi din Germania și Austria au fost incendiate, locuințele și magazinele evreilor - distruse. 1000 de evrei și-au pierdut viața și peste 30.000 au fost duși în lagăre de concentrare.

Cu prilejul comemorării, în numeroase orașe din Germania au fost aprinse lumânări și candelă, iar germanii s-au dus la cimitire, împreună cu evreii, pentru a evoca memoria victimelor „Noptii de cristal”. Cancelarul german Angela Merkel a declarat că „Noaptea de cristal” a fost un eveniment care i-a umilit pe evrei într-un mod de neimaginat. Atunci s-a atins poate punctul cel mai de jos al istoriei germane. Din nefericire, mai târziu istoria germană a evoluat într-un mod și mai dramatic, finalizată până la urmă prin ceea ce cunoaștem ca Șoah sau Holocaustul”. Cancelarul a cerut poporului german să nu uite niciodată trecutul.

Locuitorii ai Berlinului s-au organizat în grupuri care să curețe o parte din cele 5000 de pietre pe care erau înscrise numele victimelor, fiind așezate în fața caselor unde au locuit. Organizatorii au decis

ca această inițiativă să aibă loc anual. Dar mulți vorbitori din timpul evenimentului au atras atenția că antisemitismul este încă o problemă în Europa. Un sondaj de opinie realizat în rândul populației evreiești din Europa a indicat că peste trei sferturi dintre cei chestionați consideră că antisemitismul renaște în țările lor și aproximativ o treime se gândesc să emigreze, deoarece nu se simt în siguranță. Cele mai mari temeri, potrivit sondajului, au fost exprimate de evreii din Ungaria.

La ceremoniile de la Muzeul memorial al Holocaustului de la Washington a fost evocată „Noaptea de cristal”, subliniindu-se că bisericile catolice și protestantă nu au reacționat la ceea ce s-a întâmplat, au fost doar reacții individuale ale unor pastori care au condamnat aceste violențe și au încercat să-i ajute pe evrei. Nici plecarea în străinătate nu a fost o soluție, deoarece foarte puține țări i-au primit pe evrei, cele mai multe i-au refuzat, inclusiv Statele Unite, care au dus în perioada respectivă o politică izolaționistă.

La rugăciunea de duminică, papa Francisc a evocat în fața credincioșilor, adunați în Piața Sf. Petru, cea de a 75-a aniversare a „Noptii de cristal”. Suveranul pontif i-a descris pe evrei ca pe „frații mai mari” ai creștinilor și a arătat că noaptea de 9 noiembrie 1938 a fost începutul drumului care a dus la Holocaust și care nu trebuie niciodată uitat. „Ne manifestăm din nou apropierea și solidaritatea față de poporul evreu, frații noștri mai mari, și îl rugăm pe Domnul ca memoria și păcatele trecutului să ne ajute să fim în permanență vigilenți împotriva oricărei forme de violență sau intoleranță”, a spus el. La rândul său, cardinalul Kurt Koch a adresat un mesaj de solidaritate Conferinței rabinilor europeni, care s-a desfășurat la Berlin chiar în ziua de 9 noiembrie, în amintirea Kristallnacht. (E.G.)

„Viața evreiască și antisemitismul în Europa actuală”

Interviu cu ing. IONEL SCHLESINGER, președintele Comunității Evreilor din Arad

În zilele de 1 și 2 octombrie a.c., Institutul „Tom Lantos” de la Budapesta, fundație care se ocupă mai ales de cercetarea respectării drepturilor omului și minorităților în Europa centrală și de est și în Balcanii de vest, a organizat conferința „Viața evreiască și antisemitismul în Europa actuală”. Principalele teme abordate au fost de a găsi răspunsuri legate de cauzele reînvierii antisemitismului în Europa și posibilitățile de a combate fenomenul. Un alt subiect s-a referit la problemele specifice ale evreimii europene. Din țara noastră au participat ing. Tiberiu Roth, președintele Comunității Evreilor din Brașov, și ing. Ionel Schlesinger, președintele Comunității Evreilor din Arad. Acesta din urmă ne-a împărtășit din impresiile lui de la această manifestare.

- Spuneți-ne câteva cuvinte despre dimensiunea conferinței și participanții.

- Auditoriul a cuprins peste 300 de participanți din 38 de țări. Au fost de față o serie de personalități, dintre care vreau să-i amintesc pe Anette Lantos, președintele Fundației „Lantos” și văduva senatorului Tom Lantos, singurul parlamentar american, supraviețuitor al Holocaustului, Yair Lapid, ministrul israelian de finanțe, Kzyriakos Gerontopoulos, adjunct al ministrului elen de externe, Andrew Baker, director cu afaceri internaționale al AJC, Ira Forman, de la Departamentul de Stat al SUA, care se ocupă de monitorizarea și combaterea antisemitismului în lume, Floriane Hohenberg, din partea OSCE, Andrei Heiszler, președintele Federației Comunităților Evreilor din Ungaria – MAZSIHISZ. Guvernul ungar a fost reprezentat de vicepremierul Tibor Navracsics, Zsolt Németh, secretar de stat parlamentar al MAE ungar, dar a vorbit și Janos Martony, ministrul ungar de externe.

- Care au fost principalele probleme abordate?

- Au fost numeroase. Amintesc, printre altele, viața evreiască actuală și politica, antisemitismul, politica și memoria

Holocaustului, măsuri concrete de combatere a antisemitismului pe plan intern și internațional, identitatea evreiască în Europa, gestionarea moștenirii evreiești în Europa, dialogul dintre religii. Herman van Rompuy, președintele Consiliului European, a trimis un mesaj vizând combaterea antisemitismului. Antisemitismul, a spus domnia sa, „este refuzarea Europei, a culturii europene”.

- Vă rugăm să ne spuneți câteva dintre cele mai importante poziții exprimate.

- Yair Lapid (Israel) a subliniat că lupta împotriva extremismului și antisemitismului nu trebuie să înceteze niciodată. Malcolm Hoenlein, vicepreședinte al Conferinței președinților principalelor organizații evreiești din SUA, a vorbit despre necesitatea de a combate apatia, de a conștientiza că secretul viitorului stă în a valorifica învățămintele trecutului. Incitatorii folosesc pe plan mondial cea mai modernă tehnică dar activitatea lor este alimentată de ura străveche, a arătat el. Ira Forman (SUA) a subliniat necesitatea unei activități continue de combatere a antisemitismului și atragerea ansamblului societății în acest demers. S-a arătat că nu există o concepție unitară privind

gestionarea „discursului de ură” și nu s-a stabilit când trebuie luate măsuri (Floriane Hohenberg, OSCE). Există două tendințe periculoase în ce privește atitudinea față de antisemitismul din Europa centrală și de est – bagatelizarea și supralicitarea (Peter Krakó, directorul institutului „Political Capital”, Ungaria). A fost abordată și relația dintre antisemitism și islam, subliniindu-se că majoritatea atacurilor împotriva evreilor au fost efectuate de tineri musulmani (Jean Yves Camus, Franța). Guvernele nu fac totul pentru a asigura protecția cetățenilor evrei și a instituțiilor evreiești (Andrew Baker, SUA).

„Holocaustul nu a fost numai tragedia evreilor ci tragedia națională a întregii Ungarii”

- Care a fost poziția oficială a autorităților ungare?

- Vicepremierul Tibor Navracsics a recunoscut oficial că statul maghiar și instituțiile sale au luat parte activă la Holocaust – o traumă pentru ansamblul societății ungare –, dar că în prezent democrația ungară este în stare să-și apere cetățenii de cei care caută să semene ură. Ca dovadă a atitudinii pozitive a guvernului Ungariei, anul 2014 (70 de ani de la deportarea evreilor) a fost declarat An Memorial al Holocaustului în Ungaria. La rândul său, Zsolt Németh a reafirmat determinarea guvernului ungar de a nu tolera nicio formă de ură, antisemitism sau rasism și a recunoscut că Holocaustul nu a fost doar tragedia comunității evreiești ci

a fost tragedia națională a întregii Ungarii.

- În cadrul lucrărilor pe secțiuni, ați luat parte la cea intitulată „Identitatea evreiască”, unde ați avut o intervenție care s-a bucurat de succes. Despre ce ați vorbit?

- Am arătat că nu sunt de acord cu dilema identitară a fraților din Ungaria care nu știu dacă trebuie să se definească „evrei unguri” sau „unguri evrei”. Noi, în România, ne definim ca „evrei trăitori în România” și ne facem un titlu de mândrie din faptul că, fiind cetățeni loiali și utili ai României, suntem, în același timp, susținători ai Statului Israel. Această dualitate nu ascunde în ea nicio contradicție, noi putând fi simultan ambasadori ai Israelului în România și ambasadori ai României în Israel.

Am arătat, de asemenea, că acțiunile la nivel guvernamental și instituțional, frumoasele discursuri între zidurile parlamentului nu sunt suficiente pentru a avea rezonanță la marea masă a populației. Pentru a fi eficienți în combaterea antisemitismului, trebuie să folosim căile de a ajunge la masele largi ale populației, să implicăm biserica, sistemul educațional și societatea civilă, să ne implicăm și în activitatea organizațiilor neguvernamentale, cum este Consiliul Internațional al Creștinilor și Evreilor care, deși are organizație în Ungaria, nu a fost invitat la această conferință. De altfel, numeroși reprezentanți ai cultelor au exprimat, într-o sesiune, necesitatea dialogului interreligios și promovarea ideilor umaniste ale religiilor.

- Vă mulțumesc pentru interviu.

A consemnat EVA GALAMBOS

Jurnalul C.E.B. la început de an iudaic

Numărul din septembrie al Jurnalului C.E.B. debutează cu tradiționalele urări de Anul Nou iudaic, dar și cu informații utile: atribuții ale fiecăruia dintre liderii nou aleși ai comunității bucureștene la 19 mai a.c.; ore de audiență; un prim bilanț al Comitetului de Conducere C.E.B. raportat la obiectivele propuse în campania electorală; adrese ale instituțiilor comunitare. Se face o ofertă tentantă pentru doritorii de vacanțe reușite: Centrele de Instruire și Recreere. La loc de cinste – organizarea sărbătorilor de toamnă, a Săptămânii Vârșnicului. Un accent special: noul cor „Hazamir” – „Privighetoarea”, format prin unificarea coriștilor C.E.B. și JCC, reactivarea formației de klezmeri „Bucharest Klezmer Band”, ambele – conduse de Bogdan Lifșin. Coperta IV: un mișcător apel pentru donații spre salvarea vieții lui David Finți, tânăr de 19 ani. (I.D.)

Tribuna ideilor

Vreau să atac aici o temă destul de spinoasă pentru noi, evreii, obișnuiți altfel cu teme de un asemenea calibru. Multă vreme am crezut că teza scandaloză a Hannei Arendt, care condamna „resemnarea” celor duși la Birkenau-Auschwitz, fără împotrivire, precum o turmă de oi la abator, ar fi originală. Dar cum dau iar de această teză, încă mai veche, de prin anii 50, sub condeiul lui Eric Hoffer („Adepții fanatici”, Polirom, 2013, trad. Lucian Leuștean), mă face să cred că celebra autoare s-a inspirat ori s-a afiliat ideilor predecesorului, căci acesta scria următoarele: „Acolo unde nu mai există speranță, oamenii fie fug, fie se lasă uciși fără împotrivire. Oamenii se vor agăța de viață ca într-un vis. Cum am putea explica faptul că milioane de europeni s-au lăsat duși în lagăre de exterminare și camere de gazare, știind clar că erau conduși la moarte? Faptul că a știut să-și deposeze adversarii (cel puțin, în Europa continentală) de orice urmă de speranță a fost printre cele mai formidabile puteri ale lui Hitler. Convingerea fanatică potrivit căreia construia o nouă ordine, care urma să dureze o mie de ani, a fost transmisă atât susținătorilor, cât și adversarilor. Primilor le-a oferit senzația că, luptând pentru al Treilea Reich, se aliau cu eternitatea, în timp ce ultimii au simțit că a lupta împotriva noii ordini a lui Hitler însemna a sfida

IȚIC ȘTRUL NU MAI E DEZERTOR!...

soarta inexorabilă” (p. 93).

Pentru noi, supraviețuitorii, este o temă de dezbătut. O scurtă observație. Cei ce au „fugit”, și la timp, bine au făcut. Au mai evadat apoi câțiva, în drum spre lagărele morții, precum filosoful francez Jean Wahl (care a aflat de la poliție că este evreu!), sărind din tren, din mers. Dar ne putem închipui femeii, copiii, bătrâni făcând același lucru și ascunzându-se apoi la unii binevoitori, care își riscuau și ei astfel viața? Să generalizăm: de ce nu s-au răscolat cei din Gulag, cei de la Canal, cu pumnii, cu lopata, împotriva mitralierelor și a câinilor de pază? Ușor de zis!

Dar iată o surprinzătoare continuare a citatului de mai înainte: „Este interesant că evreii care au acceptat să fie exterminați în Europa lui Hitler au luptat cu îndrăzneală când au ajuns în Palestina. Și deși s-a spus că au luptat în Palestina pentru că nu au avut de ales – trebuia să lupte sau arabii le-ar fi tăiat gâtul –, rămâne totuși o certitudine că îndrăzneala și disponibilitatea cutezătoare pentru sacrificiul de sine a izvorât nu din disperare, ci din preocuparea lor ferventă pentru renașterea unui popor și a unei țări străvechi. Într-adevăr, ei au luptat și au murit pentru orașe care încă nu fuseseră construite și pentru grădini care nu fuseseră încă plantate”.

Mai întâi de toate, de observat că expresia „evreii au acceptat” este inacceptabilă și profanatoare! Au fost mințiți cu cinism că se vor spăla. După Holocaust, evreii au luptat în Palestina, ca oameni liberi, nu ca robi, capacitați, după opinia mea, și de martirii lăsați în urmă. Însăși Hannah Arendt recunoaște, în 1944, că „rezistența evreilor din ghetoul de la Varșovia a pus capăt situației de paria a poporului evreu și și-a regăsit gloria și onoarea pierdute încă din epoca Maccabeilor” (apud Julia Kristeva, „Geniul feminin. Hannah Arendt”, Paralela 45, 2004, trad. Beatrice Stanciu, p. 147). Urmașii lor? În Israel. Printr-o spectaculoasă întorsătură a destinului, prin energia supraomenească, fără precedent, sporită de testamentele martirilor și de hotărârea Națiunilor Unite. Deși sintagma „omul nou” trebuie folosită cu prudență, fiind deseori compromisă, în cazul evreului israelian expresia are deplină acoperire, sub raportul curajului, dar chiar și din punct de vedere antropologic: sunt generații de tineri frumoși, mai înalți decât în Diaspora, cu o patrie care le-a redat, în libertate, demnitatea. Ca și în Biblie, cu o armă într-o mână și cu o unealtă în cealaltă mână, își apără și își cultivă străvechiul pământ. Ițic Ștrul nu mai e dezertor!

IȚICU GOLDSTEIN

IUDAICA

Gând de Hanuca

Istoria se repetă. În Imperiul Elenistic Seleucid a fost interzisă *Brit Mila* (circumcizia). Grecii venerau trupul uman, pe care îl considerau perfect. Orice modificare a acestuia era în ochii lor cel mai mare sacrilegiu.

Atitudinea oficială a comunismului față de religie era ambiguă. Pe față, libertate religioasă, dar alături de ea, interdicția foarte severă a oricărei forme de promovare a credinței. Extrem de gravă era considerată promovarea credinței către un minor, chiar de părinții săi. *Brit Mila*, care se face unui copil care încă nu are propria lui judecată, era considerată și ea promovare a credinței către un minor. Autoritățile comuniste sperau că, în lipsa unui mod de promovare, credința va dispărea din blocul socialist în momentul în care generația educată în vechiul regim nu va mai fi. Astăzi știm cu toții că ei s-au înșelat.

Cel de-al doilea război mondial, cu toate ororile sale, care au culminat cu Șoah-ul, a fost un punct de răscruce în gândirea politică. Din dorința de a nu repeta greșelile atât de greu plătite ale trecutului, ideea disciplinei oarbe a căzut în dizgrație. Drepturile și demnitatea omului, până atunci vehiculate doar în cercuri restrânse de idealști, au devenit valori de bază ale societății. Trăiam cu speranța că, în sfârșit, s-a găsit un sistem de valori pe baza căruia se poate clădi o societate echitabilă.

Dezamăgirea nu a întârziat să apară. În numele drepturilor omului a fost contestat dreptul de autoapărare al statului Israel. În numele drepturilor animalelor, a fost interzisă, în câteva state europene, tăierea rituală. Mai recent, în numele drepturilor minorilor, s-a ridicat ideea de a interzice *Brit Mila* în Uniunea Europeană.

E greu de înțeles. Trei sisteme de valori, care au foarte puțin în comun, ajung toate la același rezultat: să ne interzică o practică religioasă care stă chiar la baza identității noastre. Unii ar putea spune că există totuși ceva comun între cele trei sisteme. Alții ar afirma că aceste principii au fost doar manipulate în vederea unui scop politic.

În opinia mea, ambele explicații ar putea fi corecte. După ce primejdia va trece, vom avea timp din belșug să discutăm aceste aspecte. Acum însă, este momentul să urmăm exemplul Macabeilor, care nu și-au dedicat timpul unor discuții savante despre natura elenismului, ci au acționat.

Pe vremea Macabeilor, multe dispute se decideau pe câmpul de luptă. Astăzi, ele se decid, în cele mai multe cazuri, prin crearea unei opinii publice favorabile. Macabeii au fost nevoiți să-și periclitaze viața pentru a-și apăra drepturile. Noi o putem face fără a ne expune la niciun pericol. A ne promova punctul de vedere este chiar unul din drepturile noastre de bază. Acesta nu este doar un drept. Este și o datorie.

Făcând un bilanț al forțelor implicate, o mână de oameni, care încearcă să influențeze o opinie publică de peste un sfert de miliard de cetățeni ai Uniunii Europene, nu pot evita să mă simt ca un Don Quijote care se luptă cu morile de vânt. O veche zicală evreiască spune însă că puțină lumină alungă multă beznă. Raza de lumină a celor care doresc să-și păstreze tradiția milenară are puterea să alunge bezna celor care își doresc să ne șteargă identitatea. Așa a fost pe timpul Macabeilor, așa va fi și în zilele noastre.

RAFAEL SHAFFER

U n c â n t e c t r a d i ț i o n a l

După aprinderea lumânărelor de Hanuca, este obiceiul recitării unui cântec în limba ebraică, dedicat acestei sărbători. În mod convențional, pe baza primului său vers, cântecul este intitulat "Maoz Tur Yeşuaty" (Stânca Fortăreață a Mântuirii mele; de fapt, un citat din Cartea biblică a lui Isaia XVII, 10) și este compus din șase strofe. El apare în ritul așkenaz; în ritul sefard, acest cântec a fost preluat mai târziu. Cântecul prezintă un rezumat al speranței iudaice în cadrul istoriei evreiești.

Unii cercetători au crezut că ultima strofă ar fi un adaos mai târziu, mai ales pentru că ea lipsește din unele cărți de rugăciune ebraică (Sidurim). Dar se pare că lipsa ei în aceste cărți de rugăciune (printre care Sidurul lui A.S. Gold, cu traducere românească în proză din secolul al XIX-lea) s-ar datora fie cenzurii medievale, fie reticenței intelectualilor evrei din epoca modernă, fricii de orice element care ar putea pro-

voca antisemitism. În limba română, acest cântec nu a fost tradus în versuri niciodată.

Prima strofă exprimă speranța mesianică a autorului, adăugând cererea lui către Dumnezeu de a reconstrui Templul de la Ierusalim sau măcar altarul Templului. Cea de a doua strofă se referă la ieșirea poporului lui Israel din Egipt și la înecarea faraonului și a armatei lui în mare, deci se referă la o primă minune făcută de Dumnezeu pentru poporul lui Israel. Cea de a treia strofă se referă la profanarea primului Templu de la Ierusalim ca urmare a cuceririi orașului de către regele babilonian Nabucodonosor (sau Nebucadnetar) în anul 586 înaintea erei creștine. Strofa a patra se referă la evenimentele povestite în Cartea biblică a Estherei. Numele lui Haman apare sub forma "Agagy ben Hamdatha", iar Mordehai este menționat cu denumirea "Roș Yeminy" (în traducerea noastră: Beniaminitul), deoarece făcea parte din

tribul Beniamin. Deci, încă o minune, de data aceasta a salvării fizice a poporului lui Israel. Strofa a cincea menționează minunea de Hanuca în cadrul celorlalte minuni, următoare lor. Elenizații sunt menționați sub denumirea "Yevanim"; în traducere am preferat să utilizăm această denumire ebraică a grecilor (pe baza tribului Ionienilor din Grecia antică), deoarece nu este vorba de greci, ci de evrei elenizați. Sunt menționați și "Haşmonaim" (în traducerea noastră: familia Haşmoneu). Minunea centrală este cea a uleiului care a ars opt zile. În ultima strofă, autorul versurilor, Mordechai ben Yitzchak, cere răzbunarea sângelui robilor nevinovați ai lui Dumnezeu și cere mântuirea, regretând că mai este mult până la ea. El menționează și numele lui "Admon" (Roșcatul), desigur o referire la împăratul german Friedrich Barbarossa (1121-1190), cunoscut pentru pogromurile organizate și suferințele produse de el evreilor.

MAOZ TUR YEŞUATY (STÂNCA FORTĂREAȚĂ A MÂNTUIRII MELE)

*Stânca Fortăreață a Mântuirii mele, Bastionul meu,
Mi-e drag ca să Te laud în vorbă și gândire,
Reînaltă Casa Rugăciunii mele, Te rog eu,
Și acolo îți voi aduce jertfele de mulțumire.
Deocamdată pregătește altarul,
Ca înainte, când goneai dușmanul și uitam amarul,
Atunci voi face o sărbătorire,
Cu un cânt de laudă și fericire,
Pentru a Templului Tău târnosire.*

*Simțeam că de nenorociri sufletul meu s-a săturat,
Puterea îmi pierdea în suferința ce continua să mi-o stingă,
Viața mea o amărăseră, eram îndurerat,
De robia regilor în care eram strâns ca în chingă.
Dar Mâna cea puternică a Lui,
A scos din mâna lor poporul Lui,
Armata faraonului și neamul său cel crunt,
Căzut-au ca o piatră în mare, în străfund.*

*El m-a adus în Casa Sfântă și credeam că-s fericit,
Dar nici măcar acolo eu nu m-am liniștit,
Asupritorul a venit, m-a alungat,
Fiindcă la zei păgâni m-am închinat,
Și vin spurcat am înghițit,
De parcă m-aș fi otrăvit,
Aproape că de tot plecam,
Sfârșitu-mi îl vedeam eu în Babel,
Dar a venit Zerubabel,
Și apoi, conduși de el,
După șaptezeci de ani de-acolo noi scăpam.*

*Să doboare cedrul falnic,
Vru Agagul lui Hamdatha,
Dar se prăbuși el jalnic,
Și trufia-i spulberat-ai.
L-ai înălțat pe cel din Beniamin,
Și pe dușmanul lui Tu l-ai lovit din plin,
Numele lui l-ai șters dintre popoare,
Cu fiii lui cei mulți sfârși într-o spânzurătoare.*

*Cei din lavan pe mine-au năvălit,
În zilele familiei Haşmoneu,
Zidurile turnurilor mele le-au spart și le-au lovit,
Și-au pângărit uleiul sfânt al meu.
Dar cu uleiul ce-a rămas,
Uitat în cel din urmă vas,
Poporului Tău i-ai făcut minune,
Și înțelepții noștri, ni se spune,
Decis-au opt zile să fie,
Zile de cânt și bucurie.*

*Ridică Brațul Tău cel Sfânt,
Apropie-ne de ceasul mântuirii pe pământ,
Sângele robilor Tăi îndurerăți,
Răzbună-l împotriva celor vinovați,
Că mult e până la a noastră mântuire,
Și zilele răului s-au lungit în neștire,
Pe Roșu Împărat gonește-l în împărăția morții,
Și rezidește Templul Tău, Casa Luminii, Casa Torței!*

Articol și traducere de LUCIAN-ZEEV HERȘCOVICI

Zâmbete de Sărbătoarea Luminii

Humăntaş contra Latkes: care e mai bun și mai frumos?

Disputa *Latkes-Humăntaş*, o dezbateră academică umoristică pentru a decide superioritatea *latkes* asupra *humăntaş* sau viceversa, a avut loc pentru prima oară la Universitatea din Chicago, în 1946, și de atunci a continuat cu regularitate în fiecare an la universități americane prestigioase ca Stanford, Brandeis, Harvard, MIT, Princeton, Yeshiva University, ca să numim numai câteva, fără să se tranșeze definitiv problema. Printre participanți s-au numărat Milton Friedmann și Leon M. Ledermann, câștigători ai Premiului Nobel, și multe alte capete luminate, deținători ai titlului de doctor, indispensabil pentru calificarea în această dispută de cel mai înalt nivel academic. Citez câteva argumente care au intrat în istorie: profesorul Alan Dershowitz, avocat celebru, a acuzat *latkes* că ar fi responsabil pentru dependența Statelor Unite de ulei (a se citi petrol). Profesorii Jonathan Flombaum și Hollis Robbins au pledat pentru *latkes* pe baze semiotice și filozofice, citându-i pe Baruch Spinoza și Jacques Derrida. Pentru Harold Tafler Shapiro, *humăntaş* este cel superior, „triumfiul său oedipal” având o semnificație epicuriană.

Să ne amintim: *latkes* este un amestec de cartofi rași cu făină, ouă și eventual ceapă, care se prăjește în ulei, delicios când e încă fierbinte și crocant. Prin mâncărurile prăjite în ulei se comemorează minunea de Hanuca, atunci când cantitatea de ulei pentru o singură zi a alimentat flacăra din templu timp

de opt zile. *Humăntaş* este o prăjitură în formă triunghiulară, cu o umplutură de mac sau gem de prune, care se mănâncă de Purim.

La ce bun să bați apa în piură și să despici firul în patru? Dezbateră despre problema crucială și existențială a superiorității *latkes* contra *humăntaş* ne dovedește clar și limpede (diferența de nuanță între cele două adjective este esențială!) că da, concizia nu este întotdeauna o virtute, dimpotrivă, este seacă și, pe undeva, ratează sensul, iar subiectul este total irelevant, "vive la rose!", important este cum vorbești despre nimic. Când eram copil, tata mă invita să numesc 5-6 cuvinte disparate, pe care el, rabin și orator, se amuza să le împletească într-o narațiune care suna absolut rațional, cu miez și tâlc. Este o artă pe care nu mulți o stăpânesc.

Cum suntem în pragul sărbătorii de Hanuca, am să încerc să rup o lance în favoarea *latkes*-ului, numit adesea la noi acasă *kezli*; habar n-am de ce și de unde vine cuvântul, că pe *google* nici urmă de *kezli*, parcă nici nu ar exista! *Eppur si muove*, *kezli* sfârâie în ulei, rotund și plat, din viermișori de cartofi, crocant la suprafață, moale în interior, un deliciu!

Ceea ce *google* și lumea întreagă ignoră este că un grup de cercetători, istorici, etnologi și bucătari au descoperit în încăperea care adăpostise arhivele Comunității Evreilor din Timișoara (arhive care, dacă au existat vreodată, au dispărut cu desăvârșire), o foiță

de pergament cu câteva rânduri scrise cu litere care aduceau a alef-beit. După ani de zile de descifrare migăloasă, asemenea lui Arhimede care a sărit din cada plină cu apă și a alergat gol-golul pe străzile Siracuzei țipând *evrica!*, cercetătorii timișoreni au alergat pe Corso țipând *kezli, kezli*, am găsit rețeta-mumă! Discreția tipic timișoreană ne interzice să poposim asupra ținutei lor vestimentare. Descoperirea era epocală: nu *gromperekichelcher* (Luxemburg), nu *draniki* (Bielorusia), nu *gamjajeon* (Coreea), nu *reibekuchen* (Germania) și nici măcar *latkes*, ci *kezli* e sorginta tuturor, originalul, produs al geniului evreiesc timișorean! Și cum ar putea fi altfel? Unde sare uleiul mai sus, mai arzător, unde picură grăsimea mai aprig decât pe malul apei la Șag? Niciunde altundeva pe tot mapamondul! Doar pe malul Begheului putea să se nască ideea de a scâlăa cartofi în ulei, precum langoșii, care la Timișoara, fapt universal cunoscut, sunt cei mai gustoși din lumea asta. *Quod erat demonstrandum.*

Humăntaş provine de pe undeva din beciul Evului Mediu german, o ghiulea triunghiulară și țepoasă, incomparabilă cu *latkes-kezli* rotund-senzual timișorean. Buzunarele sau urechile ticălosului Haman, pfui-pfui, le înghiți o dată pe an, cu *latkes-kezli* te delectezi cât de des și cât încape!

Peste câteva luni sărbătorim Purim, când partizanii *humăntaş*-ului vor avea cuvântul.

GETTA NEUMANN

40 de ani fără „omul care a proclamat Israelul”...

Adulat sau, dimpotrivă, contestat, geniu politic și militar, artizanul unor momente istorice, dar și al unor acțiuni controversate, având numeroase instituții și străzi israeliene care-i poartă numele – cu siguranță, David Ben-Gurion nu te poate lăsa indiferent! Trăind în vremuri de grele încercări pentru evreimea mondială, el rămâne omul care la 14 mai 1948 (5 Iyar 5708) a citit Meghilat HaAtmaut – Declarația de independență a Statului Israel, într-o sală albă și luminoasă a unui muzeu de artă din Tel Aviv (acum, Sala Independenței). Era într-o vineri, înainte de intrarea în Șabat – unul memorabil... Pentru mii de evrei din lumea întreagă, de la cei care împânziseră Tel Aviv-ul, până la cei care ascultau radioul înfrigurați, din diverse țări ale lumii, începea nu doar un nou Șabat, ci și o nouă eră, aceea a întoarcerii acasă...

David Ben-Gurion, un om care a avut un vis

Născut la 16 octombrie 1886 în Plonsk (acum, în Polonia), David Grün a fost fiul avocatului Avigdor Grün, lider al mișcării sioniste *Hovevei Zion*. Mama sa, Scheindel, se stinge când micul David avea doar 11 ani. Crescând pe holurile organizației sioniste la care activase tatăl său, la numai 14 ani, împreună cu doi prieteni, el înființează clubul de tineret *Ezra*, promovând ebraica, studiile iudaice și emigrarea în Ereț Israel. Era începutul visului său de-o viață... În 1906 a emigrat în Ereț-ul aflat încă sub dominație otomană, iar ulterior, după finalizarea studiilor de drept, și-a ebraizat numele în Ben-Gurion. În pragul primei conflagrații mondiale, o va cunoaște pe femeia care l-a sprijinit mereu și care-i va deveni soție în 1917, Paula Munweis; au avut trei copii, Amos, Geula și Renana. În timpul primului război mondial, Ben-Gurion a luptat în Legiunea Evreiască a Armatei Marii Britanii, iar ulterior s-a implicat în variate partide și fracțiuni sioniste. În 1935 devine președintele comitetului executiv al Agenției Evreiești, funcție pe care a deținut-o până la proclamarea independenței. A urmat lungă sa carieră de premier. Luând decizii dure și controversate, în primele luni după proclamarea independenței, Ben-Gurion forțează unificarea tuturor formațiunilor militarizate într-o armată națională – *Ḥahal* (acronim de la *Ḥva Hahaqana Le Israel* – Armata de apărare a Israelului). Ben-Gurion a fost liderul *de facto* al israelienilor înainte de proclamarea propriu-zisă a statului și a jucat un rol decisiv în Războiul de Independență. Ca prim-ministru al Israelului, Ben-Gurion

s-a preocupat nu doar de apărare, ci și de încurajarea absorbției unui număr cât mai mare de evrei din toate colțurile lumii. În afară de locuința din Tel Aviv, pe care o avea din 1931, Ben-Gurion își face o casă și în kibuzul *Sde Boker*, din centrul Negheului, ca să dea un exemplu. A susținut mișcarea kibuzurilor, ca soluție pentru absorbția rapidă a emigranților și dezvoltarea agriculturii. De asemenea, a impulsionat foarte mult industria, crearea rezervelor naționale de apă, cercetarea și investițiile în descoperiri științifice, construirea de noi așezări și orașe. Așa cum mărturisea în propriile memorii, Ben-Gurion a văzut în lupta dusă de israelieni pentru a transforma deșertul Neghev într-o grădină și, *in extenso*, întreg teritoriul arid al țării într-o oază, într-un exemplu al contribuției majore pe care încercatul popor evreu o aduce umanității, luptând totodată să supraviețuiască. Numele lui Ben-Gurion se leagă de variate episoade tensionate din istoria modernă a Israelului, de la operațiunea „Covorul Magic” pentru salvarea evreilor din teritoriile arabe de atrocitățile locale, până la prinderea și judecarea criminalului nazist de război Adolf Eichmann.

Cu o întrerupere de doi ani, Ben-Gurion a fost premier până în 1963, dar a continuat să activeze pe scena politică israeliană până în 1970, influențându-l. De la apropiatul său, celebrul general Moshe Dayan, până la fostul său rival, Menachem Begin, numeroase personalități au continuat să-i ceară sfatul sau să aibă întrevederi cu „bătrânul leu din Neghev”, mai ales în timpul Războiului de Șase Zile (1967). Chiar și după 1970, când s-a retras oficial din viața politică la casa lui din kibuz, lucrând la o istorie a Israelului în 11 volume, Ben-Gurion nu a

Casa... Declarației de Independență a Israelului

putut sta complet deoparte, continuând să aibă întrevederi cu noii lideri politici și să-i influențeze. În 1971, el vizita pozițiile israeliene de la Canalul de Suez, în timpul unui nou conflict. A trăit agonia unei noi amenințări, apoi extazul victoriei din Războiul de Iom Kippur (octombrie 1973); unii comentatori apreciază chiar că Israelul a reușit să stăvilească, aproape „miraculos”, atacul, atunci când unii generali au urmat strategiile de front ale „bătrânului leu”, chiar și în pofida ordinelor oficiale. Propriul său nepot, Alon, a luptat ca parașutist în trupe de elită și a fost grav rănit în Războiul de Iom Kippur.

Ben-Gurion a trăit intens toate marile războaie pentru consolidarea statului modern. La 1 decembrie 1973, inima greu încercatului „părinte al națiunii”, în vârstă de 87 de ani, a încetat să bată. A fost înmormântat lângă soția sa, la *Midrešet Ben-Gurion*, centrul educațional și de cercetare pe care îl înființase în Neghev. Acuzat adesea de duritate, încăpățănare și chiar tendințe dictatoriale, Ben-Gurion și acțiunile sale au fost reevaluate de mulți istorici după desecretizarea unor arhive ale *Ḥahalului*, în anii '80. Numeroși specialiști au apreciat vizionarismul său și buna înțelegere a politicii mondiale, numindu-l „părinte fondator” al renașterii naționale. Mai presus de toate, David Ben-Gurion a fost omul care a crezut, o viață întreagă, în visul său: Israelul modern.

DIANA MEDAN

București – gazdă a Festivalului Filmului Evreiesc

În zilele de 20-24 octombrie a.c., în cadrul Festivalului Filmului Evreiesc de la București desfășurat la Muzeul Național al Țăranului Român (MNȚR), și la Institutul Francez, au fost prezentate 40 de filme artistice și documentare. Este cea de-a treia ediție într-un cadru mai larg al promovării, recuperării și valorificării moștenirii culturale, al dialogului intercultural și interetnic. Parteneri: Muzeul Național al Țăranului Român (MNȚR), Institutul Francez din România, Ambasadele statelor Israel, SUA, Germania, F.C.E.R., Institutul Cultural Român, Departamentul pentru Relații Interetnice, Ministerul Culturii ș.a. Festivalul se înscrie într-o rețea care include peste 130 de evenimente, organizate în întreaga lume sub *brand-ul Jewish Film Festival*. Gala de la MNȚR a fost dedicată regizorului Radu Gabrea, a cărui bogată carieră cinematografică a fost prezentată de Irina Margareta Nistor. Au luat cuvântul E.S. Dan Ben-Eliezer, ambasador al Statului Israel, Paul Ghițiu, directorul Festivalului, și, evident, Radu Gabrea. A fost prezentat apoi filmul „The Garden of Eden” (regia Ran Tal, Israel, 2012). Filmul este câștigător al premiului pentru cel mai bun regizor în cadrul *Jerusalem International Film Festival - Israel* (2012) și al Marelui Premiu pentru cel mai bun film din cadrul *Mediteran Film Festival - Bosnia* (2013).

Prezentăm pe scurt o parte din filmele oferite publicului.

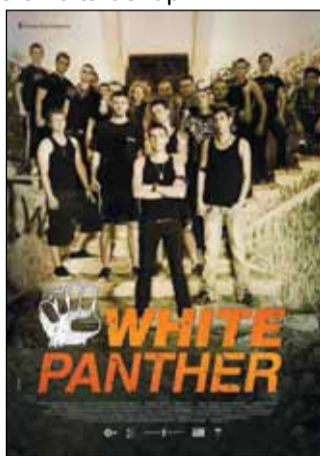
„Lonely Planet”- Echipa unui film documentar pornește într-o incredibilă vânătoare de fantome, călătorind de-a lungul Transsiberianului pentru a-l găsi pe Mișka, un băiat care a fugit într-o pădure

din Belarus, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, unde a stat trei ani singur, alături de o haită de lupi.

„Pantera albă” (regia: Michal Aviad) - În anul 1990 un milion de evrei din fosta URSS au sosit în Israel. Imigranții au fost disprețuiți de populația locală, care s-a temut de „invazia” lor. În timp ce mulți au îmbrățișat modul de viață israelian, alții au ales să trăiască în ghetouri improvizate, rusești. Aceste ghetouri au reprezentat un tărâm fertil pentru apariția unor evrei neo-naziști, plini de ură față de propria identitate.

„Evrei punk” (regia: Jesse Zook Mann, 2012) - Portretizarea unor *punk-eri* hasizi, a unor artiști de stradă idiși, a unor activiști evrei americani etc. Filmul explorează o mișcare socială inițiată de militanți evrei care se întreabă, fiecare în felul său, ce înseamnă să fii evreu în secolul XXI.

„Eu și Jerry” (2012) - În acest documentar, cineasta Mehrnaz Saeed-Vafa examinează rolul important pe care filmele hollywoodiene l-au jucat în viața sa, atât ca tânără cinefilă în Iranul pre-revoluționar, cât și ca cineastă și profesoară în Iran și Statele Unite din ziua de azi.

„Besa – Promisiunea” (regia: Rachel Goslins, 2012)- Filmul ilustrează eroismul albanezilor din al doilea război mondial prin intermediul unei călătorii veritabile întreprinse de doi bărbați. Unul este Normal Gershman, un renumit fotograf evreu american, determinat să documenteze relații ale albanezilor musulmani care au salvat evrei în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Celălalt este Rexhep Hoxha, un albanez musulman.

„Ameer și-a primit arma” (regia: Naomi Levari, Saar Yogev, 2011) – *Ameer Abu Ria* este pe cale să se înroleze în armată. Spre deosebire de majoritatea băieților de 18 ani din Israel, pentru care serviciul militar este obligatoriu, Ameer este scutit deoarece se bănuiește că înrolarea sa ar putea periclita securitatea Israelului. Acest lucru este cauzat de faptul că Ameer, cetățean israelian, este arab musulman. Cu toate acestea, Ameer decide să fie voluntar.

La Sala „Elvira Popescu”, din cadrul Institutului Francez din București, au fost prezentate de asemenea o serie de filme evreiești, dar și scurtmetraje franțuzești și germane. Au rulat filmele: „Sharqiya”, care înfățișează povestea unei familii de beduini din sudul Israelului,

confruntată cu decizia de strămutare și imperfecțiunile sistemului birocratic israelian; „Au cas ou je n'aurais la Palme D'or”, despre viața aparent eșuată a unui regizor evreu francez și dilemele sale existențiale; au urmat scurtmetrajele „The North London Book of the Dead” și „A Buck's Worth”. Scurtmetrajul german „The Little Nazi” este o savuroasă comedie despre amintirile unei supraviețuitoare a regimului național-socialist german.

Iris Lackner, critic de film din Israel, a susținut marți, 22 octombrie, la Muzeul Țăranului Român, o conferință cu tema: Cum se reflectă iudaismul în cinematografia internațională. Gala de închidere și desemnarea câștigătorului Festivalului de Film Evreiesc – București 2013 a avut loc joi, 24 octombrie, la MNȚR. Juriul, prezidat de regizorul Radu Gabrea, secondat de criticul israelian Iris Lackner, a acordat Marele Premiu peliculei „Bowling Gracefully” și un premiu pentru pelicula „The Dreamers”. Premiul Media pentru cel mai mediatizat film al festivalului a fost acordat peliculei „The Garden of Eden”.

BORIS MEHR
DAN DRUȚĂ

Savantii israelieni se află pe urma unor posibile viitoare remedii sau tratamente care ar putea îmbunătăți semnificativ acuitatea vizuală a persoanelor cu deficiențe de vedere. Pe 10 octombrie a fost marcată Ziua Internațională a Vederii, prilej cu care au fost prezentate o serie de inovații în domeniu. Ele sunt axate pe substitute ale unor părți componente ale aparatului ocular sau remedii sub forma unor tratamente aplicate în funcție de afecțiune.

Or Cam este de departe una dintre cele mai importante realizări din dome-

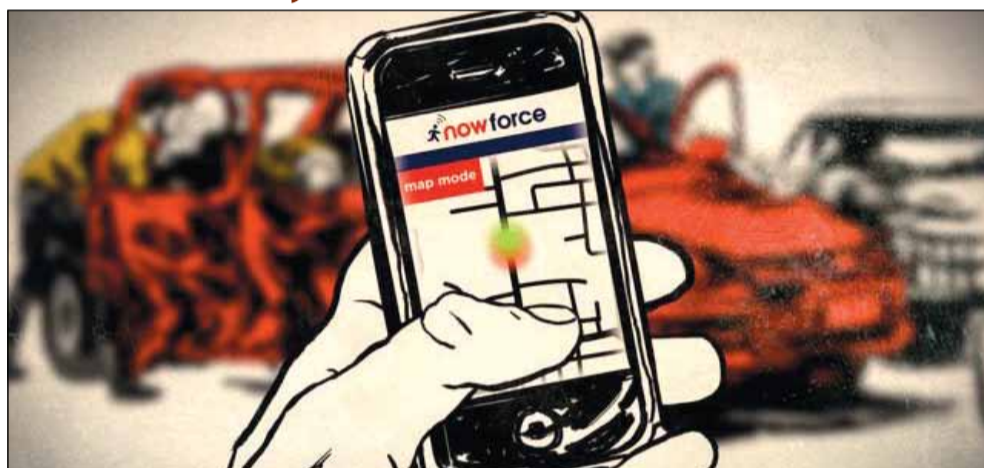
Inovații fără precedent în oftalmologie

niul *HighTech* medical. Este un dispozitiv atașat ochelarilor de vedere, care transpune, sub forma unui text emis de un robot, inscripțiile greu accesibile celor cu probleme de vedere, fiind realizat de prof. Amnon Shasua, de la Universitatea Ebraică din Ierusalim. Compania israeliană *NanoRetina* a realizat un produs care poartă numele firmei. Obținerea unei reține artificiale va facilita vindecarea celor afectați de slăbirea vederii sau chiar de

orbire din cauza afecțiunilor retinei. Principiul de funcționare se bazează pe un impuls transmis neuronilor prin intermediul unor ochelari speciali, fotosenzoriali. Un alt dispozitiv este *Amblyz*, sub forma unor ochelari destinați celor afectați de ambliopie sau boala ochiului leneș, care împiedică vederea concomitentă cu ambii ochi. Cu ajutorul *Amblyz*, o lentilă intermitentă va stimula activitatea ochiului afectat și recuperarea sa.

Perfecționări în sistemele de securitate

Dispozitivul denumit *NowForce* poate asigura prin intermediul unui *smartphone* și o aplicație modernă conectarea la un sistem integrat de securitate, *United Hatzalah*. El își poate dovedi eficiența în

cele mai diferite situații. *NowForce* a fost realizat în anul 2008, de un grup de trei israelieni. Acum a ajuns să fie utilizat în Statele Unite ale Americii de organizatorii de evenimente și voluntarii specializați în

prevenirea incendiilor sau atacurilor teroriste. Aplicația este conectată la un sistem de urgențe specializat, dar și la un grup de voluntari, ambii fiind notificați în timp real despre desfășurarea unui eveniment nefericit. Este o aplicație *low-cost*, care va fi probabil răspândită în întreaga lume datorită eficienței sale și gradului sporit de aplicabilitate. Colegiile americane și campusurile universitare deja utilizează astfel de aplicații, conectate la *smartphone*-urile studenților lor, care oricând se simt în pericol, pot alerta autoritățile atât printr-un cod, un sms, o fotografie sau o simplă atingere a ecranului într-un format prestabilit. Compania producătoare este mică, având doar 20 de angajați în Ierusalim și un oficiu de reprezentanță în Washington DC. În viitor plănuiesc să se extindă și pe piețele din Africa, în special în Nigeria, acolo unde aplicația este deja utilizată de poliție.

Un rain man israelian

Savantul Amir Yechieli a brevetat un sistem de colectare și refolosire a apei pluviale, destinat zonelor din Africa afectate de secetă. În urma unor studii aprofundate în deșertul

Sinai și a realizării unei hărți a zonelor ploioase din zonă, el a descoperit că o cantitate importantă de apă ar putea fi salvată în timpul ploilor din anotimpul de iarnă. Aplicația lui a fost destinată școlilor din Kenya, care se aflau într-o situație dezastruoasă în privința aprovizionării cu apă potabilă. El a expus planul său autorităților locale, a obținut finanțarea proiectului, iar grație înființării companiei *Yevul Mayim* peste 150 de școli dintr-o regiune extrem de secetoasă a Kenyei își asigură necesarul de apă. Tehnologia este utilizată și în Israel, acolo unde, conform estimărilor meteorologice plouă circa 100 de zile pe an, iar apa colectată este reutilizată. Investiția nu este scumpă, costurile punerii pe picioare a unui astfel de proiect fiind de circa 10.000 de dolari, sumă amortizată în circa un an. Este o realizare extrem de importantă nu doar pentru Israel, ci și pentru diverse zone de pe glob afectate lipsa apei. Proiectele savantului au și o latură pacifistă, reunind în realizarea lor israelieni, palestinieni, iordanieni și arabi.

Noi parteneriate între Israel și China

Acestea vizează domenii dintre cele mai diverse, de la manufacturi și agricultură până la aplicații *HighTech* și dezvoltarea tehnologiilor de obținere a energiei alternative.

Deși relațiile diplomatice bilaterale au fost stabilite relativ recent, în 1992, parteneriatele academice, culturale și economice abundă în ultima vreme, chinezii fiind interesați de rețeta unui *success story* precum cel al Statului Israel. În august a avut loc un Simpozion de Investiții China-Israel, unde peste zece companii israeliene și-au prezentat portofoliile de activitate și planurile de viitor, fiind bine primite de o piață în continuă creștere și expansiune, precum cea chineză. Beijingul este interesat și de deschiderea în China a unor puncte de fabricație de către companii israeliene, cele mai multe de renume mondial. Arie Zief, vicepreședintele Camerei de Comerț Israeliano-Chineză, a afirmat că statul chinez va rămâne unul dintre principalii importatori de servicii și bunuri israeliene, iar cifrele vor crește în

următorii ani.

Relațiile academice mutuale dintre cele două state se află în continuă expansiune, confirmată de uriașa investiție de peste 130 de milioane de dolari la Institutul de Tehnologie Technion din Haifa, precum și de acordarea unor burse studenților chinezi pentru specializare în universitățile israeliene. Președintele Universității din Tel Aviv, prof. Joseph Klafter, a afirmat că aceste parteneriate vor deschide noi porți de cunoaștere și cooperare reciprocă.

Conferința Internațională BrainTech

Între 14-15 octombrie a.c., la Tel Aviv s-a desfășurat prima conferință internațională *BrainTech*. După cum sugerează titlul, ea a avut ca scop prezentarea și dezvoltarea unor tehnologii avansate în domeniul creierului și inteligenței artificiale. Acest eveniment, care a reunit specialiști din domeniul medical și antreprenori din diverse alte domenii conexe, s-a bucurat de prezența președintelui Statului Israel, Shimon Peres, un susținător al cercetărilor din domeniul tehnologiilor medicale avansate. Au fost prezentate comunicări bazate pe ultimele studii și inovațiile cele mai recente, și au fost premiați savanți

implicați în astfel de proiecte. Dintre cele zece echipe formate din oameni de știință din întreaga lume, câștigătorul a fost ales în persoana lui *John Donoghue*, de la Universitatea Brown din SUA, și echipa de cercetători condusă de el. *J. Donoghue* a brevetat un implant de senzor neuronal capabil ca, prin stimularea cerebrală, să determine ca un pacient cu dizabilități locomotorii să se poată deplasa pe distanțe scurte, sistemul urmând a fi îmbunătățit pentru performanțe sporite și în ameliorarea altor afecțiuni.

Grupaj realizat de DAN DRUȚĂ

DAVID FINȚI sau existența pe muchie de cuțit

O viață salvată prin unitate evreiască

Ochi frumoși. Un zâmbet simpatic. Un tânăr, aproape copil, pe care l-am văzut la programul *Black Sea Geshet*. Într-o zi de vară, o știre, publicată acum două luni și în „Realitatea Evreiască”, străbate comunitățile evreiești din România, prin intermediul *Facebook*, cea mai populară rețea socială. David Finți – atunci am înțeles că e vorba despre adolescentul cu ochi frumoși – a suferit un accident foarte grav. O ședință foto ad-hoc, la Iași, l-a făcut să se atingă de un cablu de înaltă tensiune și avea arsuri pe 60-80% din suprafața corpului.

În acest moment de criză - ca de atâtea ori în istoria evreilor - oamenii se coalizează. O linie roșie străbate pe axa Joint-Sohnut-F.C.E.R.-Ambasada Israelului-comunități evreiești. Toate șansele duc spre Israel, unde arsurile grave sunt tratate cel mai performant din lume. Directorul Joint România, Israel Sabag, ne-a spus: „*Kol Israel arevim ze le ze* este un comandament practic și nu unul teoretic, ca fiecare evreu să fie responsabil pentru celălalt, pentru viața sa, pentru sănătatea sa, să nu îl abandoneze în momentele de criză. A fost impresionantă această unire a forțelor, această mobilizare fără precedent pentru salvarea unui suflet, în comunitatea evreiască din România”.

Un alt temerar, în lupta pentru supraviețuirea lui David, este Ely Izhaki, zeci de ani angajat al Sohnut, în momentul de față voluntar pentru România și alte câteva țări din regiune. „A fost o zi decisivă, o zi incredibilă în care acest tânăr evreu din România a primit din partea autorităților din Israel un sprijin care ar fi putut părea incredibil. Am contactat personalitățile pe care le-am cunoscut din Ministerul de Interne, din Ministerul Sănătății și am avut puterea de convingere să îi lămuresc că ajutorul lor este vital. Un avion medical particular a fost contactat, de către Joint, pentru a-l transporta pe David. Acesta, însă, nu era dispus să facă acest lucru până nu se știa unde urma să fie dus și cine urma să îi plătească spitalizarea. Am reușit să convingem autoritățile, inclusiv să îi dea un cod numeric personal, înainte de a se afla efectiv pe pământ israelian. El era în comă, nu putea să semneze sau să se ocupe de acte. Oameni sufletești au garantat pentru el, Ministerul Sănătății și Ministerul Absorbției i-au oferit în final tot sprijinul. Spitalizarea pentru 45 de zile, minimul perioadei de la terapie intensivă, costa la spitalul Hadasah 500 000 de șekeli, o sumă fabuloasă. David a primit, încă în România fiind, toate asigurările că i se va asigura spitalizarea. În momentul de față se află la recuperare într-un alt spital. A petrecut la terapie intensivă 90 de zile, costurile fiind un milion de șekeli - peste 200 000 de euro. David a venit la Hadasah într-o situație disperată, a suferit intervenții, a beneficiat de îngrijire la cel mai înalt nivel.

LUCIANA FRIEDMANN

(Continuare în pagina 12)

COMUNITĂȚI

Sibiu PROMOVAREA PATRIMONIULUI CULTURAL SIBIAN

În ziua de 25 octombrie, Comunitatea Evreilor din Sibiu a găzduit, la Sinagoga din Sibiu, desfășurarea simpozionului "Promovarea patrimoniului cultural sibian, prin intermediul educației interculturale, interreligioase și interconfesionale în rândul tinerilor", organizat de către Institutul European de Training și Studii Multiculturale.

Având în vedere divergențele etnice, religioase și confesionale din Sibiu, se impune promovarea patrimoniului cultural prin intermediul educației interculturale, interreligioase și interconfesionale, s-a arătat în cuvântul de introducere al organizatorilor. În educația, conformă cu spiritul conceptelor arătate, un rol de seamă îl deține patrimoniul cultural, ca punct de pornire în promovarea unor atitudini și comportamente care să condamne gesturile rasiste și discriminarea pe considerente religioase și confesionale.

În acest sens, au fost alese și prezentate zece obiective din patrimoniul cultural sibian, pentru a-i ilustra varia-

tea, dar și pentru a atrage atenția asupra unor monumente care ajung, din păcate, în paragină, din pricina indiferenței și ignoranței. Sinagoga din Sibiu, declarată monument istoric și bun de patrimoniu, date fiind reprezentativitatea ei în peisajul urban, dar și gradul bun de conservare, a fost aleasă de către organizatori ca loc de desfășurare a simpozionului.

Au participat un senator și doi deputați, reprezentanți din partea Consiliului Județean de Cultură, ai Universității din Sibiu, ai Primăriei și Prefecturii, ai cultelor, presei și televiziunii locale, precum și un public numeros interesat de subiect. În cuvântul lor, oficialitățile au evidențiat importanța educației interculturale, interreligioase și interconfesionale, mai ales în rândul tinerilor, și prin promovarea patrimoniului cultural sibian.

Amfitrionul simpozionului, președintele Comunității Evreilor din Sibiu, după ce a adresat un salut către participanți, în numele etniei evreiești, a arătat interesul pentru educația tinerei generații, în spe-

cial a elevilor, prin întâlniri în sinagogă pe varii subiecte. "Ne-am preocupat ca sinagoga să fie în circuitul turistic al Sibiuului, promovând acest obiectiv prin date și pliante atât la punctul de documentare al Municipiului, cât și la diverse agenții de turism, având ca urmare numeroase grupuri de vizitatori. De asemenea, cu prilejul Festivalului Internațional de Teatru, care se desfășoară anual, în sinagogă au avut loc concerte. Cu alte ocazii, au fost organizate expoziții cu tematică adecvată, fapt care a dus la o cunoaștere mai bună a comunității noastre", a mai spus președintele C.E. Sibiu, ing. Otto Deutsch, care ne-a și transmis aceste rânduri.

Reuniunea s-a încheiat cu o prezentare amplă a istoricului Comunității sibiene și a rolului Sinagogii în viața etniei noastre și, concret, a istoricului și arhitecturii acestui lăcaș, în care s-a desfășurat simpozionul.

Comemorarea victimelor Holocaustului din România

În ziua de 9 octombrie, Sinagoga din Sibiu s-a dovedit a fi neîncăpătoare pentru grupurile de elevi ai școlilor nr.20 și "Regele Ferdinand", însoțiți de cadrele didactice și directorul prof. Mihai Frincu, care au participat la o comemorare a victimelor Holocaustului din România, organizată de conducerea celor două școli și de Comunitatea Evreilor din Sibiu.

De altfel, asemenea întâlniri pe diverse teme de cunoaștere reciprocă au loc frecvent la sediul nostru, completând cunoștințele elevilor celor două școli care studiază un curs opțional de Istorie a evreilor și Holocaustului. Spre cinstea lor, directorul Mihai Frincu și profesorii de istorie care predau acest curs manifestă multă competență, organizând în școli activități multiple, care depășesc cu mult simpla participare la un curs de cunoaștere a Holocaustului.

Președintele Comunității Evreilor, în alocuțiunea sa a subliniat în mod special faptul că populația evreiască s-a așezat pe aceste meleaguri cu sute de ani în urmă și că, de-a lungul istoriei poporului român, evreii au avut o contribuție importantă la viața economică, socială și culturală, și-au pus amprenta asupra dezvoltării țării. În acest sens, numeroasele exemple date au fost un bun prilej pentru participanți să înțeleagă că evreii au mari merite în istoria țării și în toate ramurile de activitate. Cu atât mai aberante au fost prigonirea lor în perioada anilor întunecați de legislație nazistă antievreiască, soldată cu progromuri, deportări în lagăre de exterminare, confiscarea bunurilor, muncile obligatorii, și asta pentru simplul motiv că erau evrei. Consecințele au fost dramatice, în decursul celor patru ani de război pierind zeci de mii de oameni maturi și

copii, stigmatizați de propaganda antisemită.

Comemorarea Holocaustului și studierea acestei probleme de istorie în școli are scopul de a educa în special tânără generație, pentru a trăi în respect reciproc.

Elevii prezenți au participat cu câte un desen ilustrativ, transpunând gânduri sau imagini despre cum au văzut și înțeles ei Holocaustul. Cu toții au fost de acord că această activitate menită a comemora un eveniment tragic pentru evrei, dar și o etapă neagră din istoria poporului, a fost, o dată în plus, un eveniment educativ, de cunoaștere și respect reciproc, subliniat și de impresiile împărtășite atât de către elevi cât și de profesorii care i-au însoțit.

Ing. OTTO DEUTSCH

Satu Mare Sinagoga Mare, renovată din banii donați de un milionar chilian

Sinagoga Mare "Share Tora" din Satu Mare este în plină renovare, se fac consolidări ale tavanului, se reface fațada, se pun dale noi. Lucrările au fost posibile datorită generozității milionarului chilian Leonardo Farkas Klein, originar din Vetiș, județul Satu Mare. Aflat în vizită în oraș, el a decis să sprijine financiar Comunitatea Evreilor din Satu Mare. Președintele Comunității, av. Nicolae Decsei, a spus că sponsorul a oferit o sumă considerabilă, dar a condiționat cheltuirea ei pentru obiective bine definite și a cerut să vadă toate devizele și deconturile, iar la finalizare dorește o recepție oficială a lucrărilor. După ce se va termina renovarea, se intenționează amenajarea unei expoziții permanente în memoria Holocaustului, cu prilejul împlinirii, în 2014, a 70 de ani de la deportarea evreilor din Ungaria și Transilvania de nord.

(După ziarul săptămărean „Informația Zilei”)

Iași REVISTA „PRIETENIA”

O revistă care oferă consistență numelui pe care-l poartă: „Prietenia”. În numerele 8-9/ 2013 se întâlnesc condeie reprezentative pentru evreii din România, pentru israelienii ambasadori ai culturii românești în care s-au format, pentru ierarhii creștini apropiați etniei noastre. Un accent special – comemorarea pogromului din Iași din 1941 –, cu atât mai important cu cât asistăm la o

ofensivă din ce în ce mai concentrată a extremei drepte în Europa, cu cât site-urile legionare fac o insistență propagandă antisemită pe net. În același timp este omagiată memoria „oamenilor de omenie în vremuri de neomenie” care, cu riscul propriilor vieți au salvat vieți evreiești. Evenimentul literar „Zilele Fundoianu - Fondane”, reflectat în revistă, rimează bine cu cel istoric. (I.D.)

Bistrița Dialog intercultural prin... muzică!

Sinagoga din Bistrița a găzduit o manifestare deosebită, menită să promoveze, prin intermediul muzicii, dialogul intercultural. Violoniștii Alexandru Tomescu și Pavel Șporcl au susținut un concert extraordinar, pe data de 3 noiembrie 2013, cu ocazia Zilei Naționale a Republicii Cehe. La manifestare au participat E.S. dr. Jiří Šitler, ambasadorul Cehiei, Ioan Țintean, prefectul județului Bistrița-Năsăud, Radu Moldovan, președintele consiliului județean, Ovidiu Crețu, primarul Bistriței, senatori și deputați de Bistrița-Năsăud, oameni de cultură, alături de un public numeros.

Programul a cuprins lucrări de G. F. Handel, N. Paganini, J. Halvorsen și E. Ysaye. Interpretarea de excepție a celor doi violoniști a fost ovaționată minute în șir. Participanții au vizitat și mica expoziție cu obiecte de cult evreiești, amenajată permanent în sinagogă. (DIANA MEDAN)

Baia Mare În memoria victimelor Shoah-ului

Miercuri, 9 octombrie a.c., Comunitatea Evreilor din Baia Mare a organizat acțiuni comemorative, dedicate memoriei victimelor Holocaustului din România și în special din zona Maramureșului și Transilvaniei de nord. Ele au fost găzduite de Liceul "Mihai Eminescu" și au reunit elevi, profesori și reprezentanți ai municipalității. În cadrul comunicărilor, moderate de profesorii Dorel Condor și Teodor Marton, au luat cuvântul Șalic Nachman, președintele C.E. din Baia Mare, și Varga Zsolt, din partea Direcției județene a Arhivelor Naționale Maramureș. (D.D.)

La mulți ani, angajaților F.C.E.R. născuți în luna decembrie!

- CRISTIAN SIMON – 1 decembrie 1971 (Îmbrăcămintă)
 FLORENTINA MARIN – 1 decembrie 1975 (Oficiul juridic)
 ALEXANDRU DICU – 1 decembrie 1987 (Oficiul administrativ, pază)
 CECILIA TOMA – 3 decembrie 1946 (Cămin „Dr. Moses Rosen”)
 GHITA MOISE – 4 decembrie 1932 (Centrul Comunitar Național Evreiesc, JCC)
 NICOLAE DECSEI – 5 decembrie 1941 (președinte C.E. Satu Mare)
 MIRELA AȘMAN – 5 decembrie 1966 (Oficiul Relații, Cultură, Informatizare)
 SYBILLE ARLETTE BENUN – 6 decembrie 1937 (Oficiul Relații, Cultură, Informatizare)
 GEORGE WEINER – 6 decembrie 1979 (Oficiul Relații, Cultură, Informatizare)
 ZWY HASCAL – 7 decembrie 1935 (Oficiul administrativ, pază)
 FLORICA STAN – 7 decembrie 1957 (Ajutor gospodăresc)
 MARIN ENACHE – 8 decembrie 1952 (Centrul de zi)
 ANA MARIA PARVAN – 8 decembrie 1973 (C.I.R.)
 AURELIA MARIN – 9 decembrie 1967 (Ajutor gospodăresc)
 ANA MARIA NIMULESCU – 10 decembrie 1979 (Cămin „Dr. Moses Rosen”)
 LARISA ROXANA CIUBOTARU – 11 decembrie 1951 (C.A.P.I.)
 TRAIAN DOBRESCU – 11 decembrie 1976 (C.I.R.)
 MIHAELA FILOS – 11 decembrie 1980 (Cămin „Dr. Moses Rosen”)
 AGNES ZSUZSANA POP – 12 decembrie 1970 (C.I.R.)
 HERTHA HENDEL – 13 decembrie 1973 (Asistență)
 GHEORGHE CHIRU – 14 decembrie 1935 (Editura „Hasefer”)
 STELA CIOCANEL – 14 decembrie 1956 (Oficiul administrativ, pază)
 OVIDIU BĂNESCU – 15 decembrie 1956 (Departamentul Management Economic Financiar)
 VIORICA ENACHE – 16 decembrie 1958 (Centrul de Ajutor Medical)
 SEBASTIAN DIACONESCU – 16 decembrie 1977 (Centrul de Ajutor)
 PAUL LIVIU ROSENFELD – 16 decembrie 1981 (C.S.I.E.R.)
 NICOLETA COVRIGEA – 18 decembrie 1973 (Ajutor gospodăresc)
 ANA VANATORU – 19 decembrie 1946 (Centrul de Ajutor)
 MARIA VERTES – 19 decembrie 1946 (Editura „Hasefer”)
 CLEMENTE DUBAU – 22 decembrie 1939 (Sector Management Mijloace de Transport)
 IONEL SCHLESINGER – 23 decembrie 1938 (președinte C.E. Arad)
 AURELIA AIONESEI – 23 decembrie 1948 (Centrul de Ajutor)
 HENRIETTE ALSCHER – 23 decembrie 1954 (Asistență)
 ANA STAN – 23 decembrie 1956 (Ajutor gospodăresc)
 VIOLETA LUCICA COZMA – 23 decembrie 1968 (Cămin „Dr. Moses Rosen”)
 ANCA STANCU – 25 decembrie 1958 (Ajutor gospodăresc)
 GAETANO PERROTTA – 25 decembrie 1965 (Cămin „Dr. Moses Rosen”)
 ȘTEFANIA ABRAMOVICI – 25 decembrie 1981 (Asistență)
 NICULINA DUMITRU – 26 decembrie 1966 (Complex Alimentar „M. Băluș”)
 CRISTINA FLORENTINA BENCZE – 30 decembrie 1954 (Centrul de Ajutor Medical)
 ANA GABRIELA VASILIU – 30 decembrie 1976 (C.S.I.E.R.)
 MARIOARA CRISTINA MISU – 30 decembrie 1979 (Cămin „Dr. Moses Rosen”)

PERI BLĂNARU

JCC BUCUREȘTI

„Jewloween” pentru toate generațiile

Tradiția de Halloween a traversat Oceanul și a intrat în rândul sărbătorilor europene, iar copiii și adolescenții din România au preluat acest eveniment. Toate școlile și grădinițele au marcat evenimentul, ca și cum ar fi apărută pe malurile Dâmboviței. Pentru cluburi, cafenele, restaurante, Halloween a devenit un al doilea Revelion, prilej de ingenioase puneri în scenă cu alimente și decoruri... „sângeroase”. Nici cei care frecventează JCC București, în special copiii, nu ar fi

fost drept să nu se bucure de distracția pe care colegii lor au savurat-o din plin. Evenimentul de la JCC s-a numit „Jewloween” și a fost varianta evreiască a sărbătorii. Maturi și copii s-au mascat în personaje mai mult sau mai puțin înfricoșătoare. Copiii au urmărit experimentele „profesorului nebun”, fără să își poată lua ochii de la transformările pe care acesta le-a făcut. Cei peste 50 de copii au dansat, au cântat și au avut parte de o zi minunată în compania *madrim*-ilor lor.

Petrecerea seniorilor

În seara de 30 octombrie, seniorii Centrului de zi și Bait Ham au participat la o petrecere retro, manifestare ce a adus zâmbete pe fețele participanților și a încălzit sufletele. Toate doamnele s-au prezentat îmbrăcate în rochiile anilor '60, iar bărbații... la costum!

A avut loc un concurs de rochii retro la care au participat opt persoane, toate fiind câștigătoare la final. Nu vreau să o uit pe doamna Rozina Stănescu, care a fost sarea și piperul acestui eveniment, distrându-ne cu costumul ei de „madam Coprol”. A avut loc o expoziție de pălării retro (aparținând doamnei Monica Tatoi),

și o expoziție de poșete dintr-o colecție a doamnei Suzi Stoenescu, membră a Centrului de zi. Aceștia li s-au alăturat două pictorițe, Elena Moraru și Mariana Costea, cu mici expoziții, dovedind talent și bun gust. S-a dansat pe muzica anilor '30-'60, muzică asigurată de Nicu Bunicu, dansurile fiind de la tango la hore și sârbe. Pentru „îndulcirea” evenimentului s-a servit, ca pe timpul bunicii, șerbet și dulceață, halva, rahat și sirop. Succesul serii a făcut ca toată lumea să-și exprime dorința ca o dată pe trimestru să aibă loc un asemenea eveniment.

(SANDA WOLF)

JCC TIMIȘOARA

Copii și bunici la Centrul de zi

Pentru cei care frecventează Centrul de zi din Timișoara nu este timp de plictiseală! Chiar dacă tablele de rumy nu rămân în cutii, sunt și alte numeroase și interesante programe! Dacă prezența câinilor salvatori și a dresorilor a devenit deja o obișnuință, dacă obiecte de artă se crează aproape în fiecare săptămână, recent, pensionarii au avut o întâlnire specială. Liniștea

le-a fost perturbată – într-un mod plăcut, credem – de prezența a opt copilași din comunitate, cu vârsta între 2 și 5 ani. Între cele două generații nu a lipsit comunicarea. Un balon aruncat între cele „două tabere” a deschis poarta spre distracție...

Maestrul Ladislau Roth, dirijor, pianist și orchestrator, a onorat comunitatea evreilor din Timișoara cu o seară de desfătare muzicală, dar și cu fragmente de istorie personală. Între 1946 și 1958, această personalitate cu totul specială, care îmbină talentul absolut cu modestia și umorul, a fost la pupitul Operei din Timișoara, iar, în 1956, alături de Dan Mizrahi, a făcut cunoscut publicului timișorean muzica lui Gershwin. După emigrarea în Israel, a colaborat cu opera și filarmonica și a condus orchestra Radio-difuziunii israeliene. A condus orchestre în Africa de Sud și din Mexic. De-a lungul timpului a dirijat în SUA, Olanda, Austria, Italia etc. dar marea sa iubire, așa cum nu se știe să afirme, a rămas Opera timișoreană. Ladislau Roth a scris numeroase orchestrații pentru artiști ca Placido

Keshet, „curcubeul” cunoștințelor iudaice

Pentru al doilea an, în 15 comunități din țară se organizează Ziua Keshet. O întreagă zi de duminică este dedicată religiei, culturii și civilizației evreiești. Personalități din București și din toate orașele participante vor susține conferințe

și vor modera dezbateri. În traducere „curcubeu”, Keshet reunește o varietate de abordări și viziuni asupra identității evreiești.

Vom reveni cu o amplă relatare despre această zi așteptată.

Curs Radio Shalom România pentru voluntari

Întreaga existență a Radio Shalom România se bazează pe dăruirea voluntarilor, care realizează toate emisiunile acestui post. Aceștia au avut recent prilejul să întâlnească profesioniști în domeniul radioului, care le-au oferit câteva sugestii pentru a diversifica stilul redactării și dialogurile cu ascultătorii și invitații. Redactorii în restul zilelor, de această dată au fost profesorii Liviu Tofan (Europa Liberă), Bogdan Șerban (Radio Guerilla) și Carmen Dimitriu (realizator radio-tv), care au împărtășit din experiența lor. Delia Marc, coordonatoarea a numeroase proiecte pentru vârsta medie la JCC București, ne-a relatat despre această întâlnire.

„Pe 10 noiembrie întâlnirea voluntarilor JCC «infestați» de virusul radio cu trei «radiofoniști» consacrați, a fost un adevărat regal! Trei personalități ale microfonului, a căror biografie ESTE RADIOUL!

JCC București & Radio Shalom România a avut o intuiție specială invitându-i la această sesiune/comunicare/workshop pe Liviu Tofan, pe Carmen Dimitriu și pe

Bogdan Șerban - Radio Guerilla, reprezentantul generației tinere de oameni de radio, venind cu experiența posturilor private și cu toate noile aspecte ale pieței media.

Viața acestor invitați este radioul și, de altfel, a devenit din ce în ce mai mult și a noastră, a voluntarilor de la JCC care realizează emisiuni variate ca tematică, emisiuni adresate cu mult drag, onestitate și reală competență celor care îi urmăresc din orice colț al lumii!

Trebuie să recunoaștem și noi, așa cum au recunoscut realizatorii emisiunilor de la Radio Shalom România, că posibilitatea exprimării și comunicării în fața microfonului a eliberat, conștient și subconștient, reale valențe!

Această nouă sesiune a Academiei de Radio și Jurnalism JCC București s-a încheiat cu două concluzii clare: prima – hotărârea a doi membri JCC de a-și proiecta și realiza propriile emisiuni și a doua – cererea expresă de a repeta cât mai curând acest eveniment foarte apreciat”.

Lecții de chitară, la nivel!

Copiii de la JCC București au privilegiul să învețe să cânte la chitară cu A.G. Weinberger, muzician care promovează blues-ul și susține numeroase spectacole în țară și străinătate. Cu ajutorul său, care și-a asumat cu toată seriozitatea rolul de profesor, tinerii pot deprinde nu numai tehnica muzicală, ci și trăirea complexă care însoțește interpretarea. A.G. Weinberger, binecunoscut publicului român prin intermediul concertelor și mediei, realizează și emisiuni pentru Radio Shalom România, care se bucură de succes.

Voie bună pentru seniorii timișoreni!

La Timișoara, Ziua Vârșnicului a fost sărbătorită cu o „ieșire” la un restaurant cunoscut din apropierea localității timișoană Giroc. Nu doar bucatele alese cu grijă au fost atractive, ci mai ales cadrul relaxant! Sala de biliard nu a fost ocolită și nici lacul cu pești colorați nu a rămas ignorat de participanți. Sărbătoarea a durat peste patru ore și nimeni nu și-a manifestat dorința de a ajunge mai repede acasă!

Privilegiul unei întâlniri cu maestrul Ladislau Roth

Domingo sau Barbra Streisand. Deși nu dramatizează durerea care i-a marcat anii tinereții, maestrul nu uită niciodată să menționeze o stație imposibil de uitat a biografiei sale - Auschwitz.

Alături de soprana Diana Chirilă, solistă a Operei timișorene, a oferit recent o seară dedicată Anului Verdi. Doamna Verona Botiș a prezentat ariile interpretate. Surpriza serii au reprezentat-o melodiile „Yerushalaim shel Zahav” și „Ose Shalom”, interpretate special pentru publicul care a aplaudat minute în șir. Tinerile studente Claudia Fotin, la violă, și Cristina Struță, la pian, au asigurat intermezzo-urile spectacolului, tinerele fiind talente recunoscute ale noii generații care acum studiază la Facultatea de Muzică din Timișoara.

JCC ORADEA

Artă, divertisment, prietenie

La JCC Oradea, perioada dintre Marile Sărbători de toamnă și Hanuca a fost plină de programe, dedicate tuturor grupelor de vârstă. Prezența în orașul de pe Crișuri a câtorva lucrări emblematice ale lui Marc Chagall a reprezentat prilejul ca un grup numeros de membri ai comunității să viziteze galeria care a adus lucrările marelui artist. În timp ce maturii și pensionarii s-au bucurat de arta lui Chagall, copiii și adolescenții au avut timp să se distreze la Băile Felix. Bazinele cu apă termală din apropierea Oradei sunt ideale pentru aceștia, mai ales că există un Aquapark, cu numeroase atracții pentru cei mici.

Seniorii au sărbătorit-o recent, într-o atmosferă plăcută, pe prietena lor Stauer Bozsi. Cu această ocazie, în compania tortului aniversar, prietenele ei i-au dorit „Ad Mea Veersim” și „Bis Hundert und Zwanzig”, să aibă parte de sănătate și bucurii până la 120 de ani!

Ziua Vârșnicului a reprezentat, și la Oradea, un prilej de a aduce împreună numeroși seniori ai comunității într-o atmosferă caldă de familie. La o masă bună, ei au putut conversa, depăna amintiri și face proiecte pentru activitățile lor de club.

Pagină realizată de
LUCIANA FRIEDMANN

Povești despre supraviețuitori

În locul lagărelor morții - arestul poliției din Cluj

Dintre sutele de mii de evrei din Transilvania de nord, condamnați să moară în lagărele de exterminare de la Auschwitz-Birkenau, au fost câțiva (din păcate, îi numeri pe degetele de la o mână) care au scăpat în mod miraculos de la deportare, tot așa cum au fost evrei, ceva mai mulți, mai ales din Cernăuți, care nu a trebuit să treacă prin iadul din Transnistria. Am prezentat în numerele anterioare ale revistei două astfel de cazuri – unul din Transilvania de nord, altul de la Cernăuți. Dr. Andrei Dévényi, fizician, tot din Cluj, este printre puținii „norocoși”. În loc să fie dus la Auschwitz, a petrecut o bună parte din timp, până la eliberarea orașului... în arestul poliției, într-o închisoare care se afla în clădirea Tribunalului din Cluj.

„În mai 1944, după ce la 19 martie armata germană ocupase Ungaria, evreii din provincie au fost duși în ghetouri. La Cluj ghetoul a fost organizat într-o fabrică de cărămidă; vă dați seama ce condiții erau acolo! Numai că eu eram copil, aveam 10 ani, și mie nu mi s-a părut așa o tragedie, nu știam de fapt ce se întâmpla, așa cum nici oamenii maturi nu s-au gândit vreodată că vor fi trimiși pe un drum fără întoarcere. Ni s-a spus că vom merge la muncă, la Kistarcsa, în Ungaria (acolo se afla de fapt o închisoare). Desigur, existau unii din conducerea ghetoului care știau de-acum, dacă nu tot adevărul, măcar o parte din el, numai că nouă nu ne-au spus. Au format un grup privilegiat (așa-numitul grup Kaszner), majoritatea oameni cu bani care, contra unei sume uriașe, au fost duși până la urmă în Elveția. Familia mea nu se afla printre ei”, și-a început povestirea dr. Dévényi.

În ghetou a mers numai cu mama, deoarece tatăl lui, Dévényi Mor, primise cu totul excepțional o aprobare să rămână pe loc, sub supraveghere militară. Fusese directorul tehnic al fabricii de pielărie și încălțăminte Dermata, se specializase în străinătate în acest domeniu iar, după

începerea războiului, fabrica trecuse la producerea de bocanci pentru armată. Pretextul sub care fusese reținut a fost să pregătească un înlocuitor, un inginer tânăr, care să preia activitatea lui.

La fiecare două-trei săptămâni, deoarece acesta declara că mai are de învățat (a durat până aproape de eliberarea Clujului), aprobarea lui se prelungea. „Când a început deportarea propriu-zisă a evreilor și noi trebuia să plecăm, tatăl meu a spus conducerii fabricii că, ori îl lasă să plece cu familia, ori o va reține la Cluj. Nu știu dacă cei care i-au prelungit aprobarea știau de soarta care ne aștepta. Poate bănuiau, poate aveau niște informații sau, pur și simplu, se gândeau că nu vom merge spre mai bine. Fapt este că nu am plecat. (Deportările din Cluj au fost amânate cu opt-zece zile deoarece avioane anglo-americane bombardaseră gara și liniile ferate, iar 150 de persoane au profitat de aceasta și au fugit din ghetou). Am rămas la Cluj, iar când ghetoul a fost lichidat, a polițist a venit și ne-a luat, dar nu ne-a dus la fabrică, unde tata avea o cameră, ci... în arestul poliției, care se afla în clădirea Tribunalului orașenesc”, a relatat în continuare interlocutorul meu.

Condițiile în care au trăit acolo erau

îngrozitoare pentru el și mama lui, care nu aveau de unde să știe că, ajungând la Auschwitz, ar fi fost probabil duși în camera de gazare. Erau 60 de femei într-o încăpere și regimul era ca de închisoare. Arestații erau scoși la plimbare doar 30 de minute, în rest stăteau tot timpul în cameră. Măncarea era groaznică și ceea ce a fost foarte greu de suportat pentru un copil era lipsa de mișcare, acele ore lungi petrecute între pereți, mai ales că nu înțelegea de ce.

„În august, închisoarea a fost lichidată și pe noi ne-au dus la fabrică, la tata. Apoi a venit perioada cea mai grea. Era septembrie, armata sovietică și cea română se apropiu de Cluj. Atunci, muncitorii

au venit la tata și i-au spus că era acuzat că ar semnaliza rușilor, din turnul de apă al fabricii, locurile unde să bombardeze. Drept care am fost ascunși în sistemul de tuneluri al fabricii, unde era instalată canalizarea, iar muncitorii veneau și ne aduceau mâncare și apă. Am stat acolo aproximativ două săptămâni când, într-o dimineață de octombrie, au venit după noi și ne-au strigat: «leșiți, au venit rușii». Primul lucru pe care un ofițer rus l-a făcut a fost să rupă steaua galbenă, cusută pe haina tatălui meu.

Am mai stat două luni în incinta fabricii.

Apoi, ni s-a dat înapoi vila în care locuisem, construită de tata din banii proprii (nu a fost nici proprietar, nici acționar al fabricii, deși la începutul anilor 50 l-au arestat ca «exploatare», l-au ținut în închisoare trei ani, iar la proces a fost găsit nevinovat și eliberat) și pe care oficialitățile maghiare o confiscaseră. Acolo i-am primit pe cei care se întorceau din lagăre sau din detașamentele de muncă obligatorie. A fost un adăpost pentru cei care pierduseră totul, și-a încheiat evocările dr. Andrei Dévényi.

L-am întrebat cum a perceput, copil fiind, toate aceste evenimente. „Altfel decât un adult”, mi-a răspuns el. „În ghetou eram mulți copii, alergam, ne ascundeam, ne jucam în fân. Ne puneau să ducem gunoierul cu vagonetele, era vară, cald... nu știam ce se va întâmpla. La închisoare a fost mult mai greu, mai ales că nici când ne plimbam, nu aveam voie să vorbim cu cineva. Dar cel mai greu mi-a fost în perioada cât am stat în incinta fabricii și nu aveam voie să ies. Mă uitam cu regret și cu invidie la copii – și erau mulți – cum se jucau și nu înțelegeam de ce nu pot fi eu cu ei. Nu cred că am perceput pericolul în care ne găseam, că ne amenința în orice clipă moartea. Erau noțiuni pe care un copil de 11 ani nu le are încă”.

Ce credeți că v-a salvat, l-am întrebat în final. „Întotdeauna trebuie să ai un dram de noroc. Șansa a fost că tatăl meu era specialist, dar mai important a fost că era înconjurat de oameni care voiau să-l salveze, și pe el și pe noi. Doar nu credeți că acel inginer tânăr nu ar fi fost în stare să învețe procesul de fabricație. Acest lucru îl știa și directorul general al fabricii, Janos Zuttor, care a prelungit în permanență autorizația tatălui meu. Norocul s-a îmbinat cu umanismul unor oameni din jurul nostru”, a fost concluzia interlocutorului meu.

EVA GALAMBOS

AGENDA DEPUTATULUI ȘI PREȘEDINTELUI F.C.E.R.

(Urmare din pagina 2)

a rezervelor aurifere de la Roșia Montană altfel decât prin metoda clasică a cianurilor, respectiv – un proiect-pilot industrial cu metode originale. Deputatul F.C.E.R. a primit în audiență la Biroul Parlamentar o delegație a Sindicatului „Mineritul - Roșia Montană”, condusă de liderul acestuia, Cristian Albu. În numele minerilor din Roșia Montană, domnia sa a fost solicitat să acorde sprijin parlamentar realizării proiectului de exploatare a aurului de la Roșia Montană, ca premisă importantă pentru crearea de locuri de muncă în zonă, cu un grad ridicat de șomaj. Exploatarea aurului va putea crea condiții mai bune de muncă și viață pentru populația zonei, dar și resurse financiare importante pentru statul român.

• Prof. univ. dr. Irinel Popescu, președintele Academiei de Științe Medicale din România, a făcut o vizită președintelui și deputatului F.C.E.R. la sediul Federației. Au fost de față dr. Alexandru Elias, dr. Mona Bejan, dr. Sorin Riga, dr. Dan Riga, dr. Irina Cajal, membră în Comitetul Director al F.C.E.R. și subsecretar de stat în Ministerul Culturii. Dr. Aurel Vainer a adresat oaspetelui sincere și călduroase felicitări pentru primirea sa în Academia Română ca membru corespondent. Pe parcursul întâlnirii au fost evocate personalități evreiești ale lumii medicale din România. A fost propusă popularizarea contribuției acad. Simion Oeriu și dr. Corneliu E. Giurgea la dezvoltarea științei medicale românești. La încheierea întrevederii, s-a convenit dezvoltarea colaborării între F.C.E.R. și Academia de Științe Medicale privind valorificarea moștenirii științifice lăsate de reprezentanți ai populației evreiești din România în domeniul științelor medicale. În numele Federației, președintele și deputatul nostru și-a exprimat disponibilitatea pentru promovarea științelor medicale din

România în medii internaționale.

• Președintele F.C.E.R., împreună cu Sybil Benun, reprezentantă a Oficiului Cultură, Artă, Știință, au participat la ceremonia de Laudatio, organizată la Facultatea de Litere a Universității București, cu prilejul împlinirii a 90 de ani de viață de către prof. univ. dr. Paul Cornea, distins membru al obștii noastre. În numele conducerii F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, a adus elogii sărbătoritului pentru vasta sa activitate didactică și de cercetare în domeniul literaturii române, înmânându-i un Certificat de Excelență pentru Omul și Opera profesorului univ. dr. Paul Cornea la împlinirea frumoasei vârste.

• Printre perspectivele parlamentare și comunitare apropiate s-au numărat: susținerea în Camera Deputaților a unei interpellări adresate miniștrilor Apărării Naționale și Afacerilor Interne pentru respectarea unor drepturi convenite veteranilor de război; promovarea inițiativei GPMN de apărare a libertăților religioase privind intențiile recent exprimate la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei referitoare la circumcizie, fapt care privește atât pe evreii, cât și pe musulmanii din România; participarea la dezbaterile și adoptarea în Parlament a bugetului pe 2014; vizita în Israel, la întâlnirea Comitetului pentru cimitirele evreiești din Europa și la reuniunea Asociației Rabinilor Originari din România trăitori în Israel, vizând adoptarea unor măsuri de îmbunătățire a situației cimitirelor evreiești din România; vizita în Marea Britanie, ca membru al delegației conduse de președintele Camerei Deputaților, Valeriu Zgonea, la invitația Comunității Evreiești din Marea Britanie; participarea în Hanuchiadă la C.E. Galați, în Templul Meseriașilor, restaurat de curând, și la C.E. Iași; urgentarea aplicării proiectelor de renovare a Templului din Vatra Dornei și a sinagogilor din Câmpulung Moldovenesc și Gura Humorului.

Pelerinaj la Muzeul Marelui Rabin din Ștefănești

La Cimitirul evreiesc și Muzeul Marelui Rabin din Ștefănești au venit în vizită peste o sută de rabini și pelerini din Israel, Maroc, Tunisia, Germania, Ungaria, Rusia, SUA, Ucraina și Spania. Cu acest prilej a avut loc o slujbă rituală pentru comemorarea Marelui Rabin la mormântul acestuia și a fost vizitat Muzeul din incinta cimitirului. S-au citit rugăciuni și la alte morminte, rabini au străbătut cimitirul, constatând vechimea de câteva sute de ani a acestuia.

Pelerinii au fost impresionați de faptul că și în zilele de astăzi, la mormântul Marelui Rabin cetățenii români din Ștefănești vin să aprindă lumânări și să facă rugăciuni.

La fel de plăcut impresionați au fost și de faptul că la Liceul teoretic „Ștefan D. Luchian” din Ștefănești se organizează „Zilele orașului Ierusalim” și concursul „IUDAICA 2013”, că elevii vizitează cu ocazia diferitelor activități (Săptămâna Educației Globale, Școala Altifel) Muzeul și Cimitirul evreiesc.

Ca de obicei, alături de pelerini au fost prezenți elevi, însoțiți de profesoara Oltea Neagu, și cetățeni din Ștefănești, care prin dialog cu pelerinii au reconfirmat comuniunea etnică, existentă dintotdeauna la Ștefănești.

OLTEA NEAGU

În ultimii ani, tot mai multe femei ocupă funcții de conducere în instituțiile financiare ale țării din care provin sau chiar în marile instituții financiare internaționale. De-a lungul anilor, ele au dovedit capacitate, talent și viziune, egalându-i sau depășindu-i pe colegii lor bărbați. Azi, Fondul Monetar Internațional, Rezervele Federale ale SUA (Banca Centrală) sau Banca Națională a Israelului au în frunte femei, dar le regăsim și în staff-ul Băncii Mondiale, în cea de a doua poziție ca importanță. Nume ca Janet Louise Yellen, Christine Lagarde sau Caroline Anstey au devenit cunoscute în lumea până de curând exclusiv masculină a finanțelor. Ultima de pe listă este dr. Karnit Flug, propusă guvernator al Băncii Centrale din Israel.

Dr. Karnit Flug, guvernator al Băncii Naționale a Israelului (B.N.I.)

La 20 octombrie a. c., premierul Benjamin Netanyahu și ministrul de finanțe, Yair Lapid, au propus-o pe dr. Karnit Flug în fruntea B.N.I., care devine, după aprobarea unui comitet al Băncii și a Cabinetului de la Ierusalim, prima femeie care ocupă această funcție prestigioasă. Deși a fost susținută de fostul guvernator al Băncii, Stanley Fischer, și erau cunoscute performanțele ei profesionale de excepție, ea s-a confruntat cu prejudecățile de sex care predomină în acest sector. Din iulie 2011, dr. Flug a ocupat funcția de viceguvernator iar, din iulie 2013, după terminarea mandatului lui Fischer, cea de guvernator executiv.

Karnit Flug s-a născut în 1955, în Polonia și a emigrat în Israel cu familia

Femeile au ajuns să domine finanțele lumii

Karnit Flug

Christine Lagarde

Janet Louise Yellen

Caroline Anstey

când avea trei ani. Deține un titlu de master în economie, obținut la Universitatea Ebraică din Ierusalim și un doctor în economie la Universitatea Columbia. Între 1984-1988 a fost angajată la Fondul Monetar Internațional. În 1988 revine în Israel și lucrează la Departamentul de Cercetare al Băncii Naționale a Israelului. După o întrerupere de doi ani, când se angajează la o bancă americană, revine la B.N.I. în funcția de director adjunct în Departamentul de Cercetare iar, în iunie 2001, director al acestui Departament și membru al conducerii superioare a Băncii. După o serie de lupte în surdină pentru ocuparea funcției de guvernator, Karnit Flug a devenit cea care ocupă funcția.

Este căsătorită cu Saul Lach, șeful catedrei de economie a Universității Ebraice din Ierusalim, și are doi copii.

Christine Lagarde, prima femeie în fruntea FMI

Christine Lagarde s-a născut la 1 ianuarie 1965, la Paris, într-o familie de profesori universitari. Și-a petrecut copilăria la Le Havre și a fost membră a echipei naționale franceze de înot sincron. După bacalaureat, obține o bursă americană de un an la Școala Holton Arms pentru fete de la Bethesda, Maryland. A absolvit Universitatea Nanterre La Defense din Paris și a obținut un masterat în engleză, dreptul muncii și dreptul social. De asemenea, are un masterat în științe politice. A înregistrat și un eșec, nereușind să intre la ENA, școala franceză de elită în științe administrative.

Christine Lagarde s-a dovedit a fi un avocat talentat, ocupând poziții importante în mari firme de avocatură. Membră a Uniunii Mișcării Populare (UMP), a fost de mai multe ori membră a guvernului francez. Astfel, a fost ministru pentru probleme economice, financiare și locuri de muncă, ministru al agriculturii și pescuitului și ministru al comerțului în guvernele conduse de Dominique de Villepin și Francois Fillon. Prestigiosul cotidian britanic "Financial Times" a numit-o cel mai bun ministru de finanțe al țărilor membre în zona euro. A fost prima femeie care a ocupat funcția de ministru de finanțe într-o țară din G8 și este prima femeie la conducerea FMI, funcție pe care o ocupă din 2011, după ce compatriotul ei, Dominique Strauss-Kahn, a trebuit să demisioneze, fiind implicat într-un scandal sexual. În 2011, revista "Forbes" a considerat-o a opta cea mai puternică femeie din lume. Lagarde este divorțată și are doi copii.

Janet Louise Yellen, cea dintâi președintă a Rezervelor Federale ale SUA (Fed)

Janet Louise Yellen s-a născut în 1946, în Brooklyn, un cartier newyorkez locuit de evrei. De religie mozaică, a urmat liceul în Brooklyn și a absolvit cu *summa cum laudae* Universitatea Brown, cu o licență în economie. Doctoratul în economie l-a obținut la Universitatea Yale. Profesor universitar la Harvard între 1971-76, *professor emeritus* la Universitatea Berkeley-California, a predat și la London School of Economics. În timpul administrației Clinton, a fost președintele Consiliului Consilierilor Economici. În 1994 a fost numită membru în Consiliul Guvernatorilor Fed. În 2010 a ocupat funcția de vicepreședinte al Fed iar în octombrie 2013, președintele Obama a desemnat-o președinte al Rezervelor Federale, fiind prima femeie care accede la acest post. Yellen a fost unul dintre puținii economiști care, încă din 2004, a atras atenția asupra

„bulei imobiliare” din Statele Unite și a pericolului pe care-l reprezintă instabilitatea acestei piețe, deși a crezut că economia americană va putea depăși criza.

Janet Yellen este căsătorită cu George Akerlof, laureat al Premiului Nobel pentru economie, și are un fiu.

Caroline Anstey, director executiv al Băncii Mondiale

Chiar dacă nu a ajuns încă în cea mai importantă funcție, Caroline Anstey ocupă locul al doilea în ierarhia de conducere a Băncii Mondiale. Ea a fost numită director executiv în 2011, cu responsabilități speciale în serviciile operaționale ale Băncii și modernizarea generală a instituției.

Caroline Anstey s-a născut în 1955, la Londra, într-o familie implicată în cinematografie. Tatăl, Edgar Anstey, a fost un pionier al documentarelor britanice și laureat al unui premiu Oscar, iar mama, Daphne Lilly, a fost film editor la National Film Board al Canadei. Anstey a absolvit Universitatea din Leeds – Istorie și politică internațională – și a primit o bursă de master în jurnalism la Universitatea Berkeley-California. Doctoratul l-a obținut la London School of Economics. A lucrat în cabinetul premierului britanic James Callaghan ca asistent de politică, a fost jurnalistă la BBC, moderând un program săptămânal de politică la zi.

S-a angajat la Banca Mondială în 1995 și a fost asistenta expresedintei Băncii, James Wolfensohn, căruia îi scria cuvântările. Înainte de a fi numită director executiv, a fost vicepreședinte Băncii cu probleme de politică externă și șeful personalului fostului președinte al Băncii Mondiale, Robert B. Zoellick. Ca director pentru zona Caraibelor, Anstey a reușit să strângă fonduri pentru reconstrucția statului Haiti, după uraganul care a distrus această țară.

Este căsătorită cu Milton W. Hudson, fost director executiv și șef al Departamentului de Analiză Economică al Băncii JPMorgan, și are doi fii.

EVA GALAMBOS

IMPORTANT

Începând cu luna octombrie 2013, sumele ce urmează a fi virate de beneficiarii publicațiilor Centrului Iudaic de Editură și Publicistică către Federația Comunităților Evreiești din România să se ordonanțeze în:

**BANK LEUMI ROMÂNIA
SUCURSALA MOȘILOR**

Adresa băncii: CALEA MOȘILOR NR. 280, SECTOR 2, BUCUREȘTI

Contul IBAN: RO89DAFB108000090989RO02

RO06DAFB108000090989US02

RO46DAFB108000090989EU02

swift: DAFB RO22

Rachel Hausfater – o scriitoare franceză cu origini românești

Rachel Hausfater s-a născut în 1955, la Paris. Este o celebritate în lumea literară, deținătoare a două premii internaționale (Enfantaize – 2000 și Goya – 2003). Familia ei a avut de suferit în timpul Holocaustului, ceea ce i-a influențat concepția de scriitoare. A călătorit în SUA, Anglia (a studiat limba și literatura engleză), Israel (unde are rude). Are la activ 21 de volume publicate. Temele abordate sunt de interes, pentru copii, dar și pentru adulți.

Este cea mai cunoscută scriitoare pentru copii din Franța. Bunicii scriitoarei s-au născut în Bacău și în Iași. Deși adoră să rădă, scrie cărți triste, în care teme precum Holocaustul ori suferința copiilor în timpul celui de-al doilea război mondial se regăsesc foarte des. Criticii literari spun că maniera în care scrie Rachel Hausfater seamănă cu cea în care Roberto Benigni a realizat pelicula „La vita e bella”, în care ororile lagărelor de concentrare sunt ascunse sub jocurile copilăriei. Cărțile scriitoarei au fost publicate, până acum, în limbile română, spaniolă, catalană, olandeză, engleză, chineză și coreeană. Rachel Hausfater și-a lansat la Cluj o carte tradusă în limba română, în cadrul unui parteneriat cu Centrul Cultural Francez din Cluj.

Familia de evrei stabiliți în Franța a păstrat tot timpul nostalgia după România interbelică, un loc în care, vorba lui Marin Preda, timpul avea răbdare cu oamenii. „Strămoșii mei sunt născuți în România, dar unii au emigrat, iar o parte a familiei a rămas în România. Aceștia au murit în timpul războiului, de aceea, nu i-am cunoscut. O altă parte a familiei, așa cum v-am spus, a emigrat în

Franța, deci, în final, eu m-am născut în Franța. O mare parte a familiei tatălui meu a fost deportată din Franța, dar ei erau evrei români. Așadar, pentru mine cuvântul, expresia «evrei români» este o expresie aproape sacră», spune Rachel Hausfater, care povestește că, în copilăria sa, cuvântul România avea o rezonanță aparte.

„Când eram copil, cuvântul «România» era un cuvânt aproape magic. Nu prea știam ce vrea să zică acest cuvânt, dar știam că tata, familia tatălui meu, era de acolo, din România, iar România era un tărâm de poveste. Iar când am ajuns în România cu adevărat pentru prima oară, nu era deloc precum în visele mele, dar, iată, este o țară care mi-a rămas în suflet, care este importantă pentru mine”, spune Rachel Hausfater. Tot ea spune că România pe care a descoperit-o în prezent nu seamănă deloc cu tărâmul fabulos din copilărie. „Nu este magică deloc. Este adevărat. Însă acum încerc să descopăr România adevărată. O iau cu binișorul. Însă cuvântul «magic» este în permanență ascuns undeva în mintea mea. Deci, dacă voi scrie o carte despre România, ea va fi, deopotrivă, o carte despre România adevărată și despre România magică, despre ambele. Ar fi păcat să pierd frumoasa România din copilăria mea, care nu există în realitate, dar care există undeva, în mintea mea”.

Rachel Hausfater spune că „în Franța este o situație specială. De ceva vreme, lumea a început să se intereseze din ce în ce mai mult despre ceea ce s-a întâmplat atunci, în timpul războiului. Oamenii au început să vorbească tot mai mult, să înțeleagă lucrurile pe care francezii înșiși le-au făcut. Oamenii sunt, în acest con-

text, pasionați de temă, dar și puțin speriați. Este foarte, foarte bizar. În orice caz, nu pot spune eu, ca scriitor, că aceste cărți ale mele ar fi fost refuzate pentru că vorbesc despre asta sau despre alte teme. Editorii acceptă să publice cărțile pe acest subiect”.

Câteva dintre cele mai recente titluri semnate de Rachel Hausfater, deși cel puțin 20 ar merita să fie amintite: „Dans la rue du bonheur perdue” (La Martinière jeunesse, Confessions, (2005), „Pourquoi ça fait mal?” (Thierry Magnier, 2005), „La lumière de Bouchka” (Sarbacane, 2006), „Quand elle sera reine” (Thierry Magnier, 2008), „En vrai” (Thierry Magnier, Petite poche, 2008), „Miralaide, Mirabelle” (Père Castor Flammarion, Castor poche, 2009), „Un soir, j’ai divorcé de mes parents” (Thierry Magnier, roman, 2009).

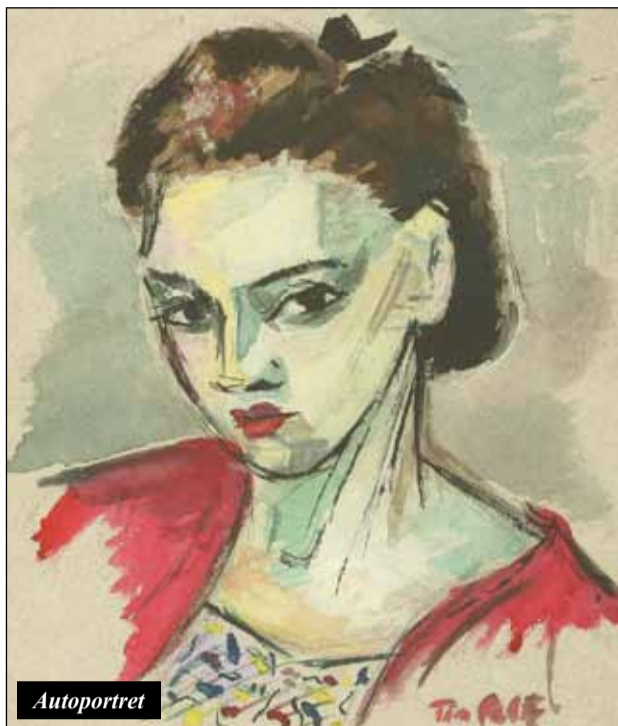
Despre ea însăși scrie: „Mă simt deja bătrână (puțin), frumoasă (puțin), nebună (puțin)... Sunt veselă, tristă, fericită... Am avut și eu o copilărie, am copii la rândul meu, soț, cărți... Am ce să iubesc și să urăsc, iubesc adevărul...Cred că și cărțile mele mă iubesc. Viața este uneori o nebulă, uneori te simți un idiot, aud sunete, simt o furie”. Într-un interviu acordat în 2011 unui jurnalist francez a declarat: „În octombrie am fost invitată de Centrul Cultural Francez din România și, în mod normal, voi veni, la Iași și la Bacău. Practic, din Iași și din Bacău provine familia mea. Va fi o călătorie care este foarte importantă pentru mine, personal. În general, după astfel de călătorii vine și câte o carte. Și așa ar putea apărea o carte despre România”.

B.M.M.

„NOI SUNTEM CIRCUL ȘI EL E VIAȚA VASTĂ”

Avea vocația umorului, pe care-l practica amestecat cu impulsuri histrionice, străduindu-se să șocheze; așa am cunoscut-o pe Tia Peltz. Venise cu soțul ei, jurnalistul Sergiu Săraru, la fostul Cămin „Băluș” să conferențeze despre tatăl ei, Isac Peltz, cel care-a nemurit ca nimeni altul lumea Căii Văcărești. Auzeam pentru prima dată lucruri inexistente în bibliografia despre scriitorii interbelici din anii mei de studenție; lucruri aparținând unei istorii despre care nu se sufla o vorbă: suferințele îndurate de evreimea română într-un timp ieșit din țâțâni; cum familia Peltz a fost silită să părăsească locuința în 24 de ore, aceasta fiind rechiziționată de Comendarea legionară a Pieții

Autoportret

București; cum legionarii au ars cărțile tatălui ei în piața publică din Câmpulung Muscel... Și alte lucruri, necrise în manualele generației mele: anii '50.

Isac Peltz a fost arestat sub acuzația de „crimă contra umanității”. „Numai ochii i-am recunoscut la proces”, povestea Tia despre tatăl ei. „În favoarea lui au depus mărturie Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Ionel Teodoreanu, Gala Galaction, Camil Baltazar...”.

Am revăzut-o pe Tia la un vernisaj, la Galeriele Orizont, moștenitoare în spirit a lui Isac Peltz. Trăia, cu adevărat, în ceea ce picta. Îi continua cronică patetică și fantastică despre toți disperajii existenței, trapeziști făcând salturi mortale dinspre o zi spre alta fără plasă de protecție. Dar era-n desenele, uleiurile, tapiseriile ei mult mai mult decât eticheta asta. „Noi suntem circul și el (Isac Peltz – n. red.) e viața vastă”, avea să-mi desconspire mai târziu gândirea care stătea la baza tablourilor sale. Se referea la „bălciul deșertăciunilor” din totdeauna și, mai ales, la cel din prezentul nostru de atunci. Veselie tragică. Sânge și lacrimi alternau cu dorința sălbatică de-a trăi și conștiința efemerului din scenele de viață

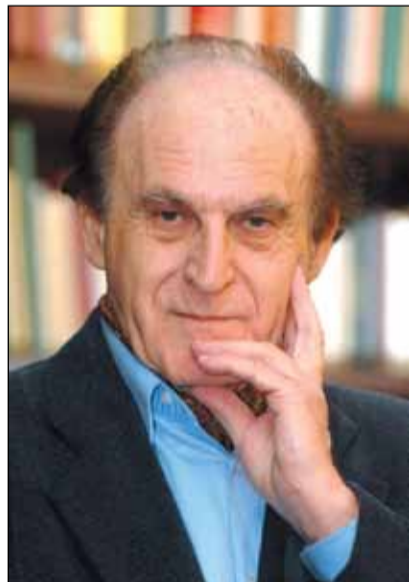
In memoriam Tia Peltz - 90 de ani de la naștere

ale „circularilor”. Ochii ei aveau forța unui laser. Ce-i arta?, părea să spună: descântec pentru a îndepărta Răul. Oare durerea, singurătatea, frica pot fi domesticate? Poți să trăiești împotriva lor, să le explorezi, să le faci fizic – adică plastic – inteligibile? Erau și portrete cu „bătrâni” contemporani; am recunoscut, ori mi s-a părut numai, unele chipuri de la cămin. „Ei sunt durerea existenței”, mi-a spus mai târziu, pe când o vizitam în apartamentul ei de la etajul 7, dintr-un bloc aflat într-un cartier bucureștean construit prin anii '75.

Tablourile erau jurnalul ei de dragoste pentru toți cei care știu ce-nseamnă neputință, frustrare, amărăciune fără leac. Tablourile erau copiii ei. Copiii sunt iarăși ceva care-n peniță i-a izbutit teribil de bine. „Sigur că lucrarea, indiferent cât de mult ai muncit la ea, trebuie să pară ca suflată”, îmi spunea. „Ce este o linie?!, poate da din umeri un profan. Ei, bine, linia aia e cea mai grea”. În portretele de copiii, Tia atinge simplitatea profundă care vine numai odată cu maturizarea experienței artistice. Cu vorba ascuțită și inima – pâine caldă, cu știința de a citi un tablou cu foarte multă seriozitate, învățată de la profesorul ei, M. H. Maxy, la Școala de artă evreiască, în anii în care viața evreilor români atârna de-un fir de păr, cu orgoliul de-a se exprima pe sine fără a face compromisuri și conștiința că a fi artist nu înseamnă să fii manufacturier, opera Tiei Peltz înfruntă timpul. „Pe mine, nedreptatea mă sufocă”, îmi spunea. Nici un intelectual n-are valoare dacă e numai teoretician, dacă perorează subtil despre umanism „mâncând cornul în fața celui care n-are ce pune în gură”. Cât a trăit – ar fi împlinit acum 90 de ani - s-a luptat ca opera tatălui ei să nu fie uitată.

IULIA DELEANU

Profesor israelian, câștigător al unui premiu german pentru literatură

Istoricul Otto Dov Kulka, profesor la Universitatea Ebraică din Ierusalim și cercetător în cadrul Centrului de Studii Iudaice *Mandel*, este câștigătorul ediției 2013 a Premiului *Geschwister-Scholl Preis*. Născut în anul 1933, în Cehoslovacia, el a supraviețuit lagărului de la Auschwitz, unde a fost deportat împreună cu întreaga sa familie în 1943, emigrând în Israel, în 1949.

Premiul, atribuit lucrării sale *Landscapes of the Metropolis of Death*, reprezintă o recunoaștere a talentului și acribiei cu care a descris clipele petrecute în lagărul morții, văzute prin ochii unui copil de doar zece ani, nedumerit de nesfârșită realitate.

Memoriile lui Otto Dov Kulka,

publicate chiar în acest an, au fost deosebit de bine primite de critică, fiind deja traduse în 17 limbi.

Premiul îi va fi acordat în cadrul unei ceremonii oficiale, desfășurată la Universitatea *Ludwig Maximilians* din München, ce are loc pe 18 noiembrie, concomitent cu Festivalul de Literatură. Otto Dov Kulka completează lista scriitorilor și oamenilor de cultură israelieni laureați ai aceluiași premiu, precum David Grossman (2008) și Saul Friedländer (1998).

Geschwister-Scholl Preis este un prestigios premiu literar, inițiat în 1980, în memoria fraților Sophie și Hans Scholl, membri ai grupării de rezistență antinazistă *Weißerose* (*Trandafirul Alb*), înființată în München. (D.D.)

Evrei și musulmani în Imperiul Otoman

Centrul de Studii Israeliene din cadrul Facultății de Științe Politice a Universității din București a organizat între 21 și 22 octombrie a.c. o prelegere cu tema *Ethnicity and Religion in Muslim Jewish Relations: the Ottoman case*, susținută de prof. Bülent Senay, specialist în istoria religiei și culturii, profesor la Facultatea de Teologie a Universității Uludag din Bursa (Turcia) și moderată de conf. univ. dr. Felicia Waldman. Seria de prelegeri și-a propus abordarea unei teme de interes academic privind relația dintre evrei și musulmani în contextul multiculturalității specifice spațiului otoman.

Corelate dintr-o dublă perspectivă, sincronică și diacronică, comunicările au tratat începuturile prezenței evreilor și relațiilor iudeo-islamice până spre sfârșitul secolului al XIX-lea, precum și conceptul de *millet*, care îngloba un întreg set de raporturi într-un regim autonom acordat de musulmani celorlalte grupuri etnice nemusulmane. Acest sistem de organizare grupa celelalte minori-

tăți etnice de sorginte religioasă avrahamică în categoria *Popoarelor Cărții*, ele bucurându-se de un statut privilegiat. Conform celor prezentate de prof. Senay, cele mai vechi așezări ale unor grupuri de evrei în spațiul amintit datează încă dinaintea cuceririi Constantinopolului, iar prima așezare atestată a unei comunități evreiești a fost în orașul Bursa, în cursul secolului al XIV-lea. Deosebit de interesantă este de asemenea istoria grupului de evrei romanioti, *Benei Romania*, de cultură greacă, așezați în regiunea Anatoliei.

O altă coordonată esențială a istoriei evreilor otomani este dată de evenimentele la sfârșitul secolului al XV-lea, când un grup important de evrei sefarzi, expulzați din Spania și Portugalia, ajung în Imperiul Otoman. Ei se vor distinge în cele mai diverse domenii, de la introducerea unor noi tehnologii industriale, până la ocuparea unor înalte funcții administrative, diplomatice și de interpreti.

Istoria evreilor din spațiul otoman nu a fost ocolită

Adrian Marino, omul profund, unora incomod

Siluete

După ce, devenit din critic literar bibliograf profesionist, am început să citesc, sistematic, publicațiile culturale. Depistam subiecte pe care, apoi, le fișam. Așa am descoperit în „Jurnalul literar” seria a doua, editată în ajunul războiului, un articol despre H. Sanielevici, întocmit cu densă aplicație de domnul Adrian Marino.

Era, pentru mine, o dublă surpriză. Mai întâi autorul tipărise, între 1967 și 1968, două ample cercetări, una despre *Viața lui Alexandru Macedonski* – cealaltă consacrată operei aceluiași autor. Cam de atunci, deși Adrian Marino fusese distins cu Premiul Academiei, am decelat în câteva comentarii insidioase rezerve față de aplicatul, substanțialul monografist.

Neavând la îndemână explicații la ostilitatea cu care era tratat, am căutat să aflui ce anume i se reproșa exegetului, între timp devenit din asistent al lui G. Călinescu, la catedra de specialitate, un complex publicist pe cont propriu. Mi s-a spus că omul A. Marino are o natură conflictuală. Poate fi de-a dreptul mușcător, când nu te aștepți! În toate astea nu era nimic surprinzător. Doar că Marino știa, ce știa...

Nu am luat în seamă anumite aprecieri/avertizări și am primit să particip la o emisiune radiofonică dedicată câtorva lucrări de mari dimensiuni ce întruneau, pe lângă amplele documentar, puteri de sinteză în definiția argumentelor încorporate în text. Tocmai apăruse și alt tom, al aceluiași deschizător de drumuri, *Introducere în critica literară*, volum care confirma însușirile sale (seriozitate, larg orizont, alături de nu mai puțină solidă descifrare a metodelor terminologice puse în discuție).

I-am aflat adresa și, ținând îndrăzneț spre riscurile de a-i trezi temeri de tămâiere domnului Marino, am pus în scrisoarea redactată întreaga mea considerație atât pentru spiritul interpretărilor, cât și pentru voința constantă de a fi exhaustiv.

La un moment dat mi s-a adus la cunoștință că, de la Cluj, unde se stabilise de multă vreme, s-a exprimat pozitiv față de modul în care replicasem unor nedrepte atacuri din coloanele unei reviste bucureștene. Am profitat de faptul că îmi apăruse la Editura Științifică și Enciclopedică studiul *Sub semnul realului. Excurs prin naturalismul european* (primit cu destulă indiferență la noi însă deosebit de favorabil receptat în Franța, cu deosebire la rubrica de nouăzeci a lui „Cahiers naturalistes”). De altfel aici, în sus-numita publicație, s-au făcut ulterior numeroase trimiteri la traiectoria mea de zolist impenitent. Am luat un exemplar al cărții mele, l-am închis într-un plic și l-am expediat recomandând domnului Marino. În afara confirmării de pe talonul poștal, altceva nu a venit din partea destinatarului. Peste câtva timp am scos la Editura Facla din Timișoara monografia *Estetica imperfecției*, inspirată de actele, aspirațiile, sfera în care s-a înscris naturalismul românesc.

Când, neașteptat, găsești în presă primele semnale privitoare la ecoul stărnit de unele adeziuni la punctele mele de vedere. Cel mai temeinic în formulări era cel emis de Adrian Marino. Nici vorbă că omul ar fi fost un lector pătruns de propria superioritate, ba chiar animat de inventate divergențe!...

În fine, eram oarecum lămurit. Dar adevărată probă a modului său de a fi personal mi-a dat-o domnul Adrian Marino când, în ale sale „Cahiers roumains d'études littéraires”, trimestrial de mare audiență în spațiul european, a rezervat, sub semnătura lui Titu Popescu, patru pagini contribuțiilor mele. Aveau în vedere domeniul pentru care multă vreme specialiștii noștri nu au arătat decât un interes moderat.

Am izbutit să-l găsești la telefon (era înclinat să răspundă greu, tot mai rar, temător să nu fie deranjat de adversari, destul de numeroși, din păcate). I-am mulțumit călduros, convins că gestul lui de adevărat cărturar conta mult pentru insul care eram, lipsit de tribună proprie și, în plus, nu întotdeauna intuit în limitele obiectivității.

Foarte puțini au fost cei care și-au închipuit cât de acid, de tăios în verticalitatea sa, va suna, în postumitate, *Jurnalul* lui Adrian Marino, publicat de soția lui la cinci ani de la moartea acestuia...

HENRI ZALIS

DAN DRUȚĂ

JEWISH REALITY

A Great Success for B'nai B'rith: "Bridges of Tolerance", the Way towards Harmony and Respect

Bucharest Municipality, the Mayor of the 5th sector of Bucharest, the "Elie Wiesel" Institute, FJCR.

The event included two musical sections, a theatre performance, as well as two sessions of presentations which were held at the Parliament Palace. The first – a session led by Dr. Alexandru Florian, General Director of the "Elie Wiesel" Institute – was dedicated to a debate on the anti-Semitism in the past and the present. The second – a session led by Dr. Aurel Vainer, President of FJCR – referred to the Jewish population's contribution to the development of modern Romania.

The opening event was held in front of a full Romanian Athenaeum Hall. Prior to the inaugural concert, in their speeches, Eng. José Iacobescu, President of B'nai B'rith "Dr. Moses Rosen" in Romania (BBR), Senior Vicepresident of B'nai B'rith Europe (BBE), Erika van Gelder, and President of the Chamber of Deputies, Valeriu Zgonea, explained the need to defend the highest values for the good of humanity, which has animated, since its foundation, the B'nai B'rith activity: helping those in distress; encouraging science, art; the fight against ethnic, racial, religious discrimination anywhere in the world; the role of Jews in the development of Romanian society. All the cultural events enjoyed a massive participation, and at the two symposiums various political figures, academics, representatives of religious communities, researchers, scientists and artists, Jews and non-Jews were present and voiced their opinions.

For three days, between October 20-22, 2013 the manifestation "Bridges of Tolerance" was held in Bucharest. Organized by B'nai B'rith Romania, the Forum, "Dr. Moses Rosen", and initiated by B'nai B'rith Europe for a better knowledge and more closeness of Jews and non-Jews, it had prestigious institutions as partners: the Romanian Government, the Chamber of Deputies, the Romanian Cultural Institute,

Nico Nitai, an Actor and Stage Director who shocked the Israeli public

The Romanian-born Israeli actor and director, Nico Nitai, was invited to participate to "Sebastian's Days" from Brăila. In Israel he popularized Sebastian's works as well as of other Romanian playwrights that he translated into Hebrew and he presented them in his theater, "Karov", in Tel Aviv. In the interview to our review, the actor recalled first of all his meeting with Sebastian as student in the high school "Culture 2" where the playwright and his brother were teachers, his youth, the beginning of his artistic career and the decision to leave for Israel when he realized the re-emergence of anti-Semitism in Romania, even in the theater field.

Nico Nitai described his career in the theatre world in

Israel, both as actor and director, his innovations in choosing the repertory through which he made the Israelis familiar with the modern theatre and the staging of some authors, including Romanian ones. He highly appreciated the organization in Brăila of "Sebastian's Days" and the presence of such a large number of participants in the events manifestations. Regarding the fragments of "The Holiday Game" presented at "Maria Filotti" Theatre of Brăila, of the three variants – TES, himself and the "Sebastian" High School students –, he was especially pleased with the success of the director's conception and the interpretation of the latter.

A Horthy Memorial in Budapest

In recent years the political forces of the extreme right in Hungary claim more vigorously the rehabilitation of controversial personalities of the 1930s and during World War II, headed by Miklos Horthy, former Governor of Hungary, Hitler's ally, who was at the helm of the country in 1944, when the Jews were deported to the Nazi death camps. Thus, at the beginning of November, right in the centre of Budapest, at the Church of "Return to the Motherland" was reinaugurated a bust of Horthy.

At the church service attended by about 300 people, many of them wearing

the uniform of the Hungarian Guard, organization that has been banned, the military uniforms from World War II or even of the Nazis. Parliamentarians who are members of the "Jobbik" party were present and initiated the ceremony. "Jobbik" deputy, Márton Gyöngyösi, spoke about Miklos Horthy qualifying him as "the greatest statesman of the 20th century", having led a policy of "salvation of the nation". The speaker considered unacceptable that, after the regime changed, the former Governor of Hungary has not been rehabilitated and wasn't awarded a statue in a public place

in the capital.

In the same time in front of the Church gathered at least 700 protesters, members of opposition parties and some civil society organizations, who chanted slogans like "Nazis, go home", "Nazis traitors" and "we will not cease". Most of protesters wore the yellow star, slogans and portraits of prominent artists, writers, scientists and athletes, Hungarians of Jewish origin, trimmed with yellow star. Representatives of the ruling party "Fidesz" condemned the action of the extreme right.

Budapest: „Jewish Life and Anti-Semitism in Europe Today”

Interview with Eng. Ionel Schlesinger, President of the Jewish Community from Arad

On October 1-2, "Tom Lantos" Institute in Budapest organized the Conference on "Jewish Life and anti-Semitism in Europe Today". It was attended on behalf of our country by Eng. Tiberiu Roth, President of the Jewish Community from Braşov, and Eng. Ionel Schlesinger, President of the Jewish Community from Arad, who shared his impressions from this event. He pointed out that the Conference was attended by more than 300 delegates from 38 countries, by a number of personalities, among them Yair Lapid, Israeli Minister of Finance, Kzyriakos Gerontopoulos, Greek Deputy Foreign Minister, Andrew Baker, Director of International Affairs of the AJC, Ira Forman from the US Department of State, which deals with monitoring and combating anti-Semitism in the world, Andrei Heiszler, President of MAZSIHISZ (Federation of Jewish Communities from Hungary).

The Hungarian Government was represented by Vice-Prime Minister Tibor Navracscsics, Zsolt Németh, Parliamentary State Secretary of the Hungarian Foreign Ministry, and Janos Martony,

Hungary's Foreign Minister also had a speech. There have been addressed issues such as: the current policy and the Jewish life, anti-Semitism, the Holocaust memory and politics and the Jewish identity. The speakers pointed out that the fight against extremism and anti-Semitism must never cease. They stressed the need to combat the apathy, to lead a continuous activity to combat the anti-Semitism and to attract the whole society in this endeavor. The Hungarian authorities representatives have officially recognized that the Hungarian State and its institutions have taken active part in the Holocaust, a trauma for the whole Hungarian society, but that currently the Hungarian democracy is able to defend its citizens from those who seek to sow hatred. In his intervention Eng. John Schlesinger drew attention to the need to accurately define the Jewish identity and on the fact that the actions of the Government and of the institutional level must reach the broad masses of the people, through the involvement of the church, of the educational system and of the civil society.

75 years from the « Kristallnacht »

On November 9, 2013, the 75th anniversary of what is known in history as "Kristallnacht" was commemorated in Germany and in other countries of the world. This date marks the beginning of systematic persecution of the Jews in Germany. On November 9, 1938 the German authorities used the pretext of a "spontaneous" revenge for an assassination attempt against a German diplomat in Paris by a German Jewish refugee of Polish origin. As a result, hundreds of synagogues in Germany and Austria were burnt down and the homes and shops of the Jews were destroyed. 1,000 Jews lost their lives and more than 30,000 were taken to concentration camps.

In many cities in Germany candles have been lit on the commemoration occasion. German Chancellor Angela Merkel said the "Kristallnacht was an event that humiliated the Jews and led to the Holocaust and the German people must not forget the past". The ceremonies at the Holocaust Memorial Museum in Washington outlined the poor reaction of the German population, of the clergy against the dramatic events of November 9th.

Pope Francis evoked in his turn, in front of the faithful gathered in St. Peter's Piazza in Rome, the 75th anniversary of the "Kristallnacht" and pointed out that the night of November 9th, 1938, was the beginning of the road that led to the Holocaust and this should never be forgotten.

Flori, fanfară, respect și amintiri de Ziua Armatei

De Ziua Armatei Române, la Monumentul Eroilor din Parcul Carol, o mulțime de oficialități au venit să depună coroane de flori în amintirea ostașilor căzuți în luptele pentru apărarea pământului patriei. Nu au lipsit delegații din partea Președinției, Guvernului, Ministerului Apărării și a celui de Interne, a SRI și altor servicii de informații, pompieri, jandarmi, autorități, organizații ale veteranilor.

Ca în toți ceilalți ani, Federația Comunităților Evreiești din România și-a exprimat respectul pentru eroii care și-au vărsat sângele în războaiele pentru apărarea patriei – printre aceștia fiind și numeroși evrei – depunând o coroană de flori la Monumentul Eroilor. F.C.E.R. a fost reprezentată la ceremonie de ing. Paul Schwartz, vicepreședinte al Federației și președinte al C.E.B., Zvi Hascal și Alexandru Marinescu.

Conferință despre presa evreiască interbelică la Colegiul Noua Europă

Marți, 22 octombrie a.c., Colegiul Noua Europă din București a găzduit conferința cu tema *Noi perspective asupra presei evreiești din România*, organizată de dr. Camelia Crăciun, lector la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, cercetător la CSIER. În cadrul acestui eveniment au fost susținute o serie de comunicări privind specificitatea presei evreiești interbelice din România.

Prima sesiune de comunicări, moderată de dr. Camelia Crăciun, s-a referit la contextul social-politic și direcțiile ideologice ale publicațiilor evreiești. Ea a cuprins prelegerile susținute de: dr.

Claudia Ursuțiu, de la Facultatea de Studii Europene a Universității Babeș-Bolyai din Cluj, despre presa evreiască de orientare național sionistă; lector dr. Magda Răduță, de la Facultatea de Litere a Universității din București, care a evocat cele mai importante figuri de jurnaliști evrei din presa românească de stânga; dr. Răzvan Păriaianu, de la Facultatea de Științe și Litere a Universității „Petru Maior” din Târgu Mureș, care a vorbit despre activitatea „Curierului Israelit” în contextul regimului totalitar de extremă dreapta.

A doua sesiune, moderată de dr. Claudia Ursuțiu, a abordat tematica

vieții culturale și comunitare evreiești, și a cuprins prezentările drd. Claudia Ciță, de la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, despre cotidianul „Israelitul român”, ca paradigmă a dialogului intercultural; drd. Andreea Toma, din partea CSIER, cu o expunere despre viața comunitară evreiască relevată în paginile ziarului „Egalitatea” la începutul sec. al XX-lea; dr. Camelia Crăciun, care a oferit o imagine de ansamblu a revistei „Adam” în contextul publicațiilor culturale evreiești ale epocii.

DAN DRUȚĂ

Pios omagiu: Olga Zaïcik (1921-2013)

În ziua de 18 octombrie a încetat din viață eminenta traducătoare și exegetă a literaturii poloneze și franceze, Olga Zaïcik. S-a născut pe 8 noiembrie 1921, în Lodz (Polonia). Fiică a Jochwetei și a lui Manase Zayczyk. S-a stabilit în România împreună cu familia în 1927. Urmează cursurile primare și secundare la Pitești (1928-1938), absolvite la Școala Centrală din București (1938-1940). În perioada 1940-1944, din cauza legilor rasiale, nu poate studia medicina (așa cum își dorea tatăl ei), dar urmează Școala sanitară evreiască. După război se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București, specializându-se în limba și literatura franceză (1944-1947). Își va susține licența cu teza „Sentimentul morții la Pascal”. Din 1948 până la pensionare (1976) va fi redactor la Editura de Stat (1948-1951), Editura de Stat pentru Literatură și Artă (unde în 1959

va deveni șef de secție), Editura pentru Literatură Universală (ca șef al secției de literatură romanică, din 1965) și Editura Univers (din 1970). Colaborează la „Secolul 20”, „România literară”, „Cahiers roumains d'études littéraires”, „Lettres Internationales” ș.a. Pentru activitatea de traducătoare a primit din partea statului polonez Crucea de Aur a Ordinului pentru Merit (1970), Medalia Amicus Poloniae (1976), Premiul Asociației Autorilor (ZAKS) (1980) și Crucea de Cavaler al Ordinului Național Merite pentru Republica Polonă (1999), iar din partea Președinției României – Ordinul Național pentru Merit în grad de Ofițer (2000).

Primul studiu critic publicat de Olga Zaïcik, „Pasiunea romantică” (1965), prezintă creația poezilor Adam Mickiewicz și Juliusz Siowacki. Monografia Henryk Sienkiewicz (1972) continuă mai vechile preocupări de critică lite-

rară. Ca traducătoare, Olga Zaïcik s-a implicat în transpunerea în românește a prozei polone, în palmaresul său intrând versiuni ale unor autori de primă mărime, precum clasicii Boleslav Prus, Henryk Sienkiewicz (Potopul), Zofia Nalkowska, Eliza Orzeszkowa, Maria Dabrowska. Un loc însemnat îl ocupă tălmăcirile din proza contemporană, incluse în mai multe antologii, ca și din scriitori moderni (Jaroslaw Iwaszkiewicz, Stanislaw Ignacy Witkiewicz, Witold Gombrowicz etc.) ori mai recent (Czeslaw Milosz, Olga Tokarczuk). Prin dispariția Olgăi Zaïcik, literatura română și comunitatea evreiască suferă o grea pierdere. A fost înmormântată în Cimitirul evreiesc din Șoseaua Giurgiului, duminică, 27 octombrie.

Condoleanțe fiicei distinsei scriitoarei, Ana-Maria Iosup.

(B.M.M.)

REMEMBER

În urmă cu zece ani, s-a stins din viață la Tel Aviv regizorul român de film Mircea Săucan. Întâmplarea a făcut ca, puțin timp înainte, să se fi lansat la București numărul 13 al Caietelor culturale „Realitatea Evreiască”, editate la Hasefer și coordonate de Geo Șerban, număr consacrat chiar lui Mircea Săucan. Caietul cultural R.E., semnat de Iulia Blaga, intitulat „Fantasme și adevăruri. O carte cu Mircea Săucan”, pornește de la un interviu din 1998, tânăra autoare alcătuind o monografie captivantă a reputatului regizor, silit în anii '80 să șomeze și apoi, în 1987, să plece în Israel. „Viața lui Mircea Săucan poate servi ea singură ca material pentru un film sau un roman”, scrie Iulia Blaga.

Născut la Paris, în 1928, dintr-un tată român și o mamă evreică, a cărei familie va fi exterminată la Auschwitz, inițial sincer comunist, devine repede indezirabil și, în cele din urmă, persecutat politic pentru calitatea artistică a filmelor sale. Interveniile cuprinse în acest volum sunt destăinuirii impresionante, de o onestitate tulburătoare, povestea unui destin cu totul special. Sunt „prinse” în montaj articole și cronici despre Mircea Săucan, proiecte de scenarii (Izidor Măneucă), fragmente confesive decupate „cinematografic”

Mircea Săucan (z.I.) (1928-2003)

din biografia regizorului (și scriitorului), măturii și „pledoarii” ale prietenilor, cunoscuților și colaboratorilor săi (Mircea Horia Simionescu, Radu Cosășu, Sorin Vieru, Gina Vieru, Radu Ionescu, Dan Nuțu, Călin Căliman, Mihai Creangă, Nicolae Manolescu – prezent cu un interviu), cronici despre filmele lui Săucan în țară și străinătate (Franța, Israel). Dar și despre prozatorul Săucan, despre care au scris Ioana Părvulescu, Adrian Marino, Leon Volovici, ș.a.

Între 1948-1952 a studiat regia la Institutul Unional de Cinematografie din Moscova, unul dintre profesori fiindu-i chiar marele Eisenstein. A realizat numeroase filme artistice și documentare. Prieten cu regizorul Victor Iliu, cu Gheorghe Ursu, disidentul ucis de Securitate, a colaborat cu Horia Lovinescu la realizarea celor mai reușite pelicule: „Meandre” și „Suta de lei”. S-a bucurat de aprecierea unor critici din Franța și Israel, fiind considerat un inovator și un artist de mare talent. Bun prozator, nu a avut răgazul să-și alcătuiască o operă, dar înțelepciunea sa de om cu experiență, cu ascendență în tradițiile iudaice și universal-culturale, îl atrage pe oricare cititor. (B.M.)

☆ DECESE ☆ COMEMORĂRI ☆

Comunitatea Evreilor Bacău anunță cu profundă durere trecerea în neființă a celui care a fost un vechi și deosebit colaborator, ing. **BENO BERCOVICI**, căruia îi vom păstra o vie și neștearsă amintire. În-humarea a avut loc pe data de 1 noiembrie 2013 în cimitirul israelit din Bacău.

Înhumați în cimitirele C.E.B. în luna octombrie: **SPITZER CLARA** (94 de ani, Cimitirul Giurgiului), **IDELOVICI MOISE** (84 de ani, Cimitirul Giurgiului), **SIMION SONIA** (93 de ani, Cimitirul Giurgiului), **SCHAFFER ITAMAR** (80 de ani, Cimitirul Giurgiului), **SEGAL EUGEN** (80 de ani, Cimitirul Filantropia), **ALBIN BELLA** (83 de ani, Cimitirul Giurgiului), **ZAIKIC SPITZER OLGA** (92 de ani, Cimitirul Giurgiului), **GRUIA LEONARD** (92 de ani, Cimitirul Giurgiului)

CALENDARUL LUNII DECEMBRIE

Dintre toți cei muritori devin nemuritori
cei ce respectă două condiții:

1. Să fi trecut în neființă
2. Să nu fi trăit degeaba

COMEMORĂRI

- La 1 decembrie 1973 a murit la Tel-Aviv fostul prim-ministru al Israelului, David Ben-Gurion, părintele statului evreu.
- La 6 decembrie 1991 a murit la București scriitorul și publicistul Vladimir Colin, autor de literatură fantastică.
- La 9 decembrie 1891 a murit la Odessa jurnalistul Leo Pinsker. În lucrările sale a pledat pentru întoarcerea poporului evreu în Ereț Israel.
- La 13 decembrie 1204 a murit filosoful Maimonide, una dintre cele mai mari personalități din istoria iudaismului.
- La 21 decembrie 1958 a murit în California scriitorul Lion Feuchtwanger. Este autorul unor lucrări ca „Evreul Süß”, „Evreica din Toledo”, „Frații Oppenheim” etc.
- La 25 decembrie 1998 a murit la București orientalistul și istoriograful Idel Segal.

- La 1 decembrie 1889 s-a născut la București scriitorul Alexandru Dominic (Reichmann).
- La 1 decembrie 1911 s-a născut la Botoșani Ieronim Șerbu.
- La 4 decembrie 1923 s-a născut la Iași profesorul Iancu Fischer, care se va afirma cu lucrări strălucite în domeniul filologiei clasice.
- La 9 decembrie 1924 s-a născut scriitoarea Tania Lovinescu.
- La 10 decembrie 1868 s-a născut la Iași Paul Weisinger, care va deveni cunoscut prin lucrările sale de filosofie.
- La 17 decembrie 1928 s-a născut la București scriitorul Victor Bărlădeanu.
- La 17 decembrie 1880 s-a născut la Odessa Vladimir Jabotinski, care va milita pentru crearea unui stat evreiesc într-o Palestină liberă.
- La 23 decembrie 1930 s-a născut la Babadag cel care va deveni caricaturistul și graficianul Albert Poch.
- La 31 decembrie 1908 s-a născut Simon Wiesenthal, devenit cunoscut prin contribuția sa la descoperirea și judecarea unor criminali de război nazisti.

EVENTIMENTE GLOBALE

- 1960**
  - David Ben-Gurion se adresează celui de-al 25-lea Congres Mondial Sionist de la Ierusalim, susținând că imigrația în Țara Sfântă este problema centrală a edificării statului iudeu și este conformă unui precept talmudic, care prevede că evreii ortodocși rămași în diaspora încalcă un comandament religios. Susținerea lui a produs resentimente printre evreii din America, sioniști și nesioniști, care consideră că poți fi pe deplin religios mozaic și în diaspora.
- 1961**
  - Consiliul Mondial al Bisericilor, reprezentând sute de protestanți și ortodocși, condamnă antisemitismul ca un păcat împotriva lui Dumnezeu și al omului.
- 1966**
  - O anchetă, făcută în Franța, relevă că 17% dintre respondenți erau de părere că evreii din Franța nu trebuie considerați francezi, procent în scădere față de un alt sondaj, din 1946, la care 43% dintre respondenți împărtășeau această convingere.

- 1972**
  - U.R.S.S. a permis emigrarea a 34.733 evrei.
- 1980**
  - Vladislav Gomulka, prim-secretarul Partidului Muncitoresc Unit Polonez, declanșează o campanie antisemită în urma constituirii sindicatului „Solidaritatea”.
  - În decembrie 1989, peste 700 de evrei sovietici, reprezentând 175 organizații evreiești din U.R.S.S., proveniți din 75 de orașe, împreună cu evrei din multe țări occidentale, se întâlnesc la Moscova la prima conferință națională a evreilor sovietici.

EVENTIMENTE LOCALE

- 1920**
  - 4-5.12, București – Prima adunare a reprezentanților tuturor cumpărătorilor de terenuri în Palestina, prin rețeaua „achuzelor” din țară. Din raportul prezentat rezultă că există în România 80 „achuze”, cu 861 membri, care au subscris 29.635 dunami, în valoare de 21 milioane lei.
  - 24.12 – Programul Partidului Social Țărănesc, conceput de Zafir Arbore, prevede, între altele, completa egalitate în fața legilor a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de sex, rasă, religie sau naționalitate.
  - 27.12, București – Se înființează Societatea Compozitorilor Români. Printre membrii fondatori: Marcel Mihalovici și Filip Lazăr.
  - N.B. În cursul anului 1920 iau ființă numeroase societăți comerciale și au loc evenimente culturale ca: apariții editoriale, expoziții, publicații în limba idiş ș.a.

HARY KULLER

המציינות היהודית

כ"ח חשוון - כ"ז כסלו תשע"ד • כתב-עת של איחוד הקהילות היהודיות ברומניה

הצלחה גדולה לבני ברית | הגשר לסובלנות - הדרך לידידות וכבוד

האוכלוסייה היהודית לפיתוח המדינה הרומנית המודרנית. פתיחת האירועים התקיימה באולם מלא מפה לפה, אטאנאל רומאן. לפני קונצרט הפתיחה לאירועים נאמו יו"ר פורום בני ברית "ד"ר משה רוזן" ברומניה (ב. ב. ר.), אינג' ז'וסה יאקובסקו, סגנית יו"ר בני ברית אירופה (ב. ב. א.), אריקה וון גלדר, ויו"ר בית הנבחרים, ולרי ז'וגניה, כולם דיברו על הצורך להגן על הערכים של האומות אשר ליוו את פעולות בני ברית מאז היווסדו. פעולות שבהן נתמכו אנשי מדע, אנשי אמנות, פעולות שנלחמו באפליית הדתות השונות בכל מקום בעולם ועל תפקיד היהודים בפיתוחה של החברה הרומנית. בכל האירועים נרשמה השתתפות רבה ובכללה אישים פוליטיים אשר הביעו את דעתם, אנשי מדע, אנשי אמנות, נוצרים ויהודים.

במהלך שלושה ימים, מה-20 עד ה-22 באוקטובר שנה זו, התקיים בבוקרשט אירוע "הגשר לסובלנות" שארגן בני ברית רומניה, הפורום "ד"ר משה רוזן", ביוזמת בני ברית אירופה כדי להכיר טוב יותר ולקרב בין יהודים ולא-יהודים. האירוע נערך בשיתוף מוסדות מכובדים כמו ממשלת רומניה, בית הנבחרים, מכון התרבות הרומנית, עיריית בוקרשט, עיריית אזור 5 בבוקרשט, מכון "אלי ויזל" והפדרציה של הקהילות ברומניה. בתוכנית האירוע היו שני מופעים מוזיקאליים, הצגת תיאטרון וכן שני מושבים של הרצאות אשר התקיימו בבניין הפרלמנט: המושב הראשון נוהל על ידי מנכ"ל מכון "אלי ויזל", ד"ר אלכסנדרו פלוריאן. נושא ההרצאות היה האנטישמיות בעבר, האפליה והמצב כיום. מושב שני נוהל על ידי יו"ר הפדרציה של הקהילות ברומניה, ד"ר אאורל ויינר, במושב דובר על תרומת

75 שנה מאז "ליל הבדולח"

שהעם הגרמני הגיב באדישות לאירועי ה-9 בנובמבר. האפיפיור פרנצ'סקו הזכיר באוזני מאמיניו שהתאספו בכיכר פטרוס את אותו היום, "ליל הבדולח", לפני 75 שנה, והראה ש-9 בנובמבר 1938 היה תחילת הדרך שהובילה לשואה. דבר שאין לשכוח לעולם, אמר בנאומו.

לרגל האזכרה, הודלקו נרות זיכרון בהרבה ערים בגרמניה. קנצלרית גרמניה אנג'לה מרקל הראתה ש"ליל הבדולח" היה אירוע שמטרתו הייתה השפלת היהודים וזה הוביל לשואה. העם הגרמני לא צריך לשכוח את העבר, אמרה קנצלרית גרמניה. באירועים שאורגנו במוזיאון השואה בווינגטון לזכר "ליל הבדולח", הראו

ב-9 בנובמבר שנה זו נערכו בגרמניה ובארצות אחרות אזכרות לרגל 75 שנה למה שנרשם בעולם כולו כ"ליל הבדולח". תאריך זה היה תחילתו של גירוש מאורגן של היהודים מגרמניה. ב-9 בנובמבר 1938, ניצלו שלטונות גרמניה כסיבה לנקם ניסיון של פליט יהודי מגרמניה, שהיה בעצם ממוצא פולני, להרוג דיפלומט גרמני בפריז - וכך מאות בתי כנסת בגרמניה ובאוסטריה נשרפו ודירות וחנויות של יהודים נהרסו. אלף יהודים נרצחו ויותר מ-30 אלף נשלחו למחנות.

ניקו ניתאי השחקן והבמאי אשר הביא תיאטרון אחר לציבור הישראלי

השחקן והבמאי הישראלי ממוצא רומני - ניקו ניתאי - הוזמן להשתתף ב"ימי סבאסטיאן" בבראזיל. בישראל החייה ניקו ניתאי את היצירות של סבאסטיאן ושל דרמטורגים אחרים מרומניה. הוא תרגם את המחזות לעברית ואף הציג אותן בתיאטרון שלו, "תיאטרון קרוב" בתל אביב. בריאיון שהעניק לירחון ריאליטאטיה, השחקן סיפר על פגישתו עם סבאסטיאן כתלמיד בתיכון "קולטורה 2", שבה הדרמטורג ואחיו היו מורים, על שנות נעוריו צעירותו בבוקרשט, על תחילת עיסוקו כאמן ועל החלטתו לעלות לישראל כשגילה שהאנטישמיות חוזרת לרומניה ואפילו לתיאטרון. ניקו ניתאי צייר את עיסוקו בתיאטרון הישראלי כשחקן וכבמאי. הוא דיבר על החידושים בבחירת התכניות, על החלטתו להביא תיאטרון מודרני, ועל הציבור הישראלי שנמשך לתיאטרון זה ונמשך ולראות על הבמה גם שחקנים רומנים. ניקו ניתאי התלהב מארגון האירועים בבראזיל של "ימי סבאסטיאן" ומנוכחות של ציבור משתתפים כה גדול. הוא גם התייחס לחלקים מההצגה "משחק של חופש" שהועלה בתיאטרון מאריה פילוטי מבראזיל. בדבריו התייחס להופעות, לתיאטרון הממלכתי היהודי ולהופעת התלמידים מתיכון "סבאסטיאן" והתלהב במיוחד מהבימוי והמשחק של התלמידים.

בדפשת החיים היהודיים והאנטישמיות באירופה של היום. ריאיון עם אינג' יונל שלזינגר, יו"ר קהילת אראד

על הצורך להילחם נגד האדישות ולהיות פעיל כל הזמן ולמשוך עוד ועוד את הציבור נגד התחדשות האנטישמיות. נציגים של שלטונות הונגריים הכירו רשמית שמדינת הונגריה ומוסדותיה השתתפו באופן פעיל בשואה, בבחינת כתם לכל העם ההונגרי, אבל עכשיו הדמוקרטיה ההונגרית מסוגלת להגן על אזרחיה מאנשים שרוצים להפיץ שנאה. אינג' יונל שלזינגר דיבר על הצורך לדבר בזכות היהודים ותרומתם, ועל חשיבות הדבר שממשלת הונגריה ומוסדותיה יביאו זאת לידיעת הציבור הרחב, לידיעת הכנסיות, מוסדות החינוך והחברה בכללותה.

של ארצות-הברית, אחראית למניעת האנטישמיות בעולם, אנדריי הייזלר, יו"ר הפדרציה של הקהילות היהודיות בהונגריה, ממשלת הונגריה הייתה מיוצגת על ידי סגן ראש הממשלה, טיבור נאבראקסיקס, שר החוץ ההונגרי, יאנוש מרטוני, ותת-שר פרלמנטארי במשרד החוץ ההונגרי, זולט ננט. יאנוש מרטוני, שר החוץ ההונגרי, דיבר על החיים היהודיים והפוליטיים בעבר. כל השאר הנואמים דיברו על האנטישמיות ועל השואה והשפעתן על היהודים. הנואמים כולם טענו שעל המלחמה נגד הקיצוניים והאנטישמיים להימשך במלוא עוצמתה, הם התעכבו

ב-1-2 באוקטובר שנה זו ארגן מכון "טום לאנטוס" מבודפשט סימפוזיון "חיים יהודיים והאנטישמיות באירופה של היום". מרומניה נסעו לכנס אינג' טיבריו רוט, יו"ר קהילת בראשוב, ואינג' יונל שלזינגר, יו"ר קהילת אראד. אינג' יונל שלזינגר שיתף אותנו בהתרשמויותיו בכנס וסיפר שבכנס השתתפו 300 נציגים מ-38 ארצות. בין האורחים שנכחו היו שר האוצר של ישראל, יאיר לפיד, תת-שר החוץ של יוון, קיריאקוס גאבונטופולוס, מנכ"ל עסקים בינלאומיים של אי. זי. אי. אנדרה באקר, אירא פורמן ממשרד החוץ

אנדרטה הורטי בודפשט

בשנים האחרונות כוחות פוליטיים רדיקאליים בהונגריה מתבטאים חזק יותר כדי לשקם אישים שנויים במחלוקת מהתקופה של בין המלחמות ומזמן מלחמת העולם ה-2, ובראשם מיקלוש הורטי, שהיה שליט הונגריה בשנת 1944, הצטרף להיטלר ובימיו הוגלו היהודים למחנות ההשמדה של הנאצים. כך, בתחילת נובמבר, במרכז בודפשט, בכנסייה "חזרה למוולדת", חנכו אנדרטה ובה דיוקנו של הורטי. בטקס שנערך בכנסייה השתתפו כ-300 איש. רבים מהם הגיעו במדי המשמר ההונגרי, שהוא ארגון אסור - מדים צבאיים מתקופת המלחמה או במדים של הנאצים. בטקס נכחו חברי הפרלמנט של מפלגת ז'וביק, מארגני הטקס. חבר הפרלמנט ממפלגת ז'וביק - מרטון גיסנגיסי אמר שמיקלוש הורטי היה "האיש הגדול ביותר בהונגריה במאה ה-20 אשר ניהל מדיניות של 'הצלת העם'". הדובר טען שהוא לא מעלה על הדעת שאחרי שהמשטר השתנה, מנהיגי הונגריה לא מצאו לנכון להחזיר אותו למעמד שראוי להקים בעבורו אנדרטה במרכז עיר הבירה. בזמן הטקס והאסיפה, התאספו לפני הכנסייה כ-700 איש ממפלגות מתנגדות ומחברות שונות אשר מחו והחזיקו בידם שלטים "נאצים לכו הביתה", "בוגדים נאציים", "אנחנו לא ניתן". רוב אנשי המחאה ענדו על חולצתם את הטלאי הצהוב, הלוא הוא המגן דוד הצהוב שהיהודים חויבו לענווד בימי השואה, והחזיקו בידם פלקטים ותמונות של שחקנים ידועים, סופרים, אנשי ספורט, אנשי אקדמיה הונגרים ממוצא יהודי. התמונות היו מעוטרות בטלאי הצהוב - המגן דוד הצהוב. נציגים של מפלגת השלטון "פידאס" מחו גם הם נגד מה שעשו אותם קיצוניים ימניים.

Un memorial Horthy la Budapesta

De la instalarea, în 2010, a guvernului de centru-dreapta Fidesz și intrarea în parlament a formațiunii politice de extrema dreaptă „Jobbik”, în Ungaria s-a intensificat procesul de reabilitare a unor personalități de orientare fascistă din perioada interbelică și din timpul celui de-al doilea război mondial, în frunte cu Miklos Horthy, guvernator al Ungariei și aliat al lui Hitler, sub a cărui guvernare, în 1944, evreii au fost deportați în lagărele de exterminare naziste. Tot mai multe voci din extrema dreaptă a eșichierului politic, dar și unii istorici cer reabilitarea acestuia. Astfel, la începutul lui noiembrie, chiar în centrul Budapestei, la biserica „Revenirii la patrie” a fost reînscris un bust al lui Horthy. „Dacă ar fi depins de „Jobbik”, a comentat cotidianul „Népszava”, anul 2013 ar fi fost anul jubiliar Horthy în Ungaria”, în amintirea faptului că rămășițele lui Horthy au fost aduse în țară și înhumate la Kenderes în urmă cu 20 de ani. A fost o propunere pe care acest partid ar fi dorit să o prezinte în parlament. Nu s-a ajuns până acolo, dar în numeroase localități din Ungaria au fost ridicate busturi sau puse plachete comemorative. În plus, mai multe străzi au primit numele lui Horthy, iar guvernul a reînviat fundația Ordinul Sfântul Ștefan, inițiată de Maria Tereza, apoi preluată în 1938 de Horthy. În septembrie, la o ceremonie în memoria lui Horthy de la Kenderes, vicepreședintele

parlamentului, Sándor Lezsák (Fidesz), s-a plâns că în opinia publică din Ungaria „mai persistă cele patru decenii socialist-comuniste care au otrăvit conștiințele cu o propagandă mincinoasă legată de Horthy” și a cerut reabilitarea fostului guvernator.

Evenimentul reînscrisii bustului de la Budapesta al lui Horthy a fost prilejuit de cea de a 75-a aniversare a primului dictat de la Viena, când o parte din Slovacia a revenit Ungariei și atunci s-a pus piatra de temelie a bisericii în care se găsește bustul lui Horthy. A fost de fapt o nouă inaugurare, deoarece acesta a fost așezat în biserică în urmă cu șase ani. Acum însă a fost scos în pridvorul bisericii, pentru ca toți cei care au participat la ceremonie să îl poată vedea.

„De fapt ce vor evreii aștia, doar Horthy i-a salvat”

La slujba de reînscrisie, ținută de pastorul Loránd Hegedüs jr., cunoscut pentru vederile lui extremiste, au participat aproximativ 300 de persoane, multe dintre ele purtând uniforma Gărzii Ungare, interzisă, uniforme militare din perioada celui de-al doilea război mondial sau chiar naziste. Au fost de față parlamentari ai partidului „Jobbik”, care au inițiat ceremonia. Deputatul partidului, Márton

Gyöngyösi (cel care a propus realizarea unei liste cu deputații evrei cu dublă cetățenie, ungară și israeliană), l-a calificat pe Miklos Horthy drept „cel mai mare om de stat al secolului XX”, care a dus o politică de „salvare a națiunii”. Vorbitorul a considerat inacceptabil faptul că, după schimbarea regimului, fostul guvernator al Ungariei nu a fost reabilitat și că nu i s-a ridicat o statuie într-un loc public din capitală.

În același timp, în fața bisericii s-au adunat cel puțin 700 de protestatari, membri ai partidelor de opoziție și ai unor organizații ale societății civile, care au scandat lozinci ca „naziști, plecați acasă”, „trădători naziști” și „nu ne vom lăsa”. Cei mai mulți protestatari purtau steaua galbenă, lozinci și portrete ale unor cunoscuți artiști, scriitorii, oameni de știință și sportivi unguri de origine evreiască, tablourile fiind împodobite de asemenea cu steaua galbenă. Pe o pancartă a demonstrațiilor se afla un portret care-i înfățișa pe Horthy și Hitler, cu explicația: „împreună au distrus țara, ne-a ajuns o singură dată”, iar pe alfa se putea citi: „Horthy este răspunzător pen-

tru moartea a peste 100.000 de militari maghiari”.

Unii dintre participanții la ceremonie, care nu citiseră probabil aceste lozinci, se întrebau nedumeriți de ce s-a adunat lumea să protesteze. Li s-a explicat că „ăia sunt evreii”. „Am simțit de departe mirosul lor”, s-a auzit în rândurile lor, unii îndemnându-i să se ducă în Israel sau la Dunăre (aluzie la împușcarea evreilor din Budapesta de către nyilasiști în toamna lui 1944.) „Dar de ce, doar Horthy i-a salvat”, s-au întrebat alții. Da, Horthy „i-a salvat”, așa cum și Antonescu „i-a salvat” pe evreii români. Întrebarea este cum de au murit atât de mulți evrei din România și Ungaria în lagăre, dacă tot au avut atâția salvatori?

Fidesz consideră că a fost o „provocare”

Antal Rogán, liderul fracțiunii parlamentare a Fidesz, a declarat că acțiunea a fost o „provocare” a extremei drepte, vizând subminarea imaginii Ungariei în lume, în condițiile în care guvernul Orbán a declarat de mai multe ori că se delimitează de declarațiile antisemite ale „Jobbik” și îi va apăra pe cetățenii Ungariei. Este adevărat, în ultimul timp, reprezentanții ai guvernului au recunoscut Holocaustul din Ungaria, au subliniat că acesta a fost o traumă a întregii societăți ungare și au declarat anul 2014, când se împlinesc 70 de ani de la deportarea evreilor, an comemorativ. Dar observatorii vieții politice din Ungaria arată că, prin neluarea unor măsuri legale împotriva unor asemenea manifestări, guvernul le promovează tacit. Se profită de faptul că în Ungaria nu există o lege care să interzică simbolurile fasciste, antisemite, xenofobe sau promovarea personalităților controversate ale acestei perioade.

EVA GALAMBOS

La 65 de ani

Andrei Oișteanu – sărbătorit de prieteni, colegi și cititori

(Urmare din pag. 11)

Dr. Eugen Ciurtin, cercetător în cadrul Institutului de Istorie a Religiiilor, a elogiat activitatea lui Andrei Oișteanu și meritele sale deosebite în înființarea și activitatea acestuia. El a subliniat însemnătatea lucrării „Imaginea evreului în cultura română”, la care autorul a lucrat cu deosebită acribie, și rigoarea care predomină în orice demers științific pe care îl întreprinde

„M-au interesat întotdeauna temele tabu”

Andrei Oișteanu a mulțumit pentru inițiativa organizării acestui eveniment și pentru cuvintele frumoase care s-au spus. Referindu-se la preocupările lui, a subliniat că „Imaginea evreului” nu s-a născut pe un teren virgin, la CSIER fiind editate numeroase lucrări legate de acest subiect. El a arătat că și înainte de 1990 l-au preocupat temele tabu, dar abordarea lor nu a fost ușoară nici după aceea, existând

prejudecăți conservatoare care au lăsat la margine subiectele din cultura română. A fost o aventură dificilă, cu riscul greșelilor, ceea ce i s-a și întâmplat și pe care le-a corectat pe parcurs. Andrei Oișteanu a subliniat importanța traducerii cărților autorilor români pentru a fi cunoscuți în străinătate și a scos în evidență meritul lui Horia Roman Patapievici care, atunci când s-a aflat în fruntea ICR, a stimulat și a ajutat la realizarea acestui obiectiv.

În încheierea evenimentului, Oana Chelaru Murăraș, decanul Facultății de Litere a Universității București, l-a felicitat în numele corpului profesoral pe Andrei Oișteanu și i-a înmănat o diplomă de onoare și o medalie. La rândul său, ing. Paul Schwartz, în calitate de președinte al Comunității Evreilor din București, i-a oferit o diplomă de excelență. Dr. Aurel Vainer a mulțumit pentru prezență în mod special mamei lui Andrei Oișteanu, precum și tuturor participanților și vorbitorilor, subliniind aprecierea de care se bucură Andrei Oișteanu.

F.C.E.R.
organizează minivacanță de Revelion,
pentru membrii
Comunităților Evreiești din România

la C.I.R. Be'Yahad Cristian
30 decembrie – 3 ianuarie
(4 nopți, 5 zile)

Se asigură toate mesele, începând cu prânzul din 30 decembrie și terminând cu micul dejun din ziua de 3 ianuarie.

Pachetul de servicii are o durată fixă (fără zile în plus sau în minus), nu include transportul, iar plata se face în avans, integral, până pe 11 decembrie. Anghajții și colaboratorii F.C.E.R. pot plăti în două rate, până pe 11.12.2013, respectiv 15.1.2014.

Pentru suma de 550 de lei, se asigură cazarea pe patru nopți în camere cu paturi suprapuse, trei mese calde zilnic, masă festivă de Revelion, cină festivă cu grătar și foc de tabără, în prima zi a Noului An.

Acces la bar; sală de forță și teren de sport.

Posibilități de excursii la Cetatea Râșnov, Cheile Râșnoavei, Poiana Brașov, Moeciu, în vechiul Brașov, leagănul unei Comunități Evreiești fondată în anul 1826, oraș în care se pot vizita atât Sinagoga Neologă, cât și Biserica Neagră. Reamintim că Be'Yahad Cristian este situat în Depresiunea Brașov și înconjurat de Munții Bârsei, Masivul Postăvarul, Munții Bucegi, Munții Leaota, Munții Perșani și de Masivul Pietra Craiului.

Număr maxim de participanți – 62 de persoane. Revelionul nu se organizează dacă numărul de participanți nu este minim de 40, caz în care banii se returnează în perioada 16-18 decembrie.

Persoane de contact:
Responsabil Oficiu CIR: Iolanda Seimberg
tel. mobil: 0757088363
email: recreere08@gmail.ro
Sef Oficiu CIR: Ing. Emil Rosner
tel. mobil: 0757088374; 0723316413
email: emil.rosner@gmail.com

Vă așteptăm cu drag!

Un mare succes pentru B'nai B'rith

„**PODURILE TOLERANȚEI**“, DRUMUL CĂTRE ARMONIE ȘI RESPECT

Timp de trei zile, între 20-22 octombrie a.c., la București s-a desfășurat manifestarea „Podurile Toleranței”. Organizată de Forumul B'nai B'rith România „Dr. Moses Rosen” și inițiată de B'nai B'rith Europa pentru cunoașterea mai bună și apropierea evreilor și neevreilor, ea a avut ca parteneri instituții prestigioase ca Guvernul României, prin Ministerul Culturii și Ministerul de Externe, Parlamentul, respectiv Camera Deputaților, Institutul Cultural Român, Primăria Municipiului București, Primăria Sectorului 5 al capitalei, Institutul Național pentru Studiul Holocaustului în România „Elie Wiesel”, F.C.E.R.

Manifestarea a primit sprijinul Joint, al Băncii Leumi și al Geneva Romfarm International și a cuprins două secțiuni muzicale, un spectacol de teatru, precum și două sesiuni de comunicări, care s-au desfășurat la Palatul Parlamentului, în sala „Nicolae Bălcescu”. Prima sesiune, coordonată de directorul general al Institutului „Elie Wiesel”, dr. Alexandru Florian, a avut ca temă de dezbatere problematica antisemitismului în trecut, discriminările și sechelele actuale. A doua sesiune, coordonată de președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, deputat, s-a referit la contribuția populației evreiești la dezvoltarea României moderne.

Deschiderea evenimentului a avut loc în sala arhiplină a Ateneului Român. Înaintea concertului inaugural, în discursurile lor, președintele Forumului B'nai B'rith din România „Dr. Moses Rosen” (BBR), ing. José Iacobescu, vicepreședintele senior al B'nai B'rith Europa (BBE), Erika van Gelder, și președintele Camerei Deputaților, Valeriu Zgonea, au explicat nevoia de apărare a celor mai înalte valori pentru binele umanității, crez care a animat, de la fondare, acțiunile B'nai B'rith: ajutorarea celor în suferință; încurajarea științelor și artei, combaterea discriminării etnice, confesionale, rasiale oriunde în lume. Au dat curs invitației de a participa la eveniment, reprezentanți la vârf ai vieții politice (Președinție, Guvern, Parlament), culturale (Academia Română, Institutul Cultural Român, Universități) și comunitare (lideri laici și spirituali ai F.C.E.R., C.E.B., BBR, AERVH, ACPRI, JCC, ai Fundației „Ronald S. Lauder”, numeroși evrei din România). Au fost de față membri ai corpului diplomatic acreditați în România.

„B'nai B'rith are o tradiție de 150 de ani în viața unei populații evreiești cu o vechime riguros documentată, pe aceste teritorii, de cel puțin șase secole”, a subliniat președintele BBR, ing. José Iacobescu. „Însuși locul unde ne aflăm, Ateneul Român, e o dovadă a contribuției evreiești la dezvoltarea orașului, între arhitecții săi fiind Leon Schwartz”, a observat domnia sa, mulțumind, în numele său și al BBR, directorului Filarmonicii „George Enescu”, domnului Andrei Dimitriu, care „ne-a pus la dispoziție acest edificiu emblematic pentru toți iubitorii de frumos”. Președintele BBR a mulțumit, de asemenea, tuturor celor grație cărora s-a putut realiza acest proiect: „președintelui Camerei Deputaților, Valeriu Zgonea, secretarului general al Camerei Deputaților, Cristian Adrian Panciu, tuturor sponsorilor menționați în program precum și celor care, fără a fi menționați, au fost alături de noi în această activitate”. O mulțumire deosebită – doamnei Erika van Gelder, vicepreședinte senior al BBE, inițiatorea

Erika van Gelder, vicepreședinte senior al BB Europa, ing. José Iacobescu, președintele BB România, și Valeriu Zgonea, președintele Camerei Deputaților, la deschiderea evenimentului. (De la stânga spre dreapta)

proiectului „Podurile Toleranței” în „Anul cetățeanului european”. Președintele BBR a mulțumit, totodată, Orchestrei Medicilor din București, personal – domnului prof. dr. Mircea Penescu, dirijorului Orchestrei, Iosif Ion Prunner, și Filarmonicii „George Enescu”.

Tikun Olam – valoare supremă a B'nai B'rith

„Când am plecat din România, acum 45 de ani, lăsând tinerețea mea în urmă,

în circumstanțe foarte diferite, nu mi-aș fi putut imagina nici în visurile cele mai îndrăznețe că «întunericul în plină zi» va dispărea și, cu atât mai puțin, că voi prezenta în fața dumneavoastră, la Ateneul Român, proiectul «Podurile Toleranței», a arătat în alocuțiunea ei, vicepreședintele senior al BBE, Erika van Gelder. Ea a scos în evidență că BBR, condus de președintele José Iacobescu, este una din cele mai active organizații de BB din Europa”. Scopul nostru principal este să facem mai bună lumea în care trăim – în ebraică există expresia *Tikun Olam*, dorința de a vindeca lumea – și încercăm să împlinim acest deziderat prin ajutor umanitar, apărarea drepturilor omului, combaterea tuturor formelor de prejudecată, discriminare, xenofobie și antisemitism, prin răspândirea cunoștințelor despre cultura și tradiția iudaică, ca să enumăr doar câteva modalități. De ce acest proiect, acum? Pentru că valoarea noastră universal umană, a trăi liber, în demnitate, este amenințată. Fiindcă pe străzi ale Europei mășcăuiesc neonaziști. Fiindcă în unele state membre ale UE, partide de extremă dreapta sunt, incredibil, în parlamente. Fiindcă «străinul din interior» este, din nou, dușman imaginar, cauza tuturor relelor... Avem nevoie de educație privind cunoașterea «celuilalt» la toate nivelurile și pentru toate segmentele de vârstă. Avem nevoie să construim poduri

puternice care să ne apropie, ajutându-ne să trecem cu bine peste aceste vremuri de criză. Avem nevoie să cunoaștem mai bine contribuțiile minorităților naționale la cultura locală”.

„Statul român apără drepturile minorităților”

În cuvântul său, președintele Camerei Deputaților, Valeriu Zgonea, a subliniat importanța proiectului „Podurile Toleranței”, despre care a spus că „va reuși să ne aducă pe toți mai aproape, indiferent de etnie, religie, rasă, pentru că scopul lui este de a contribui la combaterea tuturor formelor de discriminare – antisemitism, rasism și, nu în ultimul rând, xenofobie –, adică la eliminarea acelor bariere care stau în calea toleranței”. Europa de azi, a spus vorbitorul, este un mozaic al popoarelor și fiecare cetățean este parte a unei majorități la nivel statal și parte a unei minorități la nivel continental. „Este un lucru fundamental să recunoaștem faptul că minoritatea evreiască a avut o contribuție importantă în știință, economie, cultură, la dezvoltarea Europei. Această minoritate a fost în repetate rânduri discriminată... deși ea a contribuit la dezvoltarea unui număr de state moderne, România numărându-se printre ele”,

(Continuare în pag. II)

Moment din timpul evenimentului, care a avut loc la Ateneul Român

Un mare succes pentru B'nai B'rith

(Urmare din pag. I)

a subliniat Valeriu Zgonea, care a menționat că se simte onorat să vină în fața publicului „ca reprezentant al statului român pentru a arăta rolul pe care minoritățile, în general, și minoritatea evreiască, în special, l-au jucat în dezvoltarea României moderne”. „Vin în fața dumneavoastră ca reprezentant al unui stat care apără drepturile minorităților și afirmarea identităților lor culturale”, a mai arătat președintele Camerei Deputaților.

Programul concertului a ilustrat muzical aceste idei. A predominat muzica lui Verdi, cunoscut pentru umanismul său: „Nabucco” – pagină din exilul babilonian al evreilor antici; „Trubadurul” – inspirat de autodafeurile robilor romi; „Othello” – pledoarie antirasistă. Am ascultat nu doar corul sclavilor din „Nabucco” ci și fragmente din „Machbeth”, „Don Carlo”. Concertul pentru vioară de Mendelssohn, „Adagio” – ul mahlerian, laitmotivul din „Lista lui Schindler” au punctat câteva din inflexiunile iudaice în muzica europeană. Mozart și Saint Saens ne-au „vorbit” despre nevoia de armonie a lumii. Orchestra Medicilor, corul Filarmonicii și-au reafirmat renumele, ca și vioara de mare măiestrie și expresivitate a Cristinei Anghelescu. Ne-au convins stele în ascensiune ca baritonul Ștefan Ignat, mezzosopra Oana Andra, soprana Alexandra Coman. Aplauze și binemeritate buchete cu flori au încheiat seara.

Prejudecăți care afectează societatea românească

Workshop-ul „Discriminare și antisemitism, stereotipuri și prejudecăți”, organizat de Institutul „Elie Wiesel” (INSHR-EW), a abordat problema recrudescenței antisemitismului, xenofobiei și discriminării în general, precum și în țara noastră. În cuvântul de deschidere, directorul general al Institutului, dr. Alexandru Florian, a subliniat scopul acestui atelier de a aduce în actualitate în societatea română aspecte

Dr. Alexandru Florian,
directorul Institutului
„Elie Wiesel”

legate de intoleranță, precum și măsurile luate împotriva acestui fenomen. În acest context, Institutul „Elie Wiesel” a organizat patru conferințe cu privire la manifestarea extremei drepte în spațiul public, inclusiv în spațiul online. Dr. A. Florian și-a exprimat nemulțumirea față de faptul că presa din România tratează superficial discriminarea și antisemitismul, atrăgând atenția că idei de extrema dreaptă sunt vehiculate și în cadrul unor emisiuni de televiziune.

Președintele B'nai B'rith România, ing. José Iacobescu, a prezentat pe scurt scopul acestei organizații, care include și combaterea manifestărilor antisemite. Deși în România se înregistrează un nivel scăzut al antisemitismului, trebuie stopate orice fel de încercări de acest fel și în această acțiune BBR se bucură de sprijinul Institutului „Elie Wiesel” și al Ambasadei Israelului. Problema se află

„Podurile Toleranței”, drumul către armonie și respect

în centrul atenției B'nai B'rith Europa, dovadă – organizarea manifestării „Podurile Toleranței”.

În cuvântul ei, Erika van Gelder, inițiatorea acțiunii, a arătat că este nevoie de astfel de manifestări deoarece există indicii că situația antisemitismului, a discriminării ar semăna cu aceea din 1933 și nu este permis să degenereze. De aceea, în condițiile democrației, vrem măsuri pentru a împiedica anumite valori de antisemitism, șovinism, naționalism. Ele apar mai ales în condiții de criză economică și morală. Această problemă nu este o problemă evreiască, ci a societății civile românești, a subliniat vorbitoarea.

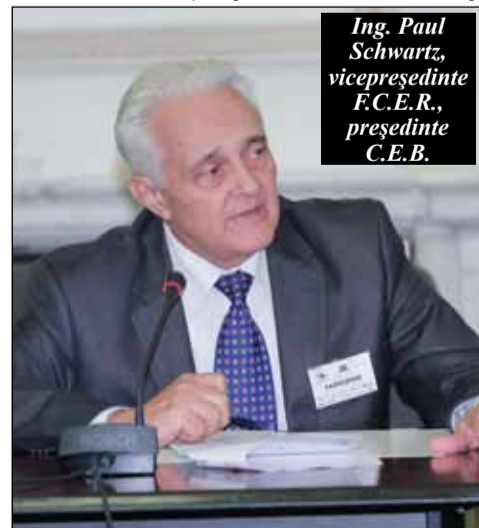
Csaba Ferenc Asztalos, președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, în comunicarea intitulată „Nediscriminarea în context regional”, a vorbit despre problematica antisemitismului și altor tipuri de discriminare, prezente în statele foste socialiste din Europa Centrală și de Est. El a amintit instituțiile care monitorizează aceste manifestări de ură, prezente în România, Ungaria și Bulgaria sub forma unor agenții guvernamentale, precum și faptul că Polonia, Croația sau Serbia au transferat această responsabilitate instituției Avocatului Poporului. Deși progresele instituționale sunt evidente, el a afirmat că flagelul antisemit și nerespectarea drepturilor omului continuă să reprezinte provocări majore în spațiul public actual.

În prelegerea „Extrema dreaptă în România. Dimensiunea antisemită”, Alexandru Climescu (Institutul „Elie Wiesel”) a analizat rezultatele obținute după ce a urmărit, timp de trei luni, anumite site-uri online ale unor grupări extremiste care promovează antisemitismul și a constatat că jumătate dintre mesaje sunt împotriva evreilor. Mesajele conțineau toate tipurile de atitudini antisemite – de natură religioasă, așa-numita teorie a conspirației sau culpabilizarea evreilor pentru anumite evenimente din istoria României.

Marko Katz, directorul Centrului pentru Monitorizarea și Combaterea Antisemitismului din România, a rostit prelegerea „Antisemitismul în era digitală: vechea ură în haine noi”. El s-a referit la manifestările extremiste din mediul online, la care ar avea acces aproximativ zece milioane de români. Din păcate, statisticile indică o recrudescență a mesajului xenofob și antisemit, iar de cele mai multe ori autoritățile ignoră acest pericol sau se află depășite de numărul lor. Având în vedere importanța și aportul mediului online în prezent, vorbitoarea a subliniat necesitatea unei strânse colaborări între instituțiile statului pentru stoparea acestui fenomen extrem de nociv pentru spațiul public românesc.

Într-o scurtă intervenție, artistul și senatorul Damian Drăghici a vorbit despre stigmatizarea comunității romilor, situația în care se află astăzi, comunitatea de interese ale evreilor și romilor, ambele minorități fiind victime ale Holocaustului. El s-a angajat să sprijine toate inițiativele vizând accesul la educație al romilor și măsurile antidiscriminatorii.

În cadrul dezbaterilor, ing. Paul Schwartz, vicepreședintele F.C.E.R. și

Ing. Paul Schwartz,
vicepreședintele
F.C.E.R.,
președinte
C.E.B.

președinte al C.E.B., s-a referit la diferitele forme concrete de manifestare a antisemitismului și la faptul că nu se iau măsuri împotriva făptuitorilor, deși au fost sesizate organele în drept. Faptul că nu există o legislație clară și că nici cea existentă nu se aplică în justiție este foarte grav. El și-a exprimat intenția de a organiza un seminar pentru tinerii care văd în fascism o soluție, ca să afle ce ar fi făcut Hitler în Europa, inclusiv cu poporul român, dacă ar fi câștigat războiul.

Erika van Gelder a arătat că „Podurile Toleranței” a fost un proiect-pilot, care poate fi folosit și de alte minorități.

Delia Niță, de la organizația neguvernamentală Centrul de Resurse Juridice (CRJ), în prelegerea „Interesul public între discursul urii și libertatea de exprimare”, a atras atenția asupra faptului că în întreg spectrul politic se poate constata existența unui discurs antisemit, rasist și xenofob, uneori incitând chiar la violență. Se constată o trivializare a limbajului discriminator, mai ales față de romi. Discursurile politice extremiste reprezintă un pericol pentru pacea socială și nu se încadrează în categoria „libertate de expresie”, a conchis vorbitoarea.

Ana Bărbulescu, din partea Institutului „Elie Wiesel”, a prezentat rezultatele unui studiu intitulat „Rasism, naționalism, antisemitism? Evreul în lumea virtuală a extremismului de dreapta”. Ea a oferit răspunsuri la câteva întrebări despre aceste fenomene, prin intermediul raportării la o serie de concepte socio-psihologice de referință, dintr-o perspectivă analitică și comparativă asupra realității și imaginarii proiectat în umbra diferitelor stereotipuri care adesea opacizează o viziune corectă. De asemenea, a evidențiat relația dintre naționalismul religios ortodox și premisele antisemitismului generat de antagonismul imaginar evreu-creștin.

Florin Manole, cercetător la Centrul pentru Studii Rome al Universității din București, a vorbit despre „Migrare și discriminare în contextul Uniunii Europene”. El s-a referit la istoria itinerarului minorității rome din România, la relația cu majoritarii de-a lungul istoriei, la noile provocări cărora le este supusă minoritatea romă și vicisitudinile migrației în condițiile unui recent context social, politic și economic dat de integrarea europeană de după 2007. Problema educației și necesitatea adoptării unei strategii viabile și de lungă durată reprezintă o altă componentă pentru o șansă reală la integrare și performanță a minorității rome, asupra căreia liderii acesteia, sprijiniți de instituțiile statului și cele europene partenere, trebuie să se concentreze.

Un concert al sufletelor – pereche

Poate e cam exagerat spus, mai ales că erau mai multe... perechi, dar concertul de jazz, cu participarea unor mari artiști – A. G. Weinberger, Berti Barbera și Damian Drăghici (de această dată nu în calitate de senator, ci de cântăreț la nai), alături de chitaristul Nicu Patoș, a ilustrat ideea de frățietate, unul dintre cuvintele cheie ale B'nai B'rith. Artiști evrei, români și romi și-au pus la un loc talentul pentru a oferi publicului un minunat concert de suflet, în care au existat momente – de pildă, când s-au prezentat „evergreen-uri” israeliene – în care publicul, la îndemnul artiștilor, a cântat împreună cu ei. Pe scenă, artiștii au făcut mărturia de credință în favoarea coexistenței și înțelegerii dintre popoare. Președintele BBR, José Iacobescu, și vicepreședintele BBE, Erika van Gelder, au vorbit pe scurt despre importanța evenimentului, în care a fost inclus acest concert, și l-au premiat pe dr. Alexandru Florian, directorul Institutului „Elie Wiesel”, pentru tot ceea ce face institutul în vederea combaterii antisemitismului, xenofobiei și discriminării.

„Contribuția etniei iudaice la dezvoltarea României”

Cel de-al doilea simpozion a scos în evidență aportul incontestabil al minorității evreiești din România în cultură, economie, industrie, pe câmpul de luptă, cel mai evident răspuns la acuzațiile antisemitilor români. A fost un număr imens de comunicări care, – după cum a declarat președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer,

Dr. Aurel Vainer,
președintele
F.C.E.R.

moderatorul simpozionului – vor fi incluse într-un volum.

Workshop-ul s-a înscris între obiectivele fundamentale ale activității B'nai B'rith, a accentuat președintele BBR, ing. José Iacobescu: „fraternitate, caritate, cunoaștere și instrucție”. În succintul istoric al existenței BBR, realizat de vorbitor, a fost amintit rolul jucat de primul consul al SUA în România, Franklin Benjamin Peixoto, în constituirea Lojii B'nai B'rith în România. Au fost menționate nume ilustre care i-au marcat existența: Șef Rabinul Iacob Niemirower, Șef Rabinul Alexandru Șafran, Adolf Stern ș.a.; a fost marcată reactivarea BBR în ultimele decenii. Vorbitorul a evidențiat direcțiile principale de acțiune ale BBR: „ne implicăm în combaterea antisemitismului, revizionismului, negaționismului, precum și în cultivarea valorilor umaniste”. Totodată, a relevat președintele BBR, „apreciem și promovăm buna înțelegere interetnică”. În același spirit din care s-a născut proiectul „Podurile Toleranței”, „am înființat, în cadrul Forumului, Grupul de Sprijin al B'nai B'rith România, format din neevrei”.

Relevând comunicarea permanentă între BBE și lojile B'nai B'rith din Europa, ca și reprezentarea BBE în Parlamentul European, Consiliul Europei, UNESCO, ONU, vicepreședintele senior al BBE, Erika van Gelder, a subliniat că proiectul „Podurile Toleranței” împlinește un deziderat care îi privește nu doar pe evrei, nu doar minoritățile naționale, ci întreaga umanitate. În încheierea primelor două alocuțiuni introductive, președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, a primit o distincție din partea BBE și BBR, pentru contribuția sa la combaterea antisemitismului, la buna înțelegere interetnică. Mulțumind pentru distincție, moderatorul workshop-ului a subliniat un fapt simptomatic: tema simpozionului a reunit personalități de diferite etnii și confesiuni, pentru că „în România a existat și există bună înțelegere, unii față de ceilalți, la bine și la mai puțin bine și vrem să scoatem în relief elementele pozitive ale acestei conviețuirii”. La lucrările simpozionului a participat E.S. Dan Ben-Eliezer, ambasadorul Israelului în România.

„Intoleranța este un semn de eșec al societății”

Simpozionul a fost prefațat de un cuvânt de salut rostit de Ion Iliescu, fost președinte al României între anii 1992–1996 și 2000–2004. „Lumea în care trăim

(Continuare în pag. III)

Un mare succes pentru B'nai B'rith

(Urmare din pag. II)

e cuprinsă de un frison de intoleranță. Dacă economia merge prost, sărăcia crește, societatea dă dovadă de slăbiciune, «străinul», omul de lângă tine, e vinovat. Intoleranța față de evrei și nu numai față de evrei este un semn de eșec al societății. Există astăzi, pe de-o parte, un fenomen de intoleranță față de imigranți, pe de altă parte – față de romi, „inamicul public nr. 1 în toată Europa”. Referindu-se la asumarea, în 2004, de către statul democratic român a unei părți întunecate din istoria României, Holocaustul, vorbitorul a arătat că asumarea acestuia a fost pregătită de toate evoluțiile societății românești, angajată în strădaniile de integrare euro-atlantică și europeană. „Asumarea Holocaustului a fost un binevenit gest reparatoriu față de etnia evreiască.

Ion Iliescu,
fost președinte
al României

Trecutul nu trebuie instrumentat și folosit ca o armă împotriva toleranței. Am militat și militez pentru egalitatea în drepturi a tuturor minorităților naționale din România, plecând de la ideea că, indiferent de etnie, cetățenii aparținând fiecăreia dintre ele sunt cetățeni ai acestei țări.

Deputatul Vasile Suciș a transmis mesajul președintelui Camerei Deputaților, Valeriu Zgonea. Statul român recunoaște astăzi contribuția evreilor la dezvoltarea României moderne, recunoaște ororile din timpul Holocaustului. În centrul acestor convingeri stă ideea de toleranță. Din păcate, mai există în România acțiuni ale unor oameni care sunt departe de asumarea toleranței. Apreciind faptul că „minoritatea evreiască este una din cele mai active în promovarea toleranței”, președintele Camerei Deputaților a arătat că „fiecare dintre noi este parte a unei majorități, în România, și a unei minorități, în Europa”.

În intervenția sa, intitulată „Identitatea evreiască în România”, Daniel Barbu, ministrul Culturii, a scos în evidență excelența evreilor în cele mai diverse domenii – artă, știință, economie și chiar în armată – și a subliniat importanța problemei cetățeniei, în jurul căreia a apărut problema evreiască în România. „A construi o cetățenie înseamnă o luptă împotriva prejudecăților. Trebuie să recunoaștem valoarea unei persoane înainte de apartenența la un grup. Această chestiune trebuie să ia sfârșit deoarece

Daniel Barbu, ministrul Culturii, alături de prof. univ. dr. Ionel Haiduc, președintele Academiei Române

„Podurile Toleranței”, drumul către armonie și respect

Evrei care au excelat în cele mai diverse domenii

„Sunt extraordinar de multe personalități evreiești care au pus una sau mai multe cărămizi la cultura și civilizația din Transilvania, în România”, a precizat deputatul László Borbély, președintele Comisiei pentru politică externă din Camera

László Borbély,
deputat

Deputaților, omagiiind memoria victimelor Holocaustului, de care trebuie să ne aducem mereu aminte, ca asemenea tragedii să nu se mai repete. În Târgu Mureș, orașul natal al deputatului, a existat o populație evreiască cu o mare contribuție la dezvoltarea orașului. Cei mai mulți au fost deportați, azi comunitatea cuprinzând doar 130-150 de persoane. Vorbitorul a trecut în revistă contribuția evreilor transilvăneni în știință, literatură, publicistică, industrie, economie; a punctat reprezentarea lor în Parlamentul României, după 1918, amintind afirmarea lor în diverse domenii, după 1945.

O sinteză despre prezența evreilor în armata română, realizată de gral. lt. Theodor Frunzetti, rector al Universității Naționale de Apărare „Carol I”, a fost de natură să contracareze calomniile puse în circulație de antisemiți despre lipsa de loialitate și de curaj a evreilor. Au fost menționate: participarea la războiul de independență din 1877 și eroismul lui Mauriciu Brociner; naturalizarea, după Congresul de la Berlin (1878) a unui mic număr de militari evrei; încetățenirea individuală; restricționarea numărului de ofițeri evrei; prezența pe front, în războaiele balcanice, a circa 15 000 de evrei; înrolarea masivă a evreilor din România în primul război mondial, respectiv 10% din populația evreiască, adică o proporție egală cu cea a populației majoritare, raportată la număr; încetățenirea colectivă, prin Constituția din 1922. În timpul dictaturii lui Ion Antonescu, populația evreiască a fost obligată să plătească taxe militare, să facă muncă obligatorie. În pogromuri, deportări în Transnistria au fost asinași circa 350 000 de evrei români. Au fost evrei români care au luptat împotriva fascismului în războiul civil din Spania. După înțocirea armelor împotriva Germaniei naziste, evrei au luptat în armata română. Lucrări de referință în domeniul militar sunt scrise de evrei români: Corneliu

Gral. lt. Theodor Frunzetti, rector
al Universității Naționale de Apărare „Carol I”

astăzi, în Europa, ideea preconizată este existența unei națiuni de natură civică și nu etnică”, a arătat vorbitorul.

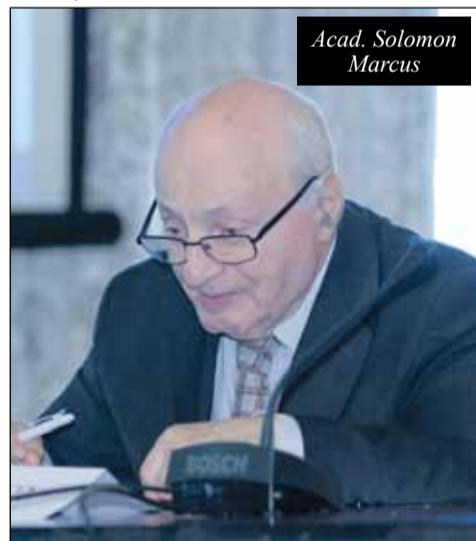
Cristian David, ministrul delegat pentru românii de pretutindeni, în prelegerea „Toleranță și multiculturalism”, a susținut ideea combaterii urii colective. „În România trebuie luate măsuri pentru ca greșelile trecutului să nu se mai repete, iar la baza coexistenței între etniile care trăiesc aici și populația majoritară trebuie să stea toleranța și multiculturalismul”, a declarat el.

„Academicieni evrei în România” a constituit subiectul expunerii prezentate de prof. univ. dr. Ionel Haiduc, președintele Academiei Române. Într-o listă lungă, el a prezentat pe categorii – membri plini, membri de onoare, membri corespondenți – personalitățile evreiești care au obținut aceste titluri în numeroase domenii.

În alocuțiunea intitulată „O educație pentru toți cetățenii României în spiritul înțelegerii lecțiilor istoriei”, Mihnea Costoiu, ministrul delegat pentru învățământ superior, cercetare științifică și dezvoltare, s-a referit la importanța cooperării în domeniul educațional și științific dintre România și Israel. El a subliniat existența mai multor centre academice de studii iudaice în principalele centre universitare românești – la București, Iași, Cluj, Craiova – precum și încheierea unor parteneriate bilaterale între universitățile din România și cele din Israel, urmând ca ele să fie completate de altele noi, în curs de derulare.

Victor Opaschi, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte, a abordat probleme privind identitatea și alteritatea, istoria comună a evreilor din România și poporului român, rolul important și contribuția a numeroși evrei la bunăstarea statului român și însemnătatea memoriei. El a evidențiat importanța asumării tragicului episod al Holocaustului românesc odată cu adoptarea Raportului Final al Comisiei Prezidențiale pentru Studiul Holocaustului în România și posibilitatea manifestării dreptului la libertate religioasă, în spiritul valorilor democrației europene.

Acad. Solomon Marcus s-a referit la evoluția termenului de „etnie”, adoptat în

Acad. Solomon
Marcus

contextul unui regim dictatorial, în zorii anilor 1940, și la multiculturalitatea respinsă de anumiți factori politici din acea epocă. El a evocat o serie de distinși matematicieni evrei români, precum Mendel Haimovici, Octav Mayer, doi creatori de școală care au profesat în cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Acad. S. Marcus a subliniat componența diasporei evreilor români, în contextul unei globalizări, oferind exemplul lui Isaac Jakob Schoenberg, un matematician evreu-român-american, care întotdeauna s-a prevalat de pluralitatea sa.

Soare, Oliver Lustig, Eugen Bantea.

Contribuția evreilor în industria românească, temă abordată de vicepreședintele F.C.E.R. și președinte al C.E.B., ing. Paul Schwartz, a fost o foarte documentată explorare într-o zonă prea puțin popularizată. El a vorbit despre Lazăr Edeleanu, unul dintre marii savanți și inovatori în petrochimie, pe plan intern și internațional, și a reliefat, cu date și cifre, rolul de seamă al evreilor români – de la meseriași la întreprinzători – în dezvoltarea industriei românești. Conform recensământului din 1930, 36,3% din populația evreiască era angrenată în cele mai diverse ramuri industriale: metalurgie, industria hârtiei și a articolelor gravate, industria constructoare de mașini, industria sticlei, industria textilă ș.a.

Ing. Silviu Wechsler a arătat că „evreii români au dat țării o pleiadă de energeticieni de prim rang”. Unul dintre aceștia este acad. Martin Bercovici, „creatorul școlii românești de rețele și centrale electrice”, profesor eminent la Facultatea de Energetică a Politehnicii bucureștene. Vorbitorul a prezentat pe larg biografia acestuia. El a avut ca parteneri, în unele activități, alți evrei de seamă și anume pe profesorii universitari doctori Arie Arie, Călin Sergiu, Maty Blumenfeld, pe cercetătorii Hermina Albert, Manfred Stein, Carol Goldenberg, soții Bernard și Suzette Marcu, Pincu Moscovici ș.a.

Acad. Marius Sala ne-a reamintit – în prelegerea „Lingviști români de etnie evreiască” –, contribuția cercetătorilor evrei în filologia română, un aspect interesant, mai ales că unii dintre ei, născuți în secolul al XIX-lea, nici nu aveau română ca limbă maternă. Este o listă ce se extinde peste un secol, începând cu Moses Gaster și terminând cu Lucia Wald.

Prof. univ. dr. Emilian Dobrescu a vorbit despre proiectul său de a scrie o lucrare privind contribuția minorităților, inclusiv a evreilor, la dezvoltarea economică a României.

O evocare deosebit de interesantă a făcut acad. Gheorghe Zaman, care i-a amintit pe colegii lui evrei și performanțele lor de excepție în cadrul Institutului Național de Cercetări Economice. Mulți dintre ei au plecat în străinătate unde s-au afirmat în domeniile lor.

Din expunerea făcută de prof. univ. dr. deputat Sanda-Maria Ardeleanu a reieșit contribuția evreilor bucovineni la modernizarea spațiului bucovinean și a societății românești. Paul Celan, Rose Ausländer, Alfred Margul Sperber – afirmați în literatura europeană; Ițic Manger, Eliezer Steinberg, Rely Blei – reprezentativi pentru literatura idiş ș.a. După trecerea în revistă a scriitorilor bucovineni, a venit rândul muzicienilor – cântăreața Maria Florescu Fullerman, celebrul tenor Joseph Schmidt –, al pictorilor, avocaților. Dintre politicienii evrei au fost citați Mayer Ebner, Iacob Pistiner. Un loc aparte l-a ocupat Emanuel Alois Ziffer von Teschenbruck, „părintele căilor ferate din Bucovina”, pentru că prin construirea de cai ferate în zonă – o importanță specială având-o linia Kimpolung-Dornawatra – a făcut să se dezvolte comerțul, să apară noi locuri de muncă, să se amplifice accesul produselor românești pe piața mondială.

În comunicarea „Valoarea persoanei umane în religiile mozaică și creștină”, conf. univ. dr. Adrian Lemeni a scos în evidență particularitatea celor două religii în comparație cu alte credințe, raportate la om. „Valoarea persoanei umane în religiile mozaică și creștină derivă din faptul că omul este creat și structurat după chipul lui Dumnezeu și, în această calitate, este un interlocutor al lui Dumnezeu. Este vorba de o relație personală, trăită ca răspuns al omului la chemarea lui Dumnezeu. Tradiția și gândirea iudaică au subliniat cu multă consecvență valoarea unică, irepetabilă a fiecărei persoane, demnitatea specială a fiecărui om”.

(Continuare în pag. IV)

Un mare succes pentru B'nai B'rith

(Urmare din pag. III)

Prof.univ. (gen.r.) dr. *Mihail Ionescu* a prezentat ideile unui îndrăzneț proiect de cercetare, intitulat "Evrei în armata română". Problema va fi abordată dintr-un punct de vedere structuralist, privită din mai multe perspective. Va fi vorba nu numai de participarea concretă a evreilor pe front ci și de rolul lor de susținere financiară a armatei, a spitalelor militare, a logisticii, recrutarea evreilor, instrucția. Se dorește conturarea unei imagini care să stabilească raportul dintre armată și societate și din perspectivă evreiască, precum și o analiză a stării de spirit a minorităților din armată.

Prof. univ. dr. *Mircea Beuran* a evocat o serie de medici evrei aflați în slujba sănătății românești, afirmând că medicina reprezintă de departe unul dintre domeniile predilecte în care evreii români au excelat și și-au adus o contribuție deosebit de importantă. Potrivit datelor statistice, în 1938, circa 35% din cei peste 8.000 de medici care profesau în România erau

„Podurile Toleranței“, drumul către armonie și respect

El a realizat o paralelă între Paul Celan, Mihail Sebastian și Max Blecher, care sunt repere fundamentale ale paradigmei culturale evreo-române.

Rolul și valoarea științifică a realizărilor în România și în Belgia, în domeniul neuroștiinței, ale prof. dr. Corneliu Giurcea au fost prezentate de *dr. Sorin Riga* și *dr. Dan Riga*. Autorii comunicării au subliniat contribuția de excepție a prof. Giurcea în elaborarea conceptului și strategiei nootrope-neurometabolice și în domeniul *anti-aging* și pro-longevitate unde cercetătorul a stabilit și o terapie originală. "În progresul științei și medicinei, și-a legat definitiv numele (ca autor și inventator) de conceptul, modelul și terapia nootropă-piracetam (DCI)", au arătat autorii.

Dr. *Adrian Cioflâncă*, cercetător la Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, a vorbit despre „istoria fascinantă a lașului”, cu o populație evreiască atestată din Evul Mediu, având o pondere mare în viața socio-culturală în secolul al XIX-lea. Amintind pogromul săvârșit la Iași în vara anului 1941, vor-

„Fiecare poate trăi în religia lui cu respect pentru celelalte religii”, a spus rabinul *Rafael Shaffer*. Dacă mai mulți oameni ar fi gândit și ar gândi astfel, ar fi fost și ar fi mai puțină vărsare de sânge în lume. "Noi,

Rabinul Rafael Shaffer

evreii, ca minoritate religioasă, a trebuit să arătăm că barierele religioase nu ne împiedică să colaborăm”, a arătat rabinul Shaffer, apreciind inițiativa și organizarea acestui atelier și a acestei manifestări, care au facilitat o dată în plus dialogul între oameni de diverse etnii și confesiuni.

În scurta sa intervenție, prof.univ. dr. *Liviu Rotman*, directorul CSIER, a vorbit despre rolul evreilor în modernizarea României, în introducerea unor elemente europene în viața românească.

Președintele C.E. Piatra Neamț, muzeograful și scriitorul *Emil Nadler*, a ilustrat la retroproiecteur titlul comunicării sale: „Un filosof al picturii: Victor Brauner”. Acest intelectual, familiarizat cu gândirea existențialistă, cu ocultismul, a reușit să le sublimeze în actul artistic.

Etnosociolog dr. *Hary Kuller* a subliniat importanța completării numelor de evrei care au contribuit la dezvoltarea României.

Prof. univ. dr. *Vasile Morar* și prof. univ. dr. *Ștefan Cazimir* au prezentat ideile din comunicările lor: "Filosofi români evrei" și "Călineșcu despre scriitorii evrei".

Publicista *Eva Galambos* a rezumat tema contribuția bancherilor evrei din secolul al XIX-lea la dezvoltarea economică și financiară a României.

Deputat dr. *Aurel Vainer* a făcut un succint istoric al prezenței parlamentarelor evrei în prima jumătate a secolului al XX-lea, după Marea Unire, până în 1940, amintindu-i pe Șef Rabin Iacob Niemirower, Șef Rabin dr. Alexandru Șafran, dr. Wilhelm Filderman – ales pe listele liberalilor, al treilea după cei doi Brătieni – care s-a ocupat și de probleme ale societății românești. A fost relevată prezența Șef Rabinului Moses Rosen în Marea Adunare Națională. După 1990, acad. Nicolae Cajal a fost senator independent. Începând din 1996 până în prezent, F.C.E.R. are reprezentare parlamentară: scriitorul și publicistul Dorel Dorian și apoi Aurel Vainer. Ei au reușit

să creeze o imagine bună a etniei evreiești în Parlament. Vorbitorul a enumerat legile pe care le-a propus ca deputat, legi care susțin interesele populației evreiești. Respectul față de etnia evreiască în Parlamentul român se manifestă și prin marcarea Zilei Naționale a Israelului și a Zilei Holocaustului în România. Dr. Aurel Vainer a menționat că, urmând exemplul lui Filderman, se implică în dezbaterile care privesc viața socială în România: „Susțin orice lege care, după opinia mea, poate duce la mai binele României”.

A fost încheierea acestui maraton spiritual.

Transmisia evenimentului pe net s-a datorat consilierului personal al președintelui F.C.E.R., *Silviu Vexler*.

Compozitori evrei îndrăgiți la Teatrul de Revistă

Ultimul moment al manifestării „Podurile Toleranței” a avut loc la Teatrul de Revistă „Constantin Tănase” din București, a cărui sală a fost arhiplină. Secretarul literar al teatrului, Aurel Storin, a evocat nume ale unor personalități din lumea artistică, cu origini evreiești, precum Nicolae Stroie, Mircea Crișan, H. Mălineanu, Ely Roman, Aurel Giroveanu, Edmond Deda sau Alexandru Mandy. Un regal umoristic, oferit de Stela Popescu, Cristina Stamate, Vasile Muraru, Adrian Enache, a încântat asistența iar una dintre surprizele serii a fost prezența îndrăgitului actor și director al Teatrului „Constantin Tănase”, Alexandru Arșinel, care a ținut să transmită un călduros salut.

Formația Bucharest Klezmer Band

Formația Bucharest Klezmer Band a C.E.B., reconstituită și prin eforturile lui Silviu Horn, director de cabinet, a oferit spectatorilor un moment artistic deosebit, interpretând unele dintre cele mai îndrăgite melodii din repertoriul evreiesc internațional.

Un alt moment special a fost creat de actrița Maia Morgenstern, directorul Teatrului Evreiesc de Stat, care și-a dovedit încă o dată talentul și sensibilitatea, specifice doar unui mare actor.

Seara s-a încheiat în aplauzele tuturor celor prezenți, deosebit de încântați de calitatea prestației artistice și rafinamentul tuturor celor aflați pe scenă.

**IULIA DELEANU
EVA GALAMBOȘ
DAN DRUȚĂ**

Preot prof. univ. dr. *Emilian Cornișescu*, prof. univ. *Ștefan Cazimir* și ambasadorul *Radu Homescu*

evrei. Între aceștia sunt medici renumiți precum Oscar Sager, Leon Ghelerter sau Simion Iagnov, membru corespondent al Academiei Române.

Ambasador *Radu Homescu* a prezentat contribuția evreilor români la dezvoltarea fizicii și ciberneticii. Sunt domenii în care cercetătorii evrei români au avut un aport de necontestat, prin publicarea unor lucrări și monografii științifice, remarcându-se și ca buni pedagogi. Dintre aceștia poate fi amintit numele fizicianului Erwin Friedländer, membru al Academiei Române, profesor la Universitatea California, cu rezultate remarcabile în domeniul fizicii nucleare și distins, în anul 1995, cu Premiul Humboldt pentru Fizică.

Deputatul *Sever Voinescu* a evocat personalitatea unor scriitori și oameni de cultură evrei, recunoscuți atât în România cât și în afara granițelor, simboluri ale spiritualității românești a secolului al XX-lea.

bitorul a accentuat asupra importanței microistoriei, de mare ajutor în studierea acestei tragedii, parte a Holocaustului din România.

În comunicarea sa, președintele de onoare al ACPRI, preot prof. univ. dr. *Emilian Cornișescu* a demonstrat, cu exemple filologice, influența limbii ebraice asupra limbii române. „Vocabularul românesc s-a format în spiritul limbii ebraice”. Exemple: traducerea Bibliei de la București, din 1688; traducerea în română a Psalmilor ș.a. Nume proprii românești provin din cele ale unor personalități biblice. Există toponime, vechi denumiri ale lunilor anului în limba română, precum și numele unor sărbători creștine care fac trimitere la cuvinte ebraice. Fără aportul textului masoretic – punctarea textului ebraic cu vocale – nu ar mai fi existat vechile traduceri românești, care au dus la întărirea unității naționale și sub raport lingvistic.

Momente artistice de la ArCuB...

...și de la Teatrul de Revistă „Constantin Tănase”

Contents			
IȚIC ȘTRUL			
NU MAI ESTE DEZERTOR	1		
la Budapesta	1		
Un mare succes pentru B'nai B'rith:		1	
DRUMUL CĂTRE ARMONIE ȘI RESPECT	1		
au ajuns să domine finanțele lumii	1		
	Noaptea		
de cristal	1		
în Europa actuală	1		
AGENDA DEPUTATULUI ȘI PREȘEDINTELUI F.C.E.R.	2		
Un moment de entuziasm al națiunii române, de speranță pentru minorități		2	2
75 de ani de la Noaptea de cristal	2		
„Viața evreiască și antisemitismul în Europa actuală”		3	3
IȚIC ȘTRUL NU MAI E DEZERTOR!...	3		
	Jurnalul C.E.B.		
	la început		
de an iudaic	3		
Gând de Hanuca	4		
Un cântec tradițional	4		
Zâmbete de Sărbătoarea Luminii	4		
Humăntăș contra Latkes: care e mai bun și mai frumos?	4		4
40 de ani fără „omul care a proclamat Israelul”...	5		5
București – gazdă a Festivalului Filmului Evreiesc	5		5
Perfecționări în sistemele de securitate	6		6
Un rain man israelian	6		6
Inovații fără precedent în oftalmologie	6		6
Noi parteneriate între Israel și China	6		6
Conferința Internațională BrainTech	6		6
	DAVID FINȚI		
	sau existența		
	pe muchie		
de cuțit	6		
Sibiu	7		
Comemorarea victimelor Holocaustului din România	7		7
Satu Mare	7		
	Sinagoga Mare, renovată		
	din banii donați		
de un milionar chilian	7		
PROMOVAREA PATRIMONIULUI CULTURAL SIBIAN	7		7
Iași	7		
REVISTA „PRIETENIA”	7		
Dialog intercultural prin... muzică!	7		7
Bistrița	7		
În memoria victimelor Shoah-ului	7		7
Baia Mare	7		
La mulți ani, angajaților F.C.E.R. născuți în luna decembrie!	7		7
„Jewloween” pentru toate generațiile	8		8
Petrecerea seniorilor	8		8
Copii și bunici la Centrul de zi	8		8
	Privilegiul unei întâlniri		
cu maestrul Ladislau Roth	8		8
	Keshet „curcubeul”		
cunoștințelor iudaice	8		8
	Curs Radio Shalom România		
pentru voluntari	8		8
Lección de chitară, la nivel!	8		8
Voi bună pentru seniorii timișoreni!	8		8
Artă, divertisment, prietenie	8		8
În locul lagărelor morții - arestul poliției din Cluj	9		9
AGENDA DEPUTATULUI ȘI PREȘEDINTELUI F.C.E.R.	9		9
	Pelerinaj la Muzeul		
Marelui Rabin din Ștefănești	9		9
Toma George Maiorescu – un poet neliniștit	10		10
Av. IULIAN SORIN – un lider exemplar	10		10
	Un moment		
	de entuziasm		
al națiunii române, de speranță pentru minorități	10		10
A.L. ZISSU – mare personalitate a evreimii române	11		11
Andrei Oișteanu – sărbătorit de prieteni, colegi și cititori	11		11
Asociația femeilor din cadrul C.E.B.	11		11
Hannah Arendt – ideile ei au schimbat lumea	12		12
	NICO NITAI, actorul și regizorul		
care a șocat publicul israelian	12		12
DAVID FINȚI sau existența pe muchie de cuțit	12		12
Rachel Hausfater – o scriitoare franceză cu origini românești	13		13
Femeile au ajuns să domine finanțele lumii	13		13
„SIMT CĂ SINAGOGA E CASA MEA”	14		14
	O Magna Charta		
a Cultului Mozaic	14		14
Din istoria C.E.B.	14		14
„NOI SUNTEM CIRCUL ȘI EL E VIAȚA VASTĂ”	15		15
	Profesor israelian, câștigător		
al unui premiu german pentru literatură	15		15
Evrei și musulmani în Imperiul Otoman	15		15
Adrian Marino, omul profund, unora incomod	15		15
A Great Success for B'nai B'rith: “Bridges of Tolerance”, the Way towards Harmony and Respect	16		16
	Nico Nitai, an Actor and Stage Director		
who shocked the Israeli public	16		16
A Horthy Memorial in Budapest	16		16
Budapest: „Jewish Life and Anti-Semitism in Europe Today”	16		16
	75 years		
from the « Kristallnacht »	16		16
Flori, fanfară, respect și amintiri de Ziua Armatei	17		17
	Conferință despre presa evreiască interbelică		
la Colegiul Noua Europă	17		17
Pios omagiu: Olga Zaïcik (1921-2013)	17		17
Mircea Săucan (z.l.) (1928-2003)	17		17
Un memorial Horthy la Budapesta	19		19
Andrei Oișteanu – sărbătorit de prieteni, colegi și cititori	19		19
	“Ventl”, Hausvater		

și Cornișteanu – în FNT	20		
Un poet profund: Emil Nicolae	20	20	
Câteva feluri de vorbe	20		
„PODURILE TOLERANȚEI”, DRUMUL CĂTRE ARMONIE ȘI RESPECT	21		21